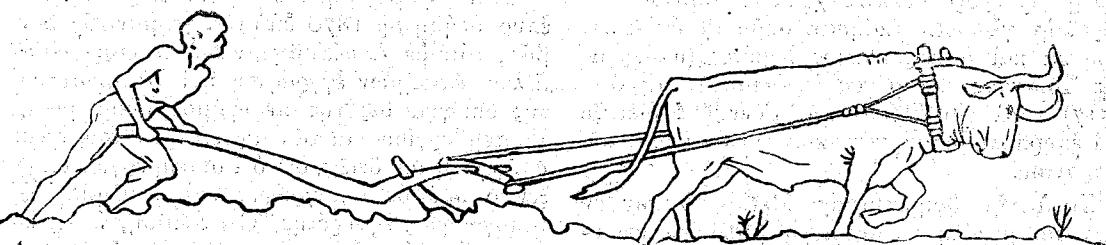

Ο ΠΑΠΑΣ INNOKENTIOS X
ΥΠΟ ΒΕΛΑΣΚΕΖ — ΡΩΜΗ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ Θ' 31 Ο-
ΚΤΩΒΡΙΟΥ 1908

ΟΙ ΕΧΩΡΟΙ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τό βιβλιον τὸ ἄψυχον, τὸ περιιλεῖον δμως τὴν ψυχὴν ἐκείνου, ὁ ὄποιος εἰργάσθη καὶ ἔκυψεν ἐπὶ ὥρας ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ λύχνου ἢ ὑπὸ τὰς λάμψεις τοῦ πολιελαίου, ἡ ἡγρούπνησε καὶ ἐπόνεσε διὰ νὰ παραδώῃ εἰς τοὺς ἄλλους, τοὺς συγχρόνους του καὶ τοὺς μετέπειτα, μίαν ἐργασίαν,— ἀδιάφορον ἀν ἐπωφελῆ, ἐσφαλμένην ἢ ἀνωφελῆ, —η̄ δέσμη ἐκείνη τῶν χειρογράφων ἢ ἐντύπων φύλλων, ἡ ὅποια ἔχει τὴν καταγωγήν της εἰς τὴν ἐφεύρεσιν τῆς γραφῆς καὶ τῆς τυπογραφίας, καὶ ἡ ὅποια περικλείει τὴν σκέψιν τοῦ φιλοσόφου, τὸν κόπον καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ ιστορικοῦ, τὴν φαντασίαν καὶ τὸν πόνον τοῦ ποιητοῦ, — τὸ ἀκαλαιόθητον καὶ χονδροειδές, ἄλλα καὶ τὸ ὀραῖον καὶ κομψὸν βιβλίον πόσους διωγμούς, πόσας καταστροφὰς καὶ περιφρονήσεις δὲν ὑπέστη ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως του καὶ πόσας δὲν ὑφίσταται ἀκόμη καὶ σήμερον! Κάθε δὲ διωγμὸς τοῦ φρεφώνου αὐτοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ κάθε καταστροφὴ του ὅχι σπανίως ἔθαψεν ἔνα διλόκηρον κόσμον καὶ ἀφῆκεν ἐπικρατοῦσαν μίαν πλάνην καὶ ἔνα σφαλερὸν καθεστώς.

Αἱώνων διωγμοὶ κατὰ τῶν μνημείων τοῦ λόγου, τῆς μνήμης, τῆς φαντασίας συνετέλεσαν νὰ ἀπολεσθοῦν ὑπάρξεις καὶ ὑπὸ τὸ ἵχνη βεβήλων ἢ ἔχθρικῶν ποδῶν νὰ συνισθοῦν ἥλιοι φωτεινοὶ τῆς ἀνθρωπίνης προόδου. "Οσον δὲ εἶνε λυπηρά η τοιάντη τύχη τῶν βιβλίων, ἄλλο τόσον εἶνε καὶ περίεργοι οἱ διάφοροι καταδιωκεῖς του ὑπὸ τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ἀρχαιότερον παράδειγμα τὸ ὄποιον εἶνε γνωστόν, περὶ καταστροφῆς βιβλίων—γράφει ὁ Ἀλέξαρτος Σίμ — ἀνάγεται εἰς τὸν 8^{ον} π. Χ. αἰώνα. Κατὰ τὸν Χαλδαῖον ιστορικὸν Βερδὸς καὶ τὸν Ἑλληνα συγγραφέα Ἀλέξανδρον Πολιτορά, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαθυλῶνος Ναβονασάρ, γνωστὸς διὰ τὴν ἐπώνυμον πρὸς αὐτὸν

χρονολογίαν, ἡτις κατέρχεται μέχρι τοῦ 747 π.Χ., ἔξωλόθρευσεν ὅλας τὰς ιστορίας τῶν πρόκατοχῶν του βασιλέων, θέλων οὕτω νὰ ἔξαλειψῃ τὸ παρελθόν καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν βασιλείαν του ιστορικὴν ἀφετηρίαν εἰς δόλον τὸν κόσμον. Κατὰ τὸ 213 π. Χ. ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Σινῶν Χι-Χασάρη-Τί, ἐκ μίσους πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἀρχὰς των—ἀφγεῖται ὁ Λουδοβίκος Λαλάν—διέταξε νὰ καύσωσιν δла τὰ βιβλία τὰ δόπια ενείσκοντο εἰς τὸ Κράτος του, ἔξαιρέσας τῆς προγραφῆς ταύτης μόνον τὰ περιλαμβάνοντα ιστορίαν τῆς οἰκογενείας του, ἀστρολογίαν καὶ ιατρικήν.

Ἄλλα μεγαλείτεραν σύμφορὰν δὲν ἐπροξένησεν εἰς τὰ βιβλία, καὶ οὐδὲν ἄλλο συνετέλεσε τόσον εἰς τὴν ἐξόντωσιν καὶ καταστροφὴν αὐτῶν, δοσον αἱ θρησκευτικαὶ διαμάχαι. Οἱ φοιβεροὶ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ πάθους των ἀρχηγοῖ τῶν ἀναφαινομένων αἰδέσεων καὶ δοξοσιῶν, οἱ μὴ θεωροῦντες τίποτε ὡς ἀνόσιον, πρόκειμένου νὰ ἐπιβάλουν τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας των, κατὰ τοῦ βιβλίου πρῶτον ἐστράφησαν. Κατενόησαν, ὅτι τὰ βιβλία ἦτο τὸ καλλίτερον μέσον πρὸς διάδοσιν ἐν γένει τοῦ λόγου εἰς τὸν ἀνθρωπὸν, μὴ ὑποκειμένον εἰς κόπωσιν, προσκισμένον μὲ δύναμιν καὶ δυνάχριτον θάρρος, εὐρισκόμενον πανταχοῦ καὶ πάντοτε, καὶ κατ' αὐτοῦ ἐστράφησαν πρῶτον, θέλοντες νὰ τοῦ ἐπιβάλουν σιωπήν, δταν τοῦτο ἀντεστρατεύετο εἰς τὰς ἀρχὰς των. Οἱ Ρωμαῖοι οὕτω ἔκανον τὰ βιβλία τῶν Ιουδαίων, τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν φιλοσόφων—γράφει ὁ Βινιέλ-Μαρβίλ, — οἱ Ιουδαῖοι ἐπιρρόλησαν τὰ βιβλία τῶν Χριστιανῶν καὶ εἰδωλολατρῶν καὶ οἱ Χριστιανοὶ τὰ βιβλία τῶν Ιουδαίων καὶ εἰδωλολατρῶν. Τὸ πλεῖστον τῶν βιβλίων τοῦ Ωριγένους καὶ τῶν ἀρχαίων αἰρετικῶν ἐκάπισαν ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς. Ἐν Κρε-

μώνη τῷ 1569 δώδεκα χιλιάδες βιβλίων εἰς
ἔβροισκήν γλῶσσαν ἐκάπησαν δημοσίᾳ ὡς ἀλλό-
θρητικὰ καὶ δικαιονάτιος Χιμένες (ὑπουργὸς
τῆς Ἰσπανίας καὶ μέγας Ἱεροεξεταστὴς 1436—
1517) κατὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Γρενάδης διέταξε
καὶ ἐπυρπολήθησαν πεντακισχίλια ἀντίτυπα τοῦ
Κορανίου.

Κατὰ τὴν θρησκευτικὴν Μεταρρύθμισιν ἐν Ἀγγλίᾳ, μεγάλῃ καταστροφῇ βιβλίων συνετέλεσθη, καὶ οἱ Πουριτανοὶ ἐπιρρόλησαν ἀπειρα μοναστήρια καὶ ἀρχαῖα βιβλία τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας. Ἀγγλος τις ἐπίσκοπος ἐνέπρησε τὰ ἀρχεῖα τῆς ἔκκλησίας του καὶ δὲ Κρόμβελλ (1599—1658) κατὰ τὰ τελευταῖα του ἔτη ἔκανε τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ὁξφόρδης, τὴν περιεργοτέραν τῆς Εὐρώπης. Ὁ ἀρχαιοδίφης Βάλ, ἐν ἔτει 1587, ἔγραψεν ἑκτενῶς περὶ τῆς οἰκτρᾶς τύχης τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν ἀγγλικῶν μοναστηρίων, τῶν δποίων αἱ ἀγροασθεῖσαι βιβλιοθῆκαι ἔχορσίμευον, δπως τὰ βιβλία τούτων ἔξυπηρετῶσι τὰς χυδαιοτέρας ἀνάγκας τῶν κτηνωδῶν ἀγοραστῶν. Σωρεῖαι βιβλίων ἐπωλήθησαν εἰς παντοπάλας, σαπωνοποιούς, ἐνῷ ἄλλα βιβλία, εἰς φορτία δλόκηρα, ἔξήγοντο ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας, πωλούμενα εἰς βιβλιοδέτας, οἵτινες τὰ ἡγόραζον εἰς εὔτελεστάτας τιμάς, ἵνα τὰ χρησιμοποιήσουν εἰς τὴν ἐργασίαν των. Καὶ τοιουτοτρόπως ἀπωλέσθησαν διὰ παντὸς ἐκδόσεις μοναδικαὶ, καὶ δλόκηρα κείμενα ἀρχαῖων κλασικῶν συγγραφέων, τῶν δποίων τὴν ἀπώλειαν κλαίει σήμερον ἡ φιλολογία. Ὁ νοῦς σταματᾷ—γράφει δὲ Ἀγγλος William Blades—ὅταν ἀναλογισθῇ κανεὶς δτὶ ἡ μετάφρασις τῶν Μεταμορφώσεων τοῦ Θεοῦ Βιβλίου ὑπὸ τοῦ Κάξτων καὶ ἄλλα βιβλία, ἔξελθόντα τῶν πρώτων ἀγγλικῶν τυπογραφείων, καὶ τῶν δποίων στερούμενα καὶ τὸ ἐλάχιστον ἀπόσπασμα, ἔχορσίμευσαν διὰ νὰ τυλίσωνται ἀγεῖα γλυκισμάτων. Κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊὰν τοῦ Λονδίνου τῷ ιδρού μεγάλῃ καταστροφῇ βιβλίων ἐγένετο. Ὁχι μόνον ίδιωτικαὶ βιβλιοθῆκαι, σωματείων καὶ ἔκκλησιῶν ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, ἀλλὰ καὶ ἀπειράφιθμα βιβλία, τὰ δποία τὸ σωματεῖον τῶν βιβλιοπωλῶν εἰχε πρὸς ἀσφάλειαν ἀποθηκεύσει ἐν τῇ συνοικίᾳ Πάτερ-Νόστερ, μετεβλήθησαν εἰς τέφραν. Ἡ δὲ πυρκαϊὰ τοῦ Ashburnham House εἰς Οὐεστμίνστερ, δπου ὑπῆρχε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ βιβλιοθήκη Cotton, συγκειμένη ἐκ πολυτίμων χειρογράφων, μεγίστην κατάπληξιν καὶ δδύνην ἐπέφερεν εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων. Καὶ κατεστάλη μὲν μετὰ πολλὰς προσπαθείας τὸ πῦρ, ἀλλὰ πολλὰ χειρόγραφα ἀπωλέσθησαν καὶ ἄλλα σπουδαίως ἐβλάβησαν, ἀκόμη δὲ καὶ σήμερον, μάρτυς περισσωθεὶς τῆς συμφορᾶς, ενδισκεται τεμάχιον χειρογράφου, δπως ἡμίκαυστον διεσώμη ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς, ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ.

“Η περίφημος βιβλιοθήκη του Στρασβουργού έπιυρπολήθη τῷ 1870 υπὸ τῶν γερμανικῶν βομβῶν, τότε δὲ ἀπωλέσθησαν διὰ παντὸς μεταξὺ ἄλλων ἐπισήμων ἔγγραφων καὶ τὰ πρωτότυπα τῆς δικογραφίας τῆς περιφήμου δίκης μεταξὺ Γουτεμβεργίου καὶ τῶν συνεταίρων του, ἐν οἷς ὑπῆρχεν ἡ ἀπόδειξις, διτὶ δὲ Γουτεμβέργιος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος τυπογράφος καὶ ὁ ἀληθὴς τῆς τυπογραφίας ἐφευρέτης. Ὁταν ἐπίσης ἡ ἀξιόλογος βιβλιοθήκη, ἡ ἐκματεστημένη εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ Ὀλλανδικὴν ἐκκλησίαν d' Austin Friars, κατεστράφη υπὸ πυρκαιᾶς, δόσα βιβλία διέψυγον τὴν πλήρη καταστροφὴν ἥκρωτηριάσθησαν οἰκτῶς, δὲ William Blades ἐπισκεψθεῖς ταύτην μετὰ τὴν συμφοράν της, ὡς ἔξης περιγράφει τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς ἣν τὴν εὗρε : «Σκόνη ὑγρὰ καὶ πυκνὴ ἐνὸς ἐκατοστομέτρου ἐπεκάμητο τῶν βιβλίων, τὰ δποῖα μετὰ τὴν πυρκαιᾶν διήρχοντο τῶν χειρῶν τοῦ Ὄβεράλ, βιβλιοθηκαρίου τῆς καείστης βιβλιοθήκης καὶ ὑφίσταντο τὴν βάσανον τοῦ ἀμεθόδου καθαρισμοῦ. Εἰς ἐν ὑπερῶν, ἐνοικιασθὲν ἐπίτηδες, τὰ βιβλία, δόσα ἣτο δυνατὸν νὰ καθαρισθοῦν, ἐκρέμαντο ἀπὸ σχοινίων διὰ νὰ ἀποξηρανθοῦν καὶ ἐπὶ μακράς ἑβδομάδας τόμοι συνεστραμμένοι, ἀκάθαρτοι, ἀνευ οὐδενὸς ἐπικαλύμματος, πολλάκις μὴ ἀποτελούμενοι παρὰ ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν φύλλον, ἐφυλάχθησαν ἐκεῖ ὡς ἐν θερμοκηπίῳ». Ὁ Ὀρδερίκις Βιτάλ (1075 πρὸς τὸ 1150) ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ιστορίᾳ» του περιγράφει μὲ ζωηρὰ χρώματα τὰς καταστροφὰς βιβλίων, τὰς δποῖας οἱ Νορμανδὸι ἐπέφερον κατὰ τὸν 9^{ον} καὶ τὸν 10^{ον} αἰῶνα, ἐπαναλαβόντες οὕτω τὰς βαρβαρικὰς ἐπιδρομὰς κατὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ρωμαϊκῆς ἀντοκατορίας. Κατὰ δὲ τὸν 11^{ον} αἰῶνα, ἡ βιβλιοθήκη τῶν Καλιφῶν τῆς Αἴγυπτου, ἡ ἀξιολογωτέρα τοῦ Μουσουλμανικοῦ Κράτους, διηρπάγη κατὰ μέγα μέρος υπὸ τῶν Τούρκων. Η Βιβλιοθήκη τῆς Τριπόλεως τῆς Συρίας ἣτο πλουσιωτάτη, περιλαμβάνοντα τρία ἐκατομμύρια τόμους, ὡς ἀναφέρονται βιβλιογράφοι τινὲς, πραγματευομένους περὶ θεολογίας, ιστορίας τῶν παραδόσεων, περὶ τῆς ἐρημηνίας τοῦ Κορανίου καὶ καλλιτεχνίας. Ὁτε δὲ κατὰ τὰς Σταυροφορίας τῷ 1105 ἡ Τρίπολις κατεκτήθη υπὸ τῶν Φράγκων «εἰς ἵερεν — γράφει δὲ Ε. Κατρεμέρο — εἰσελθῶν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἔμεινεν ἐκθαμβώς πρὸ τοῦ πλήθους τῶν βιβλίων, τὰ δποῖα αὐτῆς περιελάμβανεν. Ἡ αἴθουσα δποῦ εὑρίσκετο οὗτος περιελάμβανε τὰ Κοράνια. Λαβὼν ἀνὰ χειρας ἐν χειρόγραφον ἀνεγνώρισε τὸ ἔργον τοῦτο. Ἐλαβε δεύτερον, κατόπιν τρίτον καὶ οὕτω καθ' ἔξης μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ καὶ πάντοτε εὗρε τὸ αὐτὸν βιβλίον (Κοράνιον). Ὁ ἄγιος πατὴρ τότε ἐν τῇ οσφίᾳ του ἀπεφάνθη, διτὶ τὸ κτίριον ἐκεῖνο οὐδὲν ἄλλο περιεῖχεν ἡ Κοράνια καὶ οἱ Φράγκοι τὸ ἐπυρπόλησαν, μεταβαλόντες οὐτὸν εἰς τέωσαν. Ἐλάιστον

μόνον ποσὸν βιβλίων διεσώθη, τὰ δποῖα διεσκορπίσθησαν εἰς διαφόρους χώρας».

* * *

‘Αλλ’ ἀν τὸ ἀνθρώπινον χέρι πολλάκις ἐκρε-
ούργησε καὶ ἐθανάτωσε τὸ βιβλίον, ἡ γαλανὴ
θάλασσα δύμας δὲν ἔχει ολιγάτερα κατὰ τούτου
ἐγκλήματα εἰς τὸ παθητικὸν τῆς. Μυριάδες βι-
βλίων κατεπόθησαν ύπὸ τῶν ἀπίστων κυμάτων
ἔξαφανισθέντα μαζὶ μὲ τοὺς δυστυχεῖς ναυτικούς,
εἰς τοὺς δόποιους τὰ ἐνεπιστεύθησαν. Οἱ Δισ-
ραέλη, πατήρ τοῦ περιφήμου λόρδου Βήκονσφιλδ,
ἀφγείται ὅτι περὶ τὸ 1700 ὁ Heer Huddle,
δῆμαρχος βαθύπλουτος τοῦ Middlebury, ἐτα-
ξίδευσεν ἐπὶ τριακονταετίαν, μετημφιεσμένος εἰς
Μανδαρῖνον, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου εἰς τὸ ἄλλο
τοῦ Οὐρανίου Κράτους. Πανταχόθεν συνέλεξε
βιβλία καὶ τέλος, μετὰ πολλὰς περιπτετείας, ἥδυ-
νηθή νὰ τὰ ἐπιβιβάσῃ ἐπί τινος πλοίου δι’ Εὐ-
ρώπην.

“Ολοι δημως οι κόποι τους δποίους κατέβαλεν δ ἐπιμελής αὐτὸς ἀνθρωπος, δπως συγκεντρώσῃ φιλολογικὰ μνημεῖα τῶν Σινῶν, ἀπέβησαν δυστυχῶς μάταιοι, διότι μανιώδης τρικυμία κατεπόντισε τὸ πλοιον οὐχὶ μακρὰν τοῦ λιμένος εἰς τὸν δποίον κατηψυχόνετο.

卷之三

συλλεγή ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Ματθία Κορβενίου.

Μία ἐπιστολὴ τοῦ Ἰταλοῦ ἴστορικοῦ καὶ διηγηματογράφου Πόγκε μᾶς πληροφορεῖ, διὰ τοῦτο οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς τοῦ Saint-Gall δὲν ἔσαν ἐπιμελέστεροι τῶν συναδέλφων των τοῦ Μόντε Κασσίνο, ὡς πρὸς τὴν συντήρησιν τῆς βιβλιοθήκης τῆς μονῆς των. «Ἐκεῖ—γράφει ὁ ἀνωτέρω ἴστορικος — ἐν μέσῳ ἀπέιρων χειρογράφων, ᾧν ἡ ἀπαρίθμησις θ' ἀπήτει πολὺν χρόνον, εὑρέον πλήρη καὶ ἀκέραιον ἔνα Κουντιλιανόν, ἀλλ' εὐρωτιῶντα καὶ θαμμένον ὑπὸ παχύτατον στρῶμα σκόνης. Τὰ βιβλία δὲ ταῦτα ἐπὶ τέλους, ἀντὶ νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς καμίαν βιβλιοθήκην, ὅπως ἔπειτε, τούναντίον τὰ ἔκρυψαν εἰς ἐν ὑπόγειον σκοτεινὸν καὶ δυσώδες, εἰς τὸ βάθος ἐνὸς πτύγου, ὃπου ἀναμφιβόλως δὲν θὰ ἔρριπτον τοὺς εἰς θάνατον καταδικασμένους».

Τόν μοναχὸν δύμως τοῦ Monte Cassino καὶ Saint-Gall ὑπερέβησαν εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἀσυνειδησίαν καὶ κτηνώδῃ ἀμάθειαν οἱ συνάδελφοί των Φραγκισκανοὶ τῆς Ἀμβρέστης. Εἰς τούτους, ὡς διηγεῖται δὲ Ἐδμόνδος Βερδέ, συνέβη ἡ ἀκόλουθος συμφορά: Τῷ 1775 οἱ μοναχοὶ οὗτοι θέλοντες νὰ προβάσιν εἰς μεταρρυθμίσεις τινὰς τῆς μονῆς των, ἐσκεφθησαν νὰ ἔλαφρώσουν καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς μονῆς, ἀπαλλάσσοντες αὐτὴν τοῦ βάρους 1500 τόμων κειρογράφων καὶ ἐντύπων, ἀρχετύπων ἐκδόσεων, τὰ δοπιὰ ἐθεώρουν ὡς παλαιωμένα βιβλία καὶ ἀνευ ἀξίας τινός!

Πράγματι, πραγματοποιοῦντες τὴν σκέψιν των ταύτην οἱ ὅσιοι πατέρες, ἔρριψαν χλίους πεντακοσίους τόμους εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ διέμενεν δικηπορός τοῦ Μοναστηρίου, εἰς τὸν δόποιον, διλύγον ὕστερον, ἐν τῇ πανοσφίᾳ τῶν ἑδωρήσαν τὸν σωρὸν τῶν ἀνωτέρω βιβλίων, εἰς ἀμοιβὴν τῶν μακροχρονίων καλῶν ἐν τῷ κηπῷ τῆς μονῆς ὑπηρεσιῶν του! Ό γέρων κηπουρός, σωφρονεστερος τῶν πανοσιωτάτων καὶ μᾶλλον πονηρός, μετέφερεν δὲ τὰ βιβλία εἰς τὸν Βάνδερβεγ, πεπαιδευμένον ἄνδρα καὶ μέγαν βιβλιόφιλον, διστις ρώμας ἐπ' αὐτῶν ἐν βλέμμα προσεφέροντα τὰ ἀγοράσῃ πρὸς δοκιμήν, προᾶγμα τὸ δόποιον δικηπορός ἐδέχθη ἀμέσως,

συντελεσθείσης οὗτω τῆς ἀγοραπωλησίας. Μετ' ὀλίγον χρόνον, δὲ Στόκ., "Αγγλὸς βιβλιοπώλης καὶ βιβλιομάνης, εὐθισκόμενος ἐν Ἀμβέρσῃ, ἐπεσκέψθη τὸν Βάνδερβεργ, δοτις τῷ ἐπέδειξε καὶ τὰ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῶν εἰρημένων μοναχῶν προερχόμενα βιβλία. Οἱ Στόκ. ἀμέσως, πρὸ τοῦ ἀποκτήματος τούτου, προθυμοποιεῖται καὶ τὰ ἀγοράζῃ ἀντὶ 14 χιλιάδων φράγκων, τοῦ Βάνδερβεργ εὐλογοῦντος ἐνδομύχως τοὺς μοναχοὺς καὶ τὸν κηπουρόν. "Οταν δώμως οἱ ἄγιοι πατέρες ἐπληροφορήθησαν τὴν μεταπώλησιν καὶ τὸ ἐκ ταύτης κέρδος, ὀλίγον ἔλειψε ν' αὐτοκτονή-

σουν... ἀν δὲν διεκινδύνευον τὴν ἀπώλειαν τοῦ Παραδείσου. Ἡ ἔκπληξις των καὶ ἡ λύπη των ἥτο ἀνέκφραστος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπελθόντα εἰς αὐτοὺς συμφορὰ ἀνεπανόρθωτος. Ταραγμένοι δὲ καὶ ἔξω φρενῶν διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀμάθειας των ἀπώλειαν τοιούτου κέρδους, προσῆλ-

θον εἰς τὸν Βάνδερβεργ καθικετεύοντες αὐτὸν ν' ἀνακονφίσῃ τὴν συνείδησίν των, προσφέρων εἰς αὐτοὺς μέρος τοῦ γενναίου κέρδους του. Πράγματι δὲ οὗτος θέλων νὰ ἀπαλλαγῇ μᾶλλον τῶν δχληρῶν αὐτῶν διπόδων ἡ ἔξ οίκτου, τοῖς ἔδωκε 1200 φράγκα.

[Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχὲς]

Δ. Κ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΝΑΒΙΓΑΔΟΡ

Τοῦ Ζητονυάτη

Μιὰ φορὰ κ' ἔναν καιρὸν ἦταν ἔνας βασιλιάς. Ο βασιλιάς τῆς Βαβυλόνας Ναβιγαδόρ. Νέος, ὀμορφος, ξυπνός, γραμματισμένος, ὅταν πῆρε τὴν βασιλεία μετὰ τὸν θάνατο τῆς μητέρας του, εἶπε στὸ λαό του:

— Τί νομίζετε τάχα ποὺ εἴμαι; Είμαι κ' ἔγω ἔνας ἀνθρωπος σὰν κ' ἔστας. Ο θρόνος ποὺ κάθημαι, τίποτε δὲ μοῦ μαθαίνει, μήτε ἡ χρυσή κορόνα μοῦ βάζει μυαλό. Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς εἴναι καὶ σοφάτεροι καὶ ἐμπειρότεροι μου. Γιατί τὸ λοιπὸν νὰ θέλετε νὰ σᾶς διοικῶ ἔγω, καὶ σεῖς νὰ φροντίζετε μόνο γιὰ σᾶς καὶ νὰ περιμένετε δλα ἀπὸ μένα; Ἐλάτε, νὰ μὲ βοηθήσετε δλοι μαζὶ στὴ βασιλεία μου καὶ νὰ διοικήσωμε τὴ Βαβυλόνα κάνοντας καθένας ὅ,τι ξέρει καὶ μπορεῖ καλίτερο.

Ἐκεῖνο τὸν καιρό, ὁ λαὸς τῆς Βαβυλόνας εἶτανε ἀπὸ τοὺς πιὸ προοδευμένους. Βασιλικὴ προσταγή, ὑπάκουσε ὁ λαὸς στὸ βασιλιὰ Ναβιγαδόρ, καὶ ἀπὸ τότες κάθε μέρος, ἀφοῦ τελείωναν τὴ δουλιά τους, μαζεύονταν δλοι στὴ βασιλικὴ πλατεῖα καὶ βάζοντας, πότε δ βασιλιάς, πότε οἱ ὄχοντες κι' οἱ διαβασμένοι ζητήματα, σκεπτόντανε κι' ἀποφασίζανε τὸ τί καὶ πῶς θὰ κάνοντες τὸ καθετέοι.

Δὲν πέρασε καιρὸς κι' ἡ Βαβυλόνα κατάντησεν ἀγνώστη. Τὸ ἐλευθερώτερο καὶ εὐτυχέστερο βασίλειο τοῦ κόσμου.

Πρῶτα - πρῶτα ὀρίσανε τὶς δουλιές ποὺ θάκινε διὰ καθένας καὶ τὶς δορες ποὺ θὰ ἐργαζότανε. Ο βασιλιάς Ναβιγαδόρ ἀγαποῦσε τὶς τέχνες καὶ τὶς ἐπιστῆμες, περισσότερο τὴν ποίησι καὶ τὴ γιατρική. Ὁμως κι' ἡ βιομηχανία δὲν ἔμεινε πίσω. Οἱ δουλιές ποὺ σιγά-σιγά δὲν ἀκούοντανε πιά, εἶτανε ἡ πολεμική. Γυμναζόντανε δλοι καθημερινῶς, δχι δμως γιὰ πόλεμο ἀλλὰ γιὰ ὑγιεινή. Ἡ νομική, τὰ διοικητήρια καὶ τὰ δικαστήρια μεταβλήθηκαν σὲ χημεῖα, καὶ σὲ ἐργοστάσια. Ἡ παπαδοσύνη; Ὅλοι εἶτανε παπάδες τῆς μεγάλης φύσης ποὺ εἶτανε τὸ πᾶν.

Ἐπειτα σκέψθηκαν τὰ σχολεῖα καὶ τὸν τρόπο

δὸς καὶ τὴ χωρικὴ τὴ Ζουλμὲ καὶ τὸν παρουσίασανε στὸν πατέρα του.

— Ο Ναβιγαδόρ εἶτανε τότες ἔξηντα χρόνων καὶ ὁ Ἐλίφ εἶκοσι. Τὴ Ζουλμὲ δὲν τὴν εἶχε πιὰ ὁ Ναβιγαδόρ. Πῆρε ἀλλην καὶ πάλι ἀλλην καὶ πάλι ἀλλην καὶ τώρα εἶχε γιὰ γυναικα του τὴ μικρούλα τὴ Γιλδῖς, ἀστρο τῆς δμορφιᾶς κανδὼς τὴ λέγανε, μὲ τὰ μάτια τὰ πλουμιστὰ καὶ παιχνιδιάρικα καὶ τὰ μικρὰ χειλάκια τὰ πεταχτὰ ποὺ θαρρεῖς καὶ σὲ φιλούσανε ἀπὸ μακριά.

— Ἐλίφ, τοῦ εἶπεν ὁ πατέρας του, εἶσαι διάδοχός μου.

— Ἔγω, ἀπήντησεν ὁ Ἐλίφ, δὲ θέλω νὰ εἴμαι βασιλιάς.

— Ἀφοῦ εἶσαι διάδοχός μου, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἴσαι καὶ βασιλιάς τῆς Βαβυλόνας.

— Κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ σὲ τοῦτο, παρατήρησε πολὺ εὐγενικὰ ὁ Ἐλίφ. Καὶ ἔπειτα ἔγῳ νομίζω ποὺ δ λαὸς τῆς Βαβυλόνας δὲν ἔχει πιὰ ἀνάγκη ἀπὸ βασιλιά. Ὅλοι εἶνε ἵκανοι νὰ κυβερνηθοῦντες σὰν ποὺ θὰ τοὺς κυβερνοῦσανε γάρ, κιακόμα καλύτερα.

— Ο Ναβιγαδόρ ἔμεινεν ἐκστατικὸς ἀπὸ τὴν ἀπάντησι τοῦ Ἐλίφ. Ἐπιασε τὰ γένεια του κιαφοῦ σκέψθηκε λίγο τοῦ εἶπε.

— Ἐλίφ, ἀφοῦ δὲ θέλεις νὰ εἴσαι διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Βαβυλόνας, τὶ θέλεις τώρα ἀπὸ ἔμενα τὸν πατέρα σου;

— Ο Ἐλίφ ἔρριξε μὰ ματιὰ στὴν ὁραῖα Γιλδῖς ποὺ κέκενη τὸν κύτταξε τόση ὁραῖα μὲ λαχτάρα καὶ θαυμασμό.

— Θέλω, εἶπε, τὴν ὁραῖα Γιλδῖς. Αὐτὴν ἔπιθυμεῖ η ψυχή μου. Αὐτὴν λαχταρᾶς ἡ ἀγκάλη μου.

— Ο Ναβιγαδόρ ἔμενε στὴν ψυχή της καὶ πήγε, τὴ σήκωσε ἀπάνω, τὴ φύλησε γιὰ τελευταία φορά καὶ παίρνοντάς τηνε ἀπὸ τὸ χέρι.

— Ἐλίφ, παρεκτρέπεσαι. Τοῦ πατέρα σου τὴ γυναίκα ζητᾶς;

— Δὲν καταλαβαίνω τί θὰ πῇ πατέρας καὶ ποιὰ ὑποχρέωσι ἔχω σ' αὐτὸν περισσότερη παρὰ σ' ἔναν ἄλλον. Ἄν τη Γιλδῖς μὲ θέλῃ γιατὶ νὰ μη μοῦ τὴ δώσης;

— Γιατὶ μοῦ ἀνήκει, ἀπήντησε χτυπῶντας μὲ θυμὸ τὸ χέρι του ὁ Ναβιγαδόρ.

— Σου ἀνήκει, ἀποκριθήκε φρόνιμα ὁ Ἐλίφ γιατὶ εἶσαι βασιλιάς καὶ τὸ διατάξεις. Ἄν δικαίως τὴ Γιλδῖς ἐλεύθερη νὰ διαλέξῃ, θὰ διάλεγε βέβαια ἐμένα.

— Ο Ναβιγαδόρ σηκώθηκε ταραγμένος ἀπὸ τὸ θρόνο του καὶ ἀποσύρθηκε στὸ δωμάτιό του χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ. Ἐκεὶ ἔπεισε σ' ἔνα διβάνι κ' ἔκλιψε πιφά.

— Ἐξω ὁ Ἐλίφ καὶ ἡ Γιλδῖς, στὴ μεγάλη σάλα του θρόνου, δὲν κινήσανε ἀπὸ τὴ θέσι τους. Μήτε εἶπανε λέξι. Οι αὐλικοί, οἱ διαβασμένοι, ὁ λαός, στεκόντανε κι' αὐτοὶ περίεργοι καὶ περιμένοντας σὲ μεγάλη ἀγωνία νὰ ίδουντες τὸ ἀποβησόμενο.

— Υστερα ἀπὸ κάμποση ὥρα βγῆκεν ὁ Ναβιγαδόρ ἀσκεπής, δίχως κορόνα, μὲ ἀπλὰ φορέματα ἀπλού πολίτη.

— Ἀνδρες Βαβυλώνιοι, εἶπε λυπημένος, ἀπὸ σήμερα ἔγῳ δ βασιλιάς σας καταργῶ τὴ βασιλεία στὴ Βαβυλόνα—ἐσύν Γιλδῖς, εἶσαι ἐλεύθερη. Διάλεξες ἐλεύθερα μεταξὺ ἔμου καὶ τοῦ γυιοῦ μου.

— Η δυστυχισμένη ἡ Γιλδῖς, πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ της συγκινήθηκε τόσο πολὺ ποὺ τὰ δάκρυα κυλούσανε ἀπὸ τὰ μάτια σὰν μεγάλα μαργαριτάρια μέσ' τὴν ποδιά της. Ἐσκινε τὸ ποδόσωπο διστάζοντας ν' ἀποφασίσῃ μεταξὺ τῆς ἀγάπης τοῦ Ναβιγαδόρ καὶ τῆς λαχτάρας τοῦ Ἐλίφ.

— Ο Ναβιγαδόρ δμως τὴν ἀγαποῦσε πολύ. Κατάλαβε τὶ γινότανε μέσ' στὴν ψυχὴ της καὶ πήγε, τὴ σήκωσε ἀπάνω, τὴ φύλησε γιὰ τελευταία φορά καὶ παίρνοντάς τηνε ἀπὸ τὸ χέρι.

— Πήγαινε, τῆς εἶπε, στὸν Ἐλίφ.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΦΥΤΙΛΗΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΚΡΗΤΗΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1908

Σ πουδαιόταται εἴναι αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἔργασίαι σοὶ γενόμεναι ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1908. Αἱ περὶ αὐτῶν εἰδήσεις αἱ δημοσιεύσμεναι ἔντανθα στηρίζονται ἐπὶ αὐτοψίας καὶ ἐπὶ ἀνακοινώσεων γενομένων ἥδη ὑπὸ τῶν ἐκτελεσάντων τὰς ἔργασίας ἀρχαιολόγων ἡ καὶ ἐπὶ σημειώσεων εὑμενῶς παραχωρηθεισῶν μοι ὑπὸ τῶν ἰδίων.

Α'. ΚΝΩΣΟΣ

Διὰ τῆς γενναιάς ὑποστηρίξεως τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φιλαρχαίων ἥδυνήθη ὁ Dr. Evans νὰ ἐκτελέσῃ

κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Κνωσῷ πολλαπλῆν καὶ σπουδαίαν ἔργασίαν ἔχων εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὴν συνδρομὴν τοῦ βοηθοῦ του κ. D. Mackenzie καὶ τῶν δύο ἀρχιτεκτόνων Θεοδώρου Fyfe καὶ Χριστιανοῦ Doll.

α') Τὸ μικρὸν Ἀνάκτορον.—Τὰ δύο του Ιερά.—Τὸ περίφημον λίθινον φυτόν.

Δυτικῶς τοῦ μεγάλου Ἀνακτόρου εἶχεν ἥδη ἀποκαλυψθῆ σημαντικὸν οἰκοδόμημα συνδεόμενον πρὸς τὸ Ἀνάκτορον διὰ πλακοστρώτου ὅδου

— τῆς ἀρχαιοτάτης ὅδου τῆς Ενδρώπης. Τὸ οἰκ-

δόμημα αὐτὸν ἡ παράρτημα τοῦ Ἀνκτόρου περιεῖ-
χεν Τεόδον (Shrine), ἐν ᾧ εὑρέθησαν ἀνατέργαστοί
τινες κροκαλοπαγεῖς λίθοι ἀνθρωπόμορφοι, πι-
θανῶς εἰδώλα τινά (fetishes) ἀχειροποίητα. Τὰ
εἰδώλα ἀνήκουν εἰς τὴν παρακμὴν τοῦ Μινωϊκοῦ
κοιλιτισμοῦ καὶ εἰς τὴν ἑσχάτην περίοδον τοῦ
οἰκοδομήματος, καθ' ἣν τούτῳ προσηγρισθή εἰς
τὰς ἀνάγκας πτωχοτέρων κατοίκων, ὅπτινες τὰ
πρώην ἐνδυγάρα διαμερίσματα τοῦ οἰκοδομή-
ματος ἐτροποποίησαν καὶ ἐσμίκρυναν. Ἡ πρὸς
τὸ ἀνατολικὸν δῆμος ἄκρον αἰδονούσα μὲ τὸ περί-
στυλόν της καὶ τὴν παράπλευρον κιονοστοιχίαν
εἶναι ἀνταξίᾳ Ἀνακτόρου. Μὲ πολλὰς δυσκολίας
διὰ τὸν ὑπάρχοντα ἐνταῦθα ἔλαιιῶνα, τὴν βαθεῖαν
ἐπίχωσιν καὶ τὸ σκληρὸν τοῦ ἐδάφους, τὸ δποιον
μέχρι βάθους τινὸς κατελαμβάνετο ὑπὸ οἰκῶν
ἔληνορρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἐξηκολούθησεν ἡ ἀνα-
σκαφὴ τοῦ οἰκοδομήματος, καὶ μολονότι ἡ ἀνα-
σκαφὴ δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη; διότι τὸ οἰκοδόμημα
ἔπακολονθεὶ προχωροῦν νοιτιανατολικά, τὸ ἀνα-
σκαφὲν κτίσιον καταλαμβάνει ἐπιφάνειαν ὑπὲρ
τὰς τρεῖς χιλιάδας τετραγωνικῶν μέτρων, καὶ
ἔγει πρόσωψιν περίπου 10 μέτρων. Ἐν τούτῳ

ον ρυτὸν ἐν σχήματι πάλιν κεφαλῆς ταύρου ἀλλὰ λίθινον τοῦτο ἐκ στεατίτου. Η μεγάλη ἀνατομικὴ ἀκρίβεια εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῆς κεφαλῆς, ἡ ἄκρα λεπτότης καὶ τὸ περίτεχνον καὶ ἐπιμελημένον τῆς ἔργασίας εἶναι μοναδικά, καὶ καθιστῶσι τὸ ουτὸν αὐτὸν μνημεῖον πρώτης τάξεως καὶ λαμπρὸν δεῖγμα τῆς τελειότητος, εἰς ἣν εἰχε φιλάσσει ἡ πλαστικὴ ἐν τῇ Μινωϊκῇ ἐποχῇ. Ή νέπερ τοὺς ρώθωνας τοῦ ζῴου γραμμὴ εἶναι ἐμβεβλημένη ἐκ λευκοῦ ὅστρεον, οἱ δρθαλμοὶ ἥσαν κεκομμένοι ἐκ φυσικοῦ κρυστάλλου, ὃν σώζεται ὁ εἰς φέρων ὑποκάτω ἔγην χρωμάτων, δι᾽ ὧν ἐδηλοῦτο ἡ κόρη καὶ ἡ Ἰρις. Τὰ κέρατα ἥσαν ἔξ εὐφράτου ὄντος ὄντος (ἴσως ἔντον ἡ δοστοῦ) καὶ ἀπάλοντο, ἀλλὰ τεμάχια μικρὰ χρυσοῦ φύλλου εὑρεθέντα ἐκεῖ δεικνύουσιν ὅτι ταῦτα ἥσαν ἐπίχρυσα. Πρόσθετα ἐπίσης καὶ ἐμβλητὰ ἥσαν τὰ ὅτα μὴ εὑρεθέντα οὐδὲ αὐτά.

β) Τὸ νότιον παράρτημα τοῦ Ἀγαντόδου. — Τὰ εὑρεθέντα ἀντικείμενα. — Τὰ ἴδιατέρα αὐτοῦ γνωρίσματα. — *Ἡ θόλος καὶ τὸ πρωτομινώϊδε στρῶμα.*

Μέρος τῆς πρὸς νότον τοῦ Ἀνακτόρου κρυπτοστοᾶς (*Cryptoporticūs*) ἀπεκόπη σκοπίμως κατὰ τὴν τελευταῖαν περιόδον τῆς ἴστορίας τοῦ Ἀνακτόρου, διὰ νὰ χρονιγήσῃ πρόσθετον χῶρον διὰ μικρότερον οἰκοδόμημα κτισθὲν ἐπὶ χαμηλοτέρου ἑδάφους πρὸς τὴν νοτίαν κατωφέρειαν τοῦ λόφου τῆς Κεφάλας. Οὐδεμία ὑποψία περὶ τῆς ὑπάρξεως σημαντικοῦ οἰκοδομήματος κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ὑπῆρχεν, ἥ δὲ ἀνακαλύψις αὐτοῦ παρέσχεν ἐνδιαφερούσας παρατηρήσεις, καὶ εὐλόγιως δυνάμεθα νὰ τὸ θεωρήσωμεν ὡς παράρτημα τοῦ Μεγάλου Ἀνακτόρου.

Τὸ διάστημα μεταξὺ τοῦ ὀπίσθιου τοίχου τοῦ
κτιρίου τούτου καὶ τῆς κοπείσης νοτίας γραμμῆς
τοῦ Ἀνακτόρου εὑρέθη πεπληρωμένον μὲ δύκο-
λιθους, ἐκ τοῦ μετώπου τούτου τοῦ Ἀνακτόρου
κατακυλισθέντας ἐκεῖ πιθανῶς κατὰ τοὺς χρόνους
τῆς τελικῆς αὐτοῦ καταστροφῆς. Ἐνταῦθα συν-
ερέθησαν καὶ ἄλλα λείψανα ἀπορριφθέντα ἢ
διασκορπισθέντα ἀπὸ τῶν δωματίων καὶ τῶν
ἀποθηκῶν τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ Ἀνακτόρου.
Ἐχομεν μολύβδινον εἴδωλον, τεμάχια μεγάλων
πλέων μὲ γραπτοὺς πελέκεις, ζεῦγος λερῶν κερά-
των βιωμοῦ, πολλὰ τεμάχια γραπτῶν ἀγγείων
τοῦ λεγομένου Ἀγαπητοῦ.

Τὰ κινητὰ πράγματα τὰ ενδεδέντα ἐν τῷ
Μικρῷ Ἀνακτόρῳ ἀποδεικνύουσιν διὰ οὗ θεμε-
λίωσις αὐτοῦ πρόσπει νὰ τεθῇ εἰς τὸ τέλος τῆς
Μεσομινωϊκῆς ἐποχῆς ή τὸς ἀρχὰς τῆς ὑστερο-
μινωϊκῆς ἡτοι κατὰ τὴν 17 ἑκατονταετηρίδα πρὸ
Χριστοῦ. Μοναδικοῦ καιροπιτήρος σφραγὶς φέ-
ρουσα εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὄψεις γράμματα τοῦ
ἀρχαιοτέρου γραμμικοῦ συστήματος εὑρέθη ἐν-
ταῦθα. Ἐν πήλινον ἄγγειον μὲν ὑψηλὸν καὶ πρὸς
τὰ διπίσω καμπτόμενον λαιμὸν ἀντιπροσωπεύει
νέον δλῶς τύπον καὶ φέρει ἐν ἀναγλύφῳ ἐν
ἐκατέρᾳ πλευρᾶς τρεῖς πατιώρους ἔξηρτημένους
ἀπὸ στοιχοσχήμου θηλειάς καὶ ἔχει γραπτοὺς
ἴχθυς μεταξύ.

Δωμάτιον τοῦ Μικροῦ Ἀνακτόρου μὲ δύο
τειραγώνους στύλους, οἱ δποῖοι τόσον συχνὰ
συνειρίσκονται μὲ ἀντικείμενα θρησκείας, καὶ ἡ
πλησίον εὑρεσις ἑρῶν ἀντικειμένων ἀποδεικνύ-
ουσιν ὅτι τὸ κύριον Ἱερὸν τοῦ οἰκοδομήματος
εὑρίσκετο ἐνταῦθα. Τὰ ἑρῷα αὐτὰ ἀντικείμενα
εἶναι λιθίνη βάσις βαθμιδωτὴ μὲ κοιλότητα
τετράγωνον ἄνω, ἐν τῇ δποίᾳ ἐγχρησιμόν το δ κορ-
μὸς τοῦ λατρευτικοῦ διπλοῦ πελέκεως, δπως
ἔχομεν ἔξι Ἀγίας Τριάδος, καὶ δύο ρυτὰ χρήσιμα
πρὸς σπουνδὰς ἦτοι ἐν πήγινον κοιλοβόν ἐν σχή-
ματι κεφαλῆς ταύρου καὶ τὸ σπουδαιότερον ἔτε-

οἰκοδομῇ ἵσοδομικοῦ ὄνθιμοῦ. Ἐντὸς χονδροειδοῦς πυξίδος εὑρέθησαν ψῆφοι μωσαῖκοῦ (;) τριγωνικαὶ, ὃν μία μὲν εἶναι χρυσῆ, ἄλλη χαλκῆ, ἄλλη ἔξι ἀμεθύστους, βιθράλου, κυάνου καὶ δύο ἔκ κρυστάλλου. Ἀξιοσημείωτον εἶναι καὶ τεμάχιον ἐλέφαντος, ἐφ' οὗ εἰκονίζετο Γρὺψ σπαράττων βοῦν μὲ σπανίαν ἀνατομικὴν ἀκρίβειαν καὶ τεχνικὴν τελειότητα.

Τὸ νότιον αὐτὸ κτίριον, τὸ ὅποιον θὰ ἔκτισθη κατὰ τὸ τέλος τῆς Μεσομινωϊκῆς ἐποχῆς θὰ ἦτο ἐπίσημός τις κατοικία. Μᾶς παρουσιάζει ἰδιαίτερα

Τὸ νότιον αὐτὸν κτίριον, τὸ δποῖον θὰ ἔκτισθη
κατὰ τὸ τέλος τῆς Μεσομινωϊκῆς ἐποχῆς θὰ ἦτο
ἐπίσημός τις κατοικία. Μᾶς παρουσιάζει ἰδιαίτερά
τινα χαρακτηριστικά, λόγου χάρων τὰς λιθίνας
παραστάδας τῶν θυρῶν καὶ τὰ ὑπέρθυνρα ἀντὶ^τ
τῶν ξυλίνων τοῦ "Ανακτόρου.

Εἰς τὸ οὐκοδόμημα τοῦτο εὑρέθη καὶ μεγαλύτερος ἀριθμὸς μεταλλιῶν προσγυμάτων κατ' ἄντιθεσιν πρὸς τὸ Ἀνάκτορον, δῆπου ἔλειπον σχεδὸν ἐντελῶς τὰ μεταλλικὰ πρόγυματα, διότι μὲ πολλὴν φαίνεται ἐπιμονὴν καὶ ἐπιμέλειαν τοῦτο ἐλεγκτήθη, πρὸν παραδοθῆ εἰς τὰς φλόγας τῆς φοβερᾶς πυρκαϊᾶς, ἡτις τὸ κατέστρεψε, ἐν ᾧ εἰς τὸ νότιον οὐκοδόμημα οἱ θησαυροθῆραι δὲν ἔδειξαν τόσον μεγάλην προσοχήν. Τὰ εὑρεθέντα μεταλλικὰ πρόγυματα εἶναι μεγάλη χαλκῆ τρίωτος ὑδρία, πλατεῖα λεκάνη, τρεῖς λέβητες τριποδικοί, χαλκοῦς πρίων ὑπερμεγένθης 2 περίπου μέτρων μήκους. Ἐπειτα εὑρέθησαν τέσσαρες ἀργυροῦ φιάλαι, ὃν ἣ μία μὲ ἐλικοειδῆ διακόσμησιν καὶ μία μικρὰ πρόγυμα πρόγυμα.

Τὸ πρόβλημα τῆς μεγάλης πρωτομινῶντος θόλου κατὰ τὴν νοτίαν πλευρὰν τοῦ Ἀνακτόρου δὲν ἐλύθη οὕτε ἐφέτος, διότι ἡ νοικήθη μὲν μεγάλη τάφρος ἐκ τῆς κατωφερείας καὶ σῆραγξ ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν πυθμένα, ἀλλὰ πάλιν δὲν κατωθώθη τοῦτο, διότι ἡ θόλος φθάνει πολὺ βαθύτερα. Ἐκόπῃ κατόπιν φρέαρ κάθετον, καὶ οὕτως ἔφρασαν εἰς τὸν πυθμένα εἰς ἐν σημεῖον καὶ ἐδείχθη τὸ μέγα βάθος αὐτῆς ἐκ 52 ποδῶν, ἀλλ᾽ ἐνεκα ωργῆς τῶν χωμάτων καὶ τῆς χαλαρᾶς συνοχῆς τῶν παραγεμισμάτων τῆς θόλου ἡ περιπτέρω ἐργασία καθίστατο ἐπικινδυνος καὶ ἐγκατελείφθη ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Πλησίον τῆς θόλου ενδέθη τὸ δάπεδον οἰκίας περιέχον πλούσιον στρῶμα πηλίνων ἀντικειμένων τῆς πρωτομινωϊκῆς ἐποχῆς εἶναι ἡ πρώτη φορά, καθ' ἥν ἡ πρώτη αὕτη φάσις τοῦ Μινωϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἡτις ἔχει διαφωτισθῆ διὰ τῶν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Μεσαράς θιολωτῶν τάφων καὶ τῶν ἔφετινῶν ἐν Μόχλῳ ἀνακαλύψεων, ἀντιπροσωπεύεται ἐν Κνωσῷ διὰ σημαντικῶν εὑρημάτων.

Μεταξὺ τῶν εὐδημάτων τοῦ δωματίου τούτου ἀναφέρομεν τεμάχιον ὡραίου δοχείου ἐκ λίθου διωρίτου δμοιαζόν πρὸς ἄλλο εὐδεμὴν εἰς τὸν τάφον τοῦ Αἴγυπτίου βασιλέως Sneferu, ἦτοι κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς τοῦ Meyer κατὰ τὸ 2840 π. X.

γ') Τὰ νέα σχέδια τοῦ Ἀραντόρου. — Αἱ γενόμεναι ἀναπαινιστικαὶ στερεωτικαὶ ἐργασίαι ἐν αὐτῷ.

Κατὰ τὴν ἐφετινὴν περίοδον ἐγένοντο αἱ συμ-
πληρωματικαὶ ἔρευναι καὶ μελέται ἐντὸς τοῦ
Ἀνακτόρου. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἀναθεωρή-
σεως μεγάλως ἐβοήθησε τὸν κ. Evans ὁ ἀρχι-
τέκτων Th. Fyfe, εἰς δὲ ὅφελονται καὶ τὰ πρῶτα
τοῦ Ἀνακτόρου σχέδια. Ἡ παρατήρησις τῶν
χαρακτηριστικῶν πηλίνων τεμαχίων, τῶν εὑρι-
σκομένων εἰς τοὺς τοίχους καὶ τὰ θεμέλια, ὑπῆρ-
ξεν ἴδιαζόντως χρήσιμος εἰς τὸν προσδιορισμὸν
τῆς σχετικῆς χρονολογίας τῶν διαφόρων κτιρίων
οὗτως ἡ ἀρχιτεκτονικὴ διάστρωσις (stratifica-
tion) δύναται νὰ θεωρηθῇ ἥδη ὡς λαμπρῶς
ἐπιτευχθεῖσα. Πολλὰ μέφη τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀνα-
κτόρου ἐντελῶς ἐτροποιήθησαν διὰ νέων
προσθηκῶν καὶ συμπληρώσεων. Οὕτω λ. χ. ἀνε-
καλύφθησαν τὰ ἔγχη ἐντίνουν θρόνου μὲν ὑψηλὴν
ἀνάκλισιν εἰς τὸν βάσειον τοῖχον τῆς Αἰθούσης
τῶν διπλῶν πελέκεων, πλευρούμενου ὑπὸ μικρῶν
κιόνων μὲν ὡραῖοις κοίλας. Ἡ αἰθούσα αὐτῇ
δύναται ἥδη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ Βασιλικὴ Αἰθούσα
τῶν ὑποδοχῶν.

Μεγάλαι καὶ πολυδάπανοι καὶ εἰς ἄκρον δυσ-
χερεῖς ὑπῆρχαν αἱ γενόμεναι ἐφέτος στερεώσεις
καὶ ἀνακαίνισεις, δόφειλόμεναι ἀφ' ἐνὸς εἰς τὴν
γενναιοδωρίαν τοῦ κ. Evans καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς
τὴν τεχνικὴν ἐπιδειξιότητα τοῦ ἐκτελέσαντος αὐτὰς

ἀρχιτεκτονος κ. Christ. Doll. Ἀντὶ τῶν ἔντινων δοκῶν, δι' ὧν κατ' ἀρχὰς ὑπεστηρίχθησαν ἡ μεγάλη πλῆμαξ καὶ ὁ ἀνώγεως διάδρομος καὶ αἱ διόποιαι ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν σαπεῖσαι ἤπειλουν καταστροφήν, ἐτέμησαν ἥδη σιδηραῖ καὶ ἐστερεώθησαν τελείως. Ἕνοιάχθησαν τὰ παράμυρα τοῦ ἴσογαίου διαδρόμου πρὸς τὸν φωταγωγὸν (Lightwell) τῆς μεγάλης Αἰδούσης, ἀφ' οὗ ἀπεκατεστάθη ὑπὲρ τὸ παράμυρον ὀλόκληρος ὁ κατακυλισμένος ἴσοδομικὸς τοίχος, ἔπειτα τὸ παράμυρον τῆς αὐλῆς τῶν ἥλακατῶν (Court the of Distaffs), καὶ ἀνφοδομῆθη καὶ ὑπεστηρίχθη τὸ πλαισόστρωτον ἔδαφος τοῦ ἄνω δώματος,

“Αλλ’ ή μεγαλυτέρα ἀνακαινιστικὴ ἐργασία ἔγει-
νετο εἰς τὸ λεγόμενον Μέγαρον τῆς Βασιλίσσης.
“Ινα ἔξισφαλισθῇ διαιρκῶς ἐκ τῆς καταστροφῆς
τῶν καιρικῶν στοιχείων ἐστεγάσθη δύλον αὐτὸ-
τὸ διαιρέσιμα. Ἀντικατεστάθησαν δύλεν οἱ κε-
καυμένοι κίονες διὰ λιθίνων καὶ ἀνφορδομήθη-
μέγα μέρος τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου. Τὸ σχῆμα
καὶ ὁ χωραματισμὸς τῶν κιόνων ἔγένεντο κατό-
σωθέντα πρότυπα ἐν τοιχογραφίαις τοῦ Ἀνακτό-
ρου, δημοίως δὲ καὶ ὁ κίων τοῦ λουτροῦ τῆς
Βασιλίσσης ἀνεπλάσθη καθ’ ὑπόδειγμα, οὐχ ἵχνη
διετηρήθησαν ἐις τὸ Τερόν τοῦ Μικροῦ Ἀνα-
κτόρου. Ὁ καλυφθεὶς οὗτος ἔχθρος δύναται ἥδη
νὰ χρησιμεύῃ ὡς μικρὸν τοπικὸν πρόχειρον Μου-
σεῖον τῶν πραγμάτων τῆς Κνωσοῦ, τὰ δύοια δὲ

ενρίσκουσι θέσιν ἐν τῷ ἐν Ἡρακλείῳ Μουσείῳ.

Μὲ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ Μεγάρου τῆς Βασιλίστης καταλαμβάνομεν τώρα τελείως καὶ τὸ πρωτότυπον σύστημα τοῦ φωτισμοῦ. Ἐκ τῆς ἀνοικής αὐλῆς ἔξι ἀνατολῶν καὶ τοῦ στενοῦ ἀνοικτοῦ χώρου πρὸς νότον τὸ φῶς χύνεται μεταξὺ τῶν δρυστατῶν καὶ τῶν κιόνων εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μεγάρου. Εἰς ἀσθενέστερον τὸν εἰσδύει εἰς τὸ ἐν τῷ μυχῷ λουτρὸν καὶ ἀμυδρῶς φωτίζει τὴν σπειρόμορφον χωφόρον ντεράνω τῆς λευκῆς ὁρθομαρῷσεως τοῦ λουτροῦ, καὶ καταπίπτει ἐπὶ τοῦ μικροῦ πηλίνου λουτῆρος τοῦ ενρίσκουμένου εἰσέτι εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν τὸν ἀφῆκεν πρὸς 3500 ἑτῶν ἡ τελευταία τοῦ Ἀνακτόρου Βασιλίσσα (παραβ. «Times» 27 Αὐγούστου 1908).

B'. ΦΑΙΣΤΟΣ, ΠΡΙΝΙΑΣ

Ἡ ἐν Κρήτῃ ἀρχαιολογικῇ Ἰταλικῇ Ἀποστολῇ διὰ τοῦ κ. Luigi Perrier καὶ τοῦ κ. E. Stefani ἔξηκολούμθησε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰς ἐν τῷ ἀνακτόρῳ Φαιστοῦ συμπληρωματικὰς ἐργασίας καὶ τὰς ἐν Πρινιᾷ ἀνασκαφάς.

A'. ΦΑΙΣΤΟΣ

Τὰ δύο Ἀνάκτορα. — Τὰ Προπύλαια. — Τὸ Περιστύλον. — Τὰ ἀρχαιότερα στρώματα. — Ἡ περίφημος ἑντυπος πινακίς.

Ο κυρίως ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς κατὰ τὰς περιουσιάς καὶ ἐφετεινάς ἐργασίας ἐν τῷ ἀνακτόρῳ Φαιστοῦ ἦτο νὰ διακριθῶ τὰ μέρη καὶ τὰ δρια ἐκατέρου ἀνακτόρου, ἥτοι τοῦ ἀρχαιοτέρου (Μεσομινῶν) καὶ τοῦ νεωτέρου (Υστερομινῶν). Καὶ πράγματι διὰ τῶν τελευταίων ἐργασιῶν ἐπετελέσθη τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ σήμερον ἡ κατανόησις τοῦ σχεδίου ἐκατέρου ἀνακτόρου δὲν καταλείπει πλέον ἀμφιβολίας.

Πρὸς νότον καὶ νοτιοδυτικὰ ενέρεθη τὸ ἐσχάτον ἄκρον τοῦ ἀνακτόρου ἥτοι αἱ Κυκλώπειοι ὑποδομαὶ τοῦ ἔξτεροικοῦ τοίχου. Οἱ τοῖχοι αὐτοὶ, ὅπως παρετηρήθη καὶ διὰ τοὺς ἄλλους τοίχους τῆς προσόψεως, δὲν ἐκτείνονται εἰς συνεχῆ εὐθεῖαν γραμμήν, ἀλλ' εἰσέχουσι καὶ ἐξέχουσι κατ' ὅρθας γωνίας καὶ οὕτω σχηματίζουσιν ὀγκώδεις προβολὰς διοικούσας πρὸς πύργους προσαπίζοντας τὰς εἰσόδους.

Συνεπληρώθησαν ἐφέτος καὶ διεφωτίσθησαν μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τὰ σχέδια τοῦ μεγαλοπρεποῦς Προπύλαιον καὶ τοῦ Περιστύλου.

Εἰς τὸ Προπύλαιον Φαιστοῦ ἔχομεν τὸ ἀρχαιότερον γνωστὸν δεῖγμα Προπύλαιών, τῶν ὅποιών εἰς πολὺ νεωτέραν ἐποχὴν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Περικλέους βλέπομεν τὸν εὐγενέστερον καὶ τελειότερον τύπον κατὰ τὴν εἰσόδον τῆς Ἀκροπόλεως.

Εἰς τὸ Προπύλαιον Φαιστοῦ ἀρχαιότερον καὶ ἑντελῶς διάφορον τοῦ τῆς Τίρυνθος ἀνερχόμενα

διὰ κλίμακος ἐκ 12 βαθμίδων ἔχουσης πλάτος 13 μέτρων. Ἡ κλίμαξ ἀνάγει εἰς ἴστοπεδον εἰρηνήχωρον εἰς τὸ βάθος τούτου ἐγείρεται ἡ πρόσοψις τῆς δυτικῆς στοᾶς ἀποτελουμένη ἐκ κίονος μεταξὺ δύο τετραγώνων στύλων εἰς τρόπον, ὃστε τὰ μεσοστύλια διαστήματα ἀποτελοῦσι τὰς δύο εὐρείας εἰσόδους. Ἡ ὀπισθία στοὰ ἡ ἀνατολικὴ ἔχει τούναντίον τρεῖς κίονας εἰς γραμμὴν καὶ δέχεται τὸ φῶς ἔξι αὐλῆς, ἢς αἱ βάσεις εἶναι κτισμέναι ἐκ τετραγώνων ὅγκοιλθων. Ἐνταῦθα εὑρέθη καὶ διάφορος ἀγωγὸς διοχετεύων ἔξω τὰ διμβριαὶ ὑδάτα τῆς αὐλῆς αὐτῆς. Τὸ Προπύλαιον τοῦτο εἶναι τὸ τέως νομιζόμενον διός Μέγαρον τῶν ἀνδρῶν τοῦ νεωτέρου Ἀνακτόρου, διεφωτίσθησαν δὲ τὰ κατ' αὐτὸ μάλιστα διὰ τῶν μελετῶν τοῦ κ. D. Mackenzie ἐκ παραβολῆς πρὸς ὅμοια Πρόπυλα τοῦ Ἀνακτοροῦ Κνωσοῦ.

Τὸ Περιστύλον τοῦ Φαιστοῦ Ἀνακτόρου τὸ ἀπὸ πέρουσιν ἀποκαλυφθὲν εἶναι οὐχὶ διλγώτερον σπουδαῖον καὶ ἐπιβλητικὸν καὶ ἀντιρροστεύει τὸ πρῶτον δεῖγμα τοῦ τόσον συνήθους κατὰ τοὺς ιστορικούς χρόνους περιστύλου, εἶναι δὲ ἐντελῶς ὅμοιον πρὸς τὰ τόσον νεώτερα Περιστύλα τῆς Δήλου καὶ τῆς ἐλληνορρωμαϊκῆς Πομπηΐας. Οἱ κίονες τοῦ Φαιστοῦ Περιστύλου εἶναι τὸ δλον 12 ἥτοι τέσσαρες εἰς ἑκάστην πλευράν, αἱ δὲ τέσσαρες στοῖαν αἱ σχηματιζόμεναι διὰ τῶν κιόνων αὐτῶν εἰς τὰς τέσσαρας πλευρὰς εἰσάγοντιν εἰς διαδρόμους καὶ δώματα εὐρυχώρα. Καὶ ἐνταῦθα εὑρέθη διάφορος ὁ ὑπόγειος διχετὸς τῶν διμβριῶν ὑδάτων τῆς περικλείστου αὐλῆς.

Ἀνέπαφα καὶ διὰ τοῦτο σπουδαιότατα διὰ τὴν χρονολογίαν τῶν ἀρχαιοτέρων κτιρίων ἥσαν τὰ στρώματα, τὰ διοικητικὰ καὶ ἐξητάσθησαν ἐπιμελῶς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὸ τὸ δάπεδον τοῦ πρῶτου Ἀνακτόρου καὶ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Περιστύλου. Εἴχον πάχος 2—3 μέτρων καὶ ἥσαν πλούσια εἰς πήλινα τεμάχια τοῦ λεγούμενου λιθόχαλκίνου αἰώνος (επεολίτικο), μεθ' ὧν ἥσαν ἀναμεμιγμένα λίθινα σκεύη καὶ λείφανα τῆς ἐστίας καὶ τῶν φαγητῶν. Ἐκ τῆς σκαφῆς ταύτης ἐδείχθη πρὸς τοὺς ἄλλους ὅτι τὸ Περιστύλον ἐκτίσθη οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαιοτέρου Ἀνακτόρου, ἀλλ' ἐπὶ φυσικοῦ ὑψώματος καὶ ἐπὶ τῶν λειψάνων προϊστορικῆς οἰκίας τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς ὅμοίας πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς ἀνακαλυψθεῖσαν εἰς Μαγγανά περὶ τὸ Παλαίκαστρον Σητείας.

Ὑπὸ ἐκτάπτου ἐπιτυχίας ἐπεστέφθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς ἐν Φαιστῷ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἐργασίας. Ἐν ὧν κατὰ τὴν βορειανατολικὴν γωνίαν τοῦ Ἀνακτόρου ἐκαθαρίζοντο οἰκήματά τινα τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀρχαιοτέρου Ἀνακτόρου, εὑρέθησαν δίσκους κυκλικοῦ διαμέτρου 16 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου ἐν μέσῳ τέφρας καὶ ἀνθρά-

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ

Δ. ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ

κον. Ἄμφοτεραι αἱ ἐπιφάνειαι τοῦ δίσκου εἶναι κεκαλυμμέναι ὑπὸ γραμμάτων τοῦ εἰκονογραφικοῦ (ιερογλυφικοῦ) εἰδόντων, 250 τὸ δλον. Εἶναι δὲ ταῦτα κεφαλαὶ καὶ μορφαὶ ἀνθρώπων, ἱδινές, πτηνά, δένδρα, φυτά, σκεῦη καὶ ὅλα πράγματα διάφορα ἀναπτυσσόμενα ἐλικοειδῶς ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ δίσκου πρὸς τὴν περιφέρειαν μεταξὺ χαρακτῶν γραμμῶν. Τὸ ἀπολύτως νέον καὶ παράδοξον τοῦ ἐπιγραφικοῦ τούτου μνημείου ἔγκειται ἐν τούτῳ, διτὶ τὰ γράμματα δὲν εἶναι χαρακτὰ διὰ στύλου, δπως εἰς πάσας τὰς ἄλλας Κορητικὰς πινακίδας, ἀλλ' εἶναι ἔκαστον ἰδιά τυπωμένον δι' ἰδίου τύπου ἐπὶ τοῦ πηλίνου δίσκου. Ἐχομεν δὲν πρὸς τὴν σημερινήν, δι' ἡς ἀνέρχομεν εἰς τὸν 20 π.Χ. αἰώνα. Αὐτὸ δύναται τις νὰ εἴπῃ διτὶ εἶναι τὸ κορύφωμα εἰς τὰ τόσα ἄλλα ἀποσόδοκτα καὶ πρωτοφανῆ τῶν Κρητικῶν ἀνακαλύψεων (πρβλ. II Marzocco, Firenze 16 Αὐγούστου 1908).

B'. ΠΡΙΝΙΑΣ

Η ἀρχαία δόδος καὶ τὰ ἀναλήμματα. — Τὸ φρούριον καὶ οἱ πύργοι αὐτοῦ. — Οἱ δύο ναοί μὲ τὰ ἐν αὐτοῖς λόροφον ἀνοδον. Κλικαμίς τελείως διατηρουμένη θυσιαστήρια. — Τὸ νεκροταφεῖον.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐργασιῶν εἴχε φανῇ διτὶ ἡ θέσις αὐτῆς κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῶν προτερίων Φαιστοῦ Γόρτυνος ἀφ' ἐνὸς καὶ Κνω-

σοῦ ἀφ' ἐτέρου, ἀντεπροσώπευε τὴν μεταβατικὴν ἐποχὴν μεταξὺ τοῦ Μινωικοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐν Κρήτῃ.

Κατὰ τὸ δύο προηγούμενα ἔτη ἀνεσπάφη τὸ Μακεδονικὸν φρούριον καὶ εὑρέθη διάφορος ἀλληλικὸς ναὸς ὁ ἔχων τὰ ἐκ πώρου λίθου ἀνάγλυφα τῆς πομπῆς τῶν ἵπτεων καὶ τὰ τεμάχια τῶν ἀρχαίων λατρευτικῶν ἀγαλμάτων τοῦ ναοῦ.

Κατὰ τὴν ΒΔ. κατωφέρειαν τῆς Πατέλας ἀπεκαλύφθη τηματικόν προστατεύοντα τούτου μνημείου ἔγκειται ἐν τούτῳ, διτὶ τὰ γράμματα δὲν εἶναι χαρακτὰ διὰ στύλου, δπως εἰς πάσας τὰς ἄλλας Κορητικὰς πινακίδας, ἀλλ' εἶναι ἔκαστον ἰδιά τυπωμένον δι' ἰδίου τύπου τὸν σημερινήν, δι' ἡς ἀνέρχομεν εἰς τὸν πηλίνου δίσκου. Ἐχομεν δὲν πρὸς τὴν σημερινήν, δι' ἡς ἀνέρχομεν εἰς τὸν πηλίνου δίσκου. Ομοίου τύπου τοῖχοι αὐτοφάνησαν κατὰ τὴν βορείαν κατωφέρειαν πολυάριθμοι, χοησούμοντες διατηρούμενα ἀλλεπαλλήλων ἰσοπέδων (terrasses).

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔκαθαιρίσθησαν καὶ ἐμελετήθησαν οἱ τέσσαρες πύργοι τοῦ Ἑλληνιστικοῦ φρούριον τοῦ ἀνασκαφέντος κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, τὸ διποιόν προασπίζει τὴν εἰς τὸν πηλόφορον ἀνοδον. Κλικαμίς τελείως διατηρουμένη θυσιαστήρια. — Τὸ νεκροταφεῖον.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐργασιῶν εἴχε φανῇ διτὶ ἡ θέσις αὐτῆς κειμένη ἐν τῷ μέσῳ τῶν προτερίων Φαιστοῦ Γόρτυνος ἀφ' ἐνὸς καὶ Κνω-

τῶν ἀλλων, εἰχε πύλην, δι' οὗ καὶ μόνης ἦδυνατό τις νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ φρούριον. Ἡ πύλη φέρει εἰς εὐρύχωρον πρόδομον, ἐκεῖθεν δὲ ἀνοίγονται αἱ εἰσοδοι εἰς δύο δωμάτια τοῦ πύργου, κατὰ δὲ τὴν βορειοδυτικήν γωνίαν τοῦ προδόμου ὑπέρχει θύρα μὲ παραστάδας ἐκ μεγάλων ὅγκο-λίθων, δι' οὓς εἰσδύει τις εἰς τὸ ἐστωτερικὸν τοῦ φρούριον. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης δὲ θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ φρούριον ὥφειλε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ πύργου τούτου καὶ τοῦ προδόμου ἔχων ἐκτεθειμένην τὴν δεξιὰν πλευράν. Εἰς τὰ χώματα τῆς ἐπιχώσεως πλὴν πολυαριθμῶν κεραμίδων τῆς στέγης εὑρέθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τούτο βέλη καὶ αἰχμαὶ δοράτων ἐκ σιδήρου καὶ τεμά-χια χωματιστῶν ἄγγειων Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς.

Ο ἀρχαῖκος ναός, τοῦ δποίου πέρουσιν ἀνεσιάφη μόνον δ πρόναος καὶ εὐρέθησαν τὸ ἀρχαῖκὰ ἀνάγλυφα τῆς πομπῆς τῶν Ἰππέων, ἀνεσιάφη ἔφετος τελείως. Σύγκειται ἐκ τοῦ προνάου καὶ τοῦ σηκοῦ. Μόνον δ τοῖχος τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως παρουσιάζει σηματικὸν πάχος, ἐπειδὴ ἔπειτε νὰ ὑποβαστάξῃ τὸ βαρὺ αὐτὸ διάζωμα τῶν Ἰππέων, ἐν διοῖ ἄλλοι τοῖχοι εἶναι λεπτοὶ καὶ πτισμένοι μὲ μικροὺς μόλις τετραγωνισμένους λίθους καὶ πτηλόν. Εἰς τὰς ἐσωτερικὰς πλευρὰς τῆς πλατείας θύρας τοῦ σηκοῦ εὑρίσκονται χαμαὶ ἡμίκυκλικαὶ δύο πλάκες τιτανολίθου ἔχουσαι ἄνω κοιλότητας τετραγώνους πρὸς ὑποδοχὴν τῶν καθέτων δοκῶν, ἐφ' ὧν ἦσαν προσηλωμέναι αἱ θύραι. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σηκοῦ εὑρηται λάκκος δρυδογωνίου σχήματος περιοριζόμενος ὑπὸ δρυίων πλακῶν τιτανολίθου καὶ στρωμένος εἰς τὸ ἔδαφος ἐκ λίθων ἀσβεστοποιημένων ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ πυρός. Ὑποκάτω τοῦ λιθοστρώτου τούτου ἔδαφος δ ἄργιλος εἶναι κοκκινισμένος ἐκ τοῦ πυρός, ἐντὸς αὐτοῦ δὲ εὑρέθησαν τὰ θραυσμένα δστᾶ τῶν ψυμάτων. Ἐγουμεν ἄστα

τὸ δησιαστήριον εἰς τὸ μέσον τοῦ σηκοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα ἔκαιοντο τὰ σφάγια, πρότερι νὰ δεχθῶμεν, ὅτι εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἡ στέγη τοῦ ναοῦ θὰ είχεν δύνοιγμα. Βάσις κίονος κυλινδρικὴ ὑπερέχουσα ἀκατεργάστου πλίνθου ὑπῆρχεν ἔμπορος δεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἄλλη δόπισθεν, ὑπενθύμιζουσαι τοὺς ἐπὶ τοιούτων λιθίνων βάσεων ξυλίνους κίονας τῶν τελευταίων μινωϊκῶν οἰκοδομημάτων.

Παρὰ τὸν πρῶτον τοῦτον ναὸν (Α) εὑρέθη
ἐφέτος καὶ δεύτερος (Β). Οὗτος κεῖται ἐπὶ ἐπιπέ-
δου ὀλίγον τι ὑψηλοτέρου. Ο τύπος τῆς οἰκοδο-
μῆσεως, τὰ ὑλικά, τὰ λείφαντα τῶν πραγμάτων
(τεμάχια ἄγγειών καὶ πίθων) εἶναι τὰ ἴδια. Τὸ
σχέδιον ἐπίσης ἐπαναλαμβάνεται τὸ αὐτὸ μὲ τὴν
προσθήκην ὅπισθιδόμουν, διτις εὑρέθη πλήρης
πίθων τεθραυσμένων κατὰ χώραν. Τὸ θυσιαστή-
ριον καὶ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εἰς τὴν αὐτήν θέσιν,
μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εὑρέθη μία μόνον βάσις
ἐν σχήματι κώνου κολούρου ψαύουσα τὴν δυτι-
κὴν πλευρὰν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ διμοιάζει
μᾶλλον πρὸς βώμον ἢ πρὸς βάσιν κίονος. Τὰ
τεμάχια τῶν ἄγγειών τῶν εὑρεθέντων παρὰ τοὺς
ναοὺς καὶ ἐντὸς αὐτῶν ὑπομιμνήσκουσι μὲν κατὰ
τὴν τεχνοτροπίαν τὰ τελευταῖα μυκηναῖα, ἀλλ
ἔχοντα γάνωσιν ἀμαυροτέραν καὶ ὀλιγώτερον
στερεὰν ἀποδοτέα εἰς τὴν γεωμετρικὴν ἐποχῆν
διμοίως καὶ τὰ μετ' ἀναγλύφων κεκοσμημένα
τεμάχια τῶν πίθων.

“Υποκάτω τού λόφου τῆς Πατέλας νοιοδυτικά φαίνεται δτι εὑρηται τὸ ἀρχαῖκὸν νεκροταφεῖον τῆς πόλεως. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων σημείων εὑρέθη ἐνταῦθα πρὸ μηγῶν ὑπὸ χωρικοῦ νεκρικῆ πωρίνη στήλη, ἐφ' ἣς σώζεται χαρακτὸν τὸ περίγραμμα γυναικὸς νηθούσης. Ἡ στήλη θὰ ἔσται

Αἱ ἔρευναι ἐν Φαιστῷ καὶ Πρινιᾱͅ θὰ συνεχίσθωσι καὶ κατὰ τὸ ἔπιον ἔτος

[Τὸ τέλος εἰς τὸ προσενέ-

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΕΛΩΟΥΧΑΙΗΣ

ПРАКТИΚΗ ΖΩΗ—ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ

Εὰν ἐρωτήσῃ κανεὶς τὸν ἐμποροῦπάλληλον, τὸν μικρέμπορον, τὸν δημόσιον ὑπάλληλον, τὸν ἐπιστήμονα ἀκόμη κατὰ τὸ πλεῖστον—καὶ καθένα, διόποιος δὲν εἶνε «ἱδιωτικήτης», ἀλλὰ στεγάζεται ὑπὸ μίσθιου στέγην, εἴτ' ἔδω εἰς τὴν πρωτεύουσαν, εἴτε εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τοῦ βασιλείου:

— Ποία σοῦ εἶνε ἡ δυσκολωτέρα καὶ ἡ πικρότερα ἡμέρα τοῦ μηνὸς;

— Ἡ ἡμέρα τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικίου, θὰ τοῦ ἀποκριθῇ μὲ στεναγμὸν βαθύν.

Kai ἀν πάλιν τὸν ἐρωτήσοι;

— Ποῖος σοῦ ἀφαιρεῖ τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν εἰσπορεύεσθαι σου;

— Ο οἰκοδεσπότης, θ' ἀποκριθῇ μὲ στεναγ-
μὸν βαθιζέον.

Τὸ ζήτημα τοῦ οἰκήματος εἶνε τὸ αἰώνιον κοινωνικὸν ζήτημα, τὸ δόποιον ἀπασχολεῖ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγκατέλιπε τὰ δένδρα καὶ τὰ σπήλαια, τὴν πρώτην του κατοικίαν, καὶ ἐσκέφθη νὰ στήσῃ τέσσαρας πασσάλους καὶ νὰ στηρίξῃ ἐπάνω των τὴν πρώτην καὶ πρωτογενῆ στέγην.

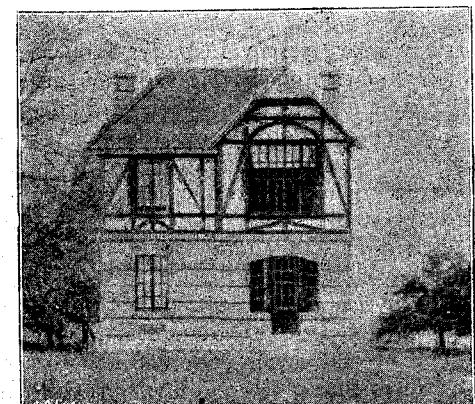

Οικία ἀξίας 2.000 φρ., δωμάτια 2 και μαγειρεύον· προ-
καταβολή δφαχ. 500, μηνιαία καταβολή ἐπὶ εἰκοσαετίαν
δφαχ. 13.35

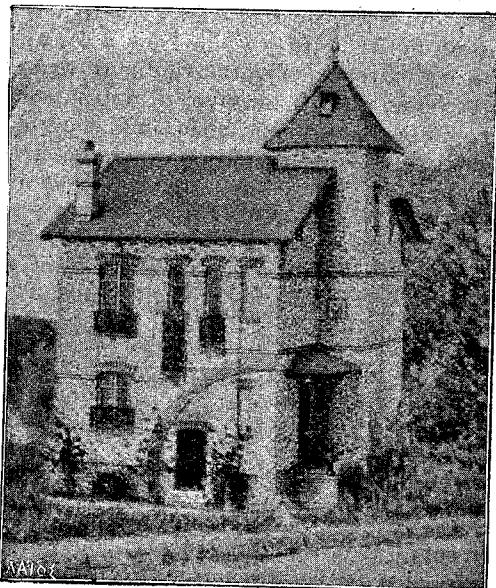
The diagram illustrates the geometric concept of the four quadrants of a square. It features a central point at the intersection of two perpendicular lines. Four vertical lines extend from this center to the top, bottom, left, and right edges of the square. Two horizontal lines extend from the center to the midpoints of the top and bottom sides. The regions created by these lines are labeled 'στοιχία' (stichia) for the vertical divisions and 'πλάγια' (plagia) for the horizontal divisions. The four quadrants are labeled 'διάσταση' (diastasis).

Καθεμία ἀπὸ αὐτάς, κτισμένη ἐπὶ ἐμβαδοῦ 32 □ μ.
σύγκειται ἀπὸ δύο πατώματα, περιλαμβάνει τέσ-
σαρα δωμάτια καὶ μαγειρεῖον καὶ ἀποιτεῖ δαπά-
νην 2,491 φράγκων καὶ δὲν παρέχονται οἱ
οἰκίσκοι αὐτοὶ ὑπὸ ἐνοίκιον, ὅπως οἱ τῶν πρώ-
των ἀγγλικῶν ἔταιρειῶν πωλοῦνται εἰς τοὺς Ἑρ-
γάτας, οἱ διοῖοι τοὺς ἔξοφλουν διὰ μηνιαίων
δόσεων ἀπὸ 18—25 φράγκα, ἀφοῦ προκαταβά-
λουν 250 ἢ 300 φράγκα.

Οὐτωπῶς ἔγινε τὸ πρῶτον βῆμα, καὶ ἡδυνήθη δ ἀποχειροβίστος ν' ἀποκτήσῃ ἀτομικὴν κατοικίαν διά μιαρᾶς προκαταβολῆς καὶ ἐλαχίστου μισθώματος, τὸ δόποιον καταβάλλεται ὅχι ὡς μίσθωμα, ἀλλ' ἔναντι τῆς ἀξίας τῆς οἰκίας, ἥ δοποία μετά τινα ἔτη περιέρχεται εἰς τὴν κυριότητά του. Καὶ διὸ τῆς εὐδογετικῆς αὐτῆς μεθόδου δ ἐργάτης κερδίζει ὅχι μόνον ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ καὶ ὑγείαν, καὶ ἥλιον, καὶ ἀέρα, καὶ φῶς, καὶ πρασινάδαν, δὲ ἔσωτόν καὶ τὰ τέκνα του, ἀναπτερόνεται ἡθικῶς, συνειθίζει ν' ἄγαπᾳ τὸ

Οίκια ἀξίας δραχ. 2.600^ο δωμάτια 3 κλπ. προκατα-
βολὴ ψφ. 1.150^ο καταβολὴ μηνιαία ἐπὶ 20ετιαν ψφ. 30.65.

Οικία άξιας 8.500 φρ., δωμάτια 6 κλπ., προκαταβολή 2.125, μηνιαία καταβολή φρ. 56.65 επί εικοσαετίαν.

«σπίτι του», έλκυεται πρός αὐτό και ἀποφεύγει τὸ κατηλεῖον.

Ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως, ἀλλ' ὑπὸ ποικίλους τύπους, μεταλλάσσοντας ἀναλόγως τοῦ τόπου καὶ τῶν προδόδων τοῦ ζητήματος τῶν εὐθηγῶν καὶ δημιευτῶν κατοικιῶν, τὸ δποίον δλονὲν καθίστατο καὶ κατέστη ἴδιως σήμερον θεσμὸς κοινωνικὸς παγκόσμιος, ἰδρύθησαν ἐπειτα χιλιάδες ἐταιρεῖῶν, ἀνωνύμων, συνεργατικῶν ἢ μικτῶν εἰς δλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Εἰς δὲ τὴν Δανίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἐλβετίαν καὶ ἐσχάτως εἰς τὴν Ἰταλίαν ἔφθασαν εἰς θαυμαστὸν σημείον τελειότητος οἱ λαοσωτῆριοι αὐτοὶ συνεταιρισμοί.

Φυσικὸν ἥτον εἰς τὴν Γαλλίαν, δποι παρουσιάσθη ἢ πρώτη μορφὴ τῶν εὐθηγῶν καὶ ὑγιεινῶν κατοικιῶν νὰ προοδεύῃ καὶ ἀναπτυχθῇ ἔξαιρετικῶς ἡ ὅργανωσις αὐτῶν. Λειτουργοῦν σήμερον ἐκεῖ πεντακόσιαι σχεδὸν ἐταιρεῖαι, συνεργατικοῦ ἢ ἀπλοῦ ἀνωνύμου τύπου, μὲ κεφάλαια ποικίλοντα ἀπὸ 5,000 μέχρις 1,200,000 φρ. Ἰδίως δὲ ἐπολλαπλασιάσθησαν αὐταὶ καὶ ἔξετάθη τὸ ἔργον των ἀπὸ διετίας, δτε ἰδρύθη τὸ νέον ὑπουργεῖον «τῆς ἔργασίας καὶ τῆς κοινωνικῆς προνοίας», ἀπαύγασμα ζηλευτὸν τῶν ἐν Γαλλίᾳ νεωτέρων ὑγιῶν καὶ θετικῶν κοινωνικῶν τάσεων, εἰς τὸ δποίον συνεκεντρώθη πᾶσα ἐνέργεια νομοθετική, νομολογιακὴ καὶ στατιστικὴ ὑπέρ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς κοινωνικῆς προνοίας, δηλαδὴ τῆς ἀποταμιεύσεως,

τῆς ἀσφαλείας, τῆς ἀλληλοβοηθείας, τῶν ἐργατικῶν συντάξεων καὶ τῶν εὐθηγῶν κατοικιῶν, τῶν δποίων πάντων ἔφορος καὶ ρυθμιστῆς ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ εὐεργετικωτάτου νόμου.

Τὸ πρόγραμμα δὲ αὐτοῦ, τὸ δποίον μὲ θαυμαστὸν ἐνθουσιασμὸν ἀνέπτυξε κατὰ τὰ ἔγκαινα τοῦ νέου ὑπουργείου, δ πρώτος αὐτοῦ ὑπουργὸς κ. Viviani, ἐφημέρσθη καὶ ἐφαρμόζεται εἰς εὐρυτάτην κλίμακαν. Κολοσσιαία ἔργασία συνετελέσθη ἔκπτοτε νόμοι νέοι παρεσκευάσθησαν καὶ ἐνηφίσθησαν ἐπιτροπαὶ πολυπόρωποι συμβουλευτικαὶ ἐτάχθησαν καὶ ἐν Παρισίοις καὶ ἀνὰ τὰς νομαρχίας τοῦ κράτους, ἀπειρία δημοσιευμάτων σχετικῶν διεσκορπίσθη παντοῦ δι εἰδικοῦ δὲ νόμου τῆς 12 Ἀπριλίου 1906 ἐθεσπίσθησαν τὰ τῶν ἐταιρειῶν εὐθηγῶν κατοικιῶν, διατυπωθέντων ἐν αὐτῷ καὶ προτύπων καταστατικῶν κατὰ τὰς δύο μορφάς, συνεργατικὴν καὶ ἀπλῆν ἀνώνυμον. Δι ἄλλων νόμων παρεσκεψθῆ πολυετῆς ἡ διαρκῆς ἀτέλεια φόρων οἰκοδομῶν, θυρῶν καὶ παραθύρων, χαρτοσήμων, ἀδείας οἰκοδομήσεως, καὶ φόρους ἐπὶ τοῦ εἰσόδηματος ἀκινήτων, οὗτως ὥστε σημαντικὸν ποσὸν παραχωρεῖ κατ ἔτος τὸ δημόσιον εἰς τὸν ἐνοικιαστᾶς — ἰδιοκτήτας τῶν εὐθηγῶν κατοικιῶν, ἀνελθόν τὸ 1906, κατὰ τὴν ἐπίσημον στατιστικήν, εἰς 170,000φρ. περίποτο.

Ο τελείστατος τύπος, κατὰ τὸν δποίον λειτουργοῦν αἱ γαλλικαὶ ἐταιρεῖαι, εἰνε δ τῆς ἐταιρείας «La Maisonette» τῆς Νάντης (κεφ. 700,000 φρ.) καὶ δ τῆς «Ἐταιρείας ἀποταμιεύσεως συντάξεων» τῶν Παρισίων, ἥτις ἰδρυσε καὶ εἰδικὸν τμῆμα μὲ κεφάλαιον 1,000,000 φρ. ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐταιρεία οἰκοδομικῆς ὑγιεινῶν κατοικιῶν, αἱστυκῶν καὶ ἀγροτικῶν».

Οικία άξιας 12.600 φρ., δωμάτια 9 κλπ. κλπ., προκαταβολή φρ. 3.150 μηνιαία καταβολή επί εικοσαετίαν φρ. 84.

Ο τρόπος τῆς ἀποκτήσεως οἰκίας εἰνε δ ἔξης εἰς ὅληγα :

Κάθε ἐνηῆλιξ εἰμπορεῖ νὰ ζητήσῃ τὴν κατασκευὴν μᾶς μόνης οἰκίας πρὸς χρῆσιν τῆς οἰκογενείας του, δρίζων δὲ τὸν δικιὴν ἀξίαν γηπέδου καὶ οἰκοδομῆς, δ ὅποια δὲν πρέπει νὰ εἰνε ἀνωτέρα τῶν 10,000 ἢ 15,000 φράγκων μόλις δὲ καταβάλῃ ἡ συμπληρώσῃ διὰ δόσεων τὸ 1/4 ἢ τὸ 1/10 τοῦ ποσοῦ τούτου παρὰ τῇ ἐταιρείᾳ ἢ παρὰ ταμιευτηρίῳ μεθδον εἰς εὑρίσκεται ἐν συνδυασμῷ ἢ ἐταιρείαι, κτίζεται ὑπ αὐτῆς ἢ οἰκοδομή κατὰ τὰς δόηγιας του, καὶ τοῦ παραδίδεται ἡ χρῆσις της. Ἐκπτοτε ἐπὶ τὸ ἔτη καταβάλλει εἰς τὴν ἐταιρείαν 7—8 % κατ ἔτος δι ἐνοίκιον μαζῇ καὶ χρεωλύσιον εἰς δόσεις μηνιαίας μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εἰκοσαετίας περιέρχεται ἡ οἰκία εἰς τὴν ἀπόλυτον κυριότητά του.

Οντωπῶς δι οἰκίαν ἀξίας 2,000 φράγκων, προκαταβάλλει ὁ μέτοχος-ἐνοικιαστής δρ. 200—500 (ἀναλόγως τῶν δρῶν ἑκάστης ἐταιρείας) ἐπειτα δὲ πληρόνει 13—20 φρ. κατὰ μῆνα ἐπὶ 20 ἔτη. Λιὰ τῆς μεθδου ταύτης δ ἔργατης, δ δποίος ἐπλήρωνε πρὸν τὰ διπλάσια σχεδὸν διὰ μίαν τρώγλην, ἀποκτᾶ μὲ δλιγωτέραν μηνιαίαν καταβολήν, ὀφραῖον οἰκίσκον ἰδιόκτητον καὶ καθάριον, συγκέμενον ἀπὸ δύο δωμάτια καὶ μαγειρεῖον, ἀποπληρόνει δὲ τὴν ἀξίαν του διὰ τοῦ ἐνοίκιου, τὸ δποίον πρὸν ἐπλήρωνε εἰς τὸν οἰκοδεσπότην του ἀνεπιστρεπτεί.

Ο συνηθέστερος τύπος τῶν ἐταιρειῶν αὐτῶν εἰνε δ συνεργατικός, περιλαμβάνων δδὸν εἰδῶν μετόχους: τοὺς μετόχους-ἐνοικιαστᾶς καὶ τοὺς μετόχους-χρηματοδότας. Ἐκ τῶν 7 ἢ 8 τοῖς % τὰ μὲ 4 λαμβάνουν δς μέρισμα τῶν κεφαλαίων τῶν οἱ μετόχοι-χρηματοδόται, τὸ δὲ 3 τοῖς % ἀποτελεῖ ἐνοίκιον, διὰ τοῦ δποίου ἐξοφλεῖ κατὰ μικρὸν τὴν ἀξίαν της οἰκίας του δ μέτοχος-ἐνοικιαστής.

Ἄλλ ἐγενήνθη τὸ ζῆτημα, ἀν δ ἔργατης ἀποθάνη πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς εἰκοσαετίας, τί δ ἀπογίνονται ἡ κήρα καὶ τὰ δροφανά; ποῖος θὰ πληρώνῃ τὸ ἐνοίκιον-χρεωλύσιον; ἐλήφθη καὶ περὶ τούτου πρόνοια αὶ διὰ συνδυασμοῦ ἀσφαλείας, πληρωνομένου ἐλαχίστου ἀσφαλίστρου κατὰ μῆνα, εἰς περίπτωσιν θανάτου τοῦ οἰκογενειάρχου πρὸ τῆς λήξεως τῆς εἰκοσαετίας, ἡ κήρα καὶ τὰ δροφανὰ ἀπαλλάσσονται πάσης περαιτέρω καταβολῆς καὶ καθίστανται ἰδιοκτῆται τῆς οἰκίας.

Ο θεσμὸς αὐτός, δ τόσον εὐεργετικός, δχι μόνον διὰ τὰς πενομένας τάξεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἀστοὺς καὶ ἐν γένει πάντα μὴ ἰδιοκτήτην οἰκογενειάρχην, παντοῦ σήμερον εὐδοκίμως καὶ φιλανθρώπως ἐφαρμόζεται.

Ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐπίσης ἐπεξετάθη τελευταῖον, καὶ κατὰ δεκάδας ἰδρύονται κατ ἔτος νέαι ἐταιρεῖαι καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας πολύγνας.

Καὶ ἀφοῦ ἡ λαϊκὴ κατοικία ἀπησχόλησε τόσον τὴν κοινὴν γνώμην καὶ τὰς κυβερνήσεις ἀνὰ τὰ εὐρωπαϊκὰ Κράτη καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, εἰνε νομίζουμεν καιρὸς νὰ νὰ ἐρευνηθῇ τὸ ζῆτημα καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἀνάγκη τοιαύτης ἔργασίας, ἐν Ἀθήναις ἰδίως, δπου διατητικὸς ἀγώνας καθίσταται ὀλονὲν δυσκολώτερος καὶ τὰ δρῖα τοῦ ἐνοίκιου τείνουν δσμέρα πρὸς τὰ νέφη, καθέ δὲ πρόνοια κοινωνιὴ διατελεῖ ἀγνωστος, εἰνε καιρὸς νὰ ἰδρυθῇ τοιαύτης φύσεως ἐταιρεία. Εὐκαιρία ἀλλως τε προφανῆς τώρα εἰνε δη πάνωνται τῆς συγκοινωνίας τῶν διαφόρων τημάτων τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων πρὸς τὸ κέντρον.

Ο ἀθηναῖος ἔργατης, δ ἀθηναῖος μικρέμπορος, δ ἀθηναῖος ὑπάλληλος, δ ἀθηναῖος ἐπιστήμων ἔχουν ἀνάγκην ν ἀποκτήσουν καθεῖς τὴν ἰδικήν του στέγην. Δὲν χρείζεται παρὰ δλήγη πρωτοβουλία καὶ μία δμάς 20—30 φιλοπροόδων καὶ φιλολάων ἀνδρῶν.

Εἰς τὸ Μιλάνον πρὸ τοιανονταετίας ἔγινεν ἐρευνα εἰδικὴ ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς δποίας ἥτο ἡ μεγάλη φιλανθρωπος Λάουρα Μαντεγκάτσα, καὶ συνετάχθη στατιστικὴ τῆς χωρητικότητος τῶν κατοικιῶν τῶν ἔργατῶν καὶ εὐρέθη, δτι εἰς τὴν θαυμασίαν αὐτὴν μεγαλόπολιν, δ ὅποια ἔκανχατο διὰ τὰ ἐκατὸν φιλανθρωπικὰ καὶ μορφωτικὰ ἰδρύματά της, δ ἐντιμος ἔργατης εἶχεν δλιγωτέρα κυβικὰ μέτρα ἀναπνεύσιμου ἀέρος εἰς τὸ δωμάτιον του, ἀφ δσα ἀπελάμβανεν δ κατάδικος εἰς τὸ κάτερον.

Χωρὶς νὰ γίνῃ καμία τοιαύτη ἔρευνα εἰς τὰς Ἀθήνας, δλοι εἰξεύρομεν τὴν κατάστασιν εἰς τὴν δποίαν εὐδίσκονται αὶ αὐλαὶ καὶ τὰ σαμρόσπιτα τοῦ Ψυρρῆ, τῆς Νεαπόλεως, τῆς Πλάκας, τοῦ Βατραχονήσιου, τοῦ Γκαζόχωρίου. Ἀφ ἐτέρου εἰνε εἰς δλοὺς πικρότατα αἰσθητή ἡ πίεσης τοῦ ἀθηναϊκοῦ ἐνοίκιου καὶ τὸ ἀνθυγειειδὲν τῶν οἰκίων καὶ τῆς μέσης, λεγομένης, τάξεως.

Ἄς τραπῶμεν πρὸς τὰκρα καὶ πρὸς τὰ προάστεια. Καὶ ἀς δώσῃ τὸ σύνθημα δ πρώτη ἐλληνικὴ ἐταιρεία εὐθηγῶν καὶ ὑγιεινῶν κατοικιῶν.

Οι φυσιοδίφαι ἀνεκάλυψαν, δτι εἰδη τινὰ πτηνῶν βελτιώνουν κατ δλίγον τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς φωλεᾶς των. Ὁ ἀλρ τῆς προόδου, δ δποίος πνέει πανταχόνεν, φθάνει ἔως τοὺς μικροὺς πνεύμονας τῶν πετεινῶν τούρφανον.

Δὲν δὰ φθάσῃ τάχα ποτὲ δ εὐλογητὸς αὐτὸς ἀλρ καὶ μέχρι τῆς «προνομιούχου» γῆς μας;

ΣΠ. I. ΘΕΟΛΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ποιος είσπγαγεν αὐτὴν τὸ πρῶτον. — Τὸ στενογραφικὸν ἀλφάβητον. — «Γράφε, δὲτως ἀκούεις». — «Υπόδειγμα στενογραφικόν. — Οἱ ρήτορες τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου καὶ ἡ διαβάθμισις τῆς ταχύτητος τοῦ λόγου ἐκάστου αὐτῶν. — Οἱ στενογράφοι τῆς Βουλῆς καὶ τῷς ἔργάζονται οὗτοι.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἔργασιῶν Ετῆς Βουλῆς δὲν θὰ ἥτο οὔτε ἀσκοπον οὔτε ἀκαιρον, νομίζομεν, νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» βραχεῖαν ἀλλὰ σαφῆ τινα ἰδέαν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι στενογραφίας, ἥτοι περὶ τῆς τέχνης τοῦ νὰ γράφωμεν δι᾽ ἴδιων σημείων συντόμως καὶ ἰστοχῶς πρὸς τὸν λέγοντα.

Όλως περὶ πολλῶν πραγμάτων παρότι ἡμῖν καὶ περὶ στενογραφίας τοιαύτη ἐπικρατεῖ ἄγνοια, καὶ εἰς τοιαύτην ἀκόμη ἐμβριώδη κατάστασιν εὑρίσκεται αὐτῇ, ὅστε οἱ στενογράφοι μετροῦνται μόλις ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν δύο χειρῶν, ἐν φερὲς ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ ἴδιως εἰς τὴν σοφὴν Γερμανίαν, ἀριθμούμενοι κατὰ ἑκατοντάδας χιλιάδων, συντηροῦν ἴδιαιτέρους Συλλόγους, συγκροτοῦν Συνέδρια ἐπὶ Συνεδρίων, ἐκδίδουν ἀπειραπεριοδικὰ καὶ ἐφημερίδας.

Ἡ στενογραφία ἐφαρμοσθεῖσα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἰσῆχθη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κοινοβούλιον κατὰ τὸ 1856 ὑπὸ τοῦ ἀεμιγήστου Παστοφράτοφρου Μίνδλερ, τοῦ σοφοῦ ἐκείνου καὶ ἐνθουσιώδους Γερμανοῦ, ἐκ τῶν πρώτων ἀποστόλων τοῦ στενογραφικοῦ συστήματος τοῦ μεγαλοφυοῦς ἐφευρέτου Γαβελσβέργερ, εἰς τὸν διποίον οἰενγνώμονες Γερμανοὶ πρὸ πολλοῦ ἔχουν στήσει τὸν μαρμάρινον ἀνδριάγατα.

Εἴπα: μεγαλοφυοῦς χωρὶς καμίαν ὑπερβολὴν διότι ἀν προσὸν πάσης μεγαλοφυοῦς ἐφευρέσεως ἢ παντὸς μεγάλου ἔργου εἶνε κυρίως ἡ ἀπλότης καὶ ἡ σαφήνεια, αἱ δύο αὗται μεγάλαι ἀρεταὶ χαρακτηρίζουν πρωτίστως καὶ τὴν στενογραφίαν, τῆς διποίας τὰ γράμματα τοῦ ἀλφάβητου, 21 τὸν ἀριθμόν, δὲν εἶνε τίποτε ἀλλο ἢ τιμῆματα τῶν στοιχείων τῆς κοινῆς γραφῆς.

Ἴδον αὖτα μετὰ τῶν τεσσάρων διφθόγγων.

— 120 — 121 — 122 — 123 — 124 —

α β γ δ ε ζ ι θ κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ φ ψ ου α υ ε ν η

Ως βλέπετε τὰ μικρογραφιὰ ταῦτα σύμβολα, ἀλλα στρογγύλα, ἀλλα καμπύλα, ἀλλα ἐλικοειδῆ, ἀλλα ἀπλαῖ γραμματά, διὰ τὸ εὐσύνδετον καὶ τὸ εὐσύμπλεκτον αὐτῶν ἀποτελοῦν διόπλιθρον τὴν στενογραφίαν.

Οἱ κάτοχοι τῶν σημείων τούτων, διὰ στενογράφος, ἔξασκῶν τὴν γραφικὴν ταύτην τέχνην οὐδὲν ἄλλο πράττει ἢ ταχυγραφεῖ διὰ φωνητικῆς συμβολικῆς μικρογραφίας, κατὰ τὸ θεμελιώδες ὄξισμα: «Γράψε δπως ἀκούεις», ἥτοι ἀνευ οὐδεμιᾶς δρομογραφίας καὶ δπως πᾶσα λέξις ἀκούεται, τοιουτορόπτως καὶ σημειοῦται διὰ τῶν ἀντιστοιχῶν ἢ διοήχων στενογραφικῶν γραμμάτων.

Ἴδον καὶ ἐν μέρος τῆς ἀγορεύσεως τοῦ κ. Θεοτόκη.

— 125 — 126 — 127 — 128 — 129 — 130 — 131 — 132 — 133 — 134 — 135 — 136 — 137 — 138 — 139 — 140 — 141 — 142 — 143 — 144 — 145 — 146 — 147 — 148 — 149 — 150 — 151 — 152 — 153 — 154 — 155 — 156 — 157 — 158 — 159 — 160 — 161 — 162 — 163 — 164 — 165 — 166 — 167 — 168 — 169 — 170 — 171 — 172 — 173 — 174 — 175 — 176 — 177 — 178 — 179 — 180 — 181 — 182 — 183 — 184 — 185 — 186 — 187 — 188 — 189 — 190 — 191 — 192 — 193 — 194 — 195 — 196 — 197 — 198 — 199 — 200 — 201 — 202 — 203 — 204 — 205 — 206 — 207 — 208 — 209 — 210 — 211 — 212 — 213 — 214 — 215 — 216 — 217 — 218 — 219 — 220 — 221 — 222 — 223 — 224 — 225 — 226 — 227 — 228 — 229 — 230 — 231 — 232 — 233 — 234 — 235 — 236 — 237 — 238 — 239 — 240 — 241 — 242 — 243 — 244 — 245 — 246 — 247 — 248 — 249 — 250 — 251 — 252 — 253 — 254 — 255 — 256 — 257 — 258 — 259 — 260 — 261 — 262 — 263 — 264 — 265 — 266 — 267 — 268 — 269 — 270 — 271 — 272 — 273 — 274 — 275 — 276 — 277 — 278 — 279 — 280 — 281 — 282 — 283 — 284 — 285 — 286 — 287 — 288 — 289 — 290 — 291 — 292 — 293 — 294 — 295 — 296 — 297 — 298 — 299 — 300 — 301 — 302 — 303 — 304 — 305 — 306 — 307 — 308 — 309 — 310 — 311 — 312 — 313 — 314 — 315 — 316 — 317 — 318 — 319 — 320 — 321 — 322 — 323 — 324 — 325 — 326 — 327 — 328 — 329 — 330 — 331 — 332 — 333 — 334 — 335 — 336 — 337 — 338 — 339 — 340 — 341 — 342 — 343 — 344 — 345 — 346 — 347 — 348 — 349 — 350 — 351 — 352 — 353 — 354 — 355 — 356 — 357 — 358 — 359 — 360 — 361 — 362 — 363 — 364 — 365 — 366 — 367 — 368 — 369 — 370 — 371 — 372 — 373 — 374 — 375 — 376 — 377 — 378 — 379 — 380 — 381 — 382 — 383 — 384 — 385 — 386 — 387 — 388 — 389 — 390 — 391 — 392 — 393 — 394 — 395 — 396 — 397 — 398 — 399 — 400 — 401 — 402 — 403 — 404 — 405 — 406 — 407 — 408 — 409 — 410 — 411 — 412 — 413 — 414 — 415 — 416 — 417 — 418 — 419 — 420 — 421 — 422 — 423 — 424 — 425 — 426 — 427 — 428 — 429 — 430 — 431 — 432 — 433 — 434 — 435 — 436 — 437 — 438 — 439 — 440 — 441 — 442 — 443 — 444 — 445 — 446 — 447 — 448 — 449 — 450 — 451 — 452 — 453 — 454 — 455 — 456 — 457 — 458 — 459 — 460 — 461 — 462 — 463 — 464 — 465 — 466 — 467 — 468 — 469 — 470 — 471 — 472 — 473 — 474 — 475 — 476 — 477 — 478 — 479 — 480 — 481 — 482 — 483 — 484 — 485 — 486 — 487 — 488 — 489 — 490 — 491 — 492 — 493 — 494 — 495 — 496 — 497 — 498 — 499 — 500 — 501 — 502 — 503 — 504 — 505 — 506 — 507 — 508 — 509 — 510 — 511 — 512 — 513 — 514 — 515 — 516 — 517 — 518 — 519 — 520 — 521 — 522 — 523 — 524 — 525 — 526 — 527 — 528 — 529 — 530 — 531 — 532 — 533 — 534 — 535 — 536 — 537 — 538 — 539 — 540 — 541 — 542 — 543 — 544 — 545 — 546 — 547 — 548 — 549 — 550 — 551 — 552 — 553 — 554 — 555 — 556 — 557 — 558 — 559 — 560 — 561 — 562 — 563 — 564 — 565 — 566 — 567 — 568 — 569 — 570 — 571 — 572 — 573 — 574 — 575 — 576 — 577 — 578 — 579 — 580 — 581 — 582 — 583 — 584 — 585 — 586 — 587 — 588 — 589 — 589 — 590 — 591 — 592 — 593 — 594 — 595 — 596 — 597 — 598 — 599 — 600 — 601 — 602 — 603 — 604 — 605 — 606 — 607 — 608 — 609 — 610 — 611 — 612 — 613 — 614 — 615 — 616 — 617 — 618 — 619 — 620 — 621 — 622 — 623 — 624 — 625 — 626 — 627 — 628 — 629 — 630 — 631 — 632 — 633 — 634 — 635 — 636 — 637 — 638 — 639 — 640 — 641 — 642 — 643 — 644 — 645 — 646 — 647 — 648 — 649 — 650 — 651 — 652 — 653 — 654 — 655 — 656 — 657 — 658 — 659 — 660 — 661 — 662 — 663 — 664 — 665 — 666 — 667 — 668 — 669 — 669 — 670 — 671 — 672 — 673 — 674 — 675 — 676 — 677 — 678 — 679 — 680 — 681 — 682 — 683 — 684 — 685 — 686 — 687 — 688 — 689 — 689 — 690 — 691 — 692 — 693 — 694 — 695 — 696 — 697 — 698 — 699 — 700 — 701 — 702 — 703 — 704 — 705 — 706 — 707 — 708 — 709 — 710 — 711 — 712 — 713 — 714 — 715 — 716 — 717 — 718 — 719 — 720 — 721 — 722 — 723 — 724 — 725 — 726 — 727 — 728 — 729 — 730 — 731 — 732 — 733 — 734 — 735 — 736 — 737 — 738 — 739 — 739 — 740 — 741 — 742 — 743 — 744 — 745 — 746 — 747 — 748 — 749 — 749 — 750 — 751 — 752 — 753 — 754 — 755 — 756 — 757 — 758 — 759 — 759 — 760 — 761 — 762 — 763 — 764 — 765 — 766 — 767 — 768 — 769 — 769 — 770 — 771 — 772 — 773 — 774 — 775 — 776 — 777 — 778 — 779 — 779 — 780 — 781 — 782 — 783 — 784 — 785 — 786 — 787 — 788 — 789 — 789 — 790 — 791 — 792 — 793 — 794 — 795 — 796 — 797 — 798 — 799 — 799 — 800 — 801 — 802 — 803 — 804 — 805 — 806 — 807 — 808 — 809 — 809 — 810 — 811 — 812 — 813 — 814 — 815 — 816 — 817 — 817 — 818 — 819 — 819 — 820 — 821 — 822 — 823 — 824 — 825 — 826 — 827 — 828 — 829 — 829 — 830 — 831 — 832 — 833 — 834 — 835 — 836 — 837 — 838 — 839 — 839 — 840 — 841 — 842 — 843 — 844 — 845 — 846 — 847 — 848 — 849 — 849 — 850 — 851 — 852 — 853 — 854 — 855 — 856 — 857 — 858 — 859 — 859 — 860 — 861 — 862 — 863 — 864 — 865 — 866 — 867 — 868 — 869 — 869 — 870 — 871 — 872 — 873 — 874 — 875 — 876 — 877 — 878 — 879 — 879 — 880 — 881 — 882 — 883 — 884 — 885 — 886 — 887 — 888 — 889 — 889 — 890 — 891 — 892 — 893 — 894 — 895 — 896 — 897 — 898 — 899 — 899 — 900 — 901 — 902 — 903 — 904 — 905 — 906 — 907 — 908 — 909 — 909 — 910 — 911 — 912 — 913 — 914 — 915 — 916 — 917 — 918 — 919 — 919 — 920 — 921 — 922 — 923 — 924 — 925 — 926 — 927 — 928 — 929 — 929 — 930 — 931 — 932 — 933 — 934 — 935 — 936 — 937 — 938 — 939 — 939 — 940 — 941 — 942 — 943 — 944 — 945 — 946 — 947 — 948 — 949 — 949 — 950 — 951 — 952 — 953 — 954 — 955 — 956 — 957 — 958 — 959 — 959 — 960 — 961 — 962 — 963 — 964 — 965 — 966 — 967 — 967 — 968 — 969 — 969 — 970 — 971 — 972 — 973 — 974 — 975 — 976 — 977 — 978 — 979 — 979 — 980 — 981 — 982 — 983 — 984 — 985 — 986 — 987 — 988 — 989 — 989 — 990 — 991 — 992 — 993 — 994 — 995 — 996 — 997 — 998 — 999 — 999 — 1000 — 1000 — 1001 — 1002 — 1003 — 1004 — 1005 — 1006 — 1007 — 1008 — 1009 — 1009 — 1010 — 1011 — 1012 — 1013 — 1014 — 1015 — 1016 — 1017 — 1018 — 1019 — 1019 — 1020 — 1021 — 1022 — 1023 — 1024 — 1025 — 1026 — 1027 — 1028 — 1029 — 1029 — 1030 — 1031 — 1032 — 1033 — 1034 — 1035 — 1036 — 1037 — 1038 — 1039 — 1039 — 1040 — 1041 — 1042 — 1043 — 1044 — 1045 — 1046 — 1047 — 1048 — 1049 — 1049 — 1050 — 1051 — 1052 — 1053 — 1054 — 1055 — 1056 — 1057 — 1058 — 1059 — 1059 — 1060 — 1061 — 1062 — 1063 — 1064 — 1065 — 1066 — 1067 — 1068 — 1069 — 1069 — 1070 — 1071 — 1072 — 1073 — 1074 — 1075 — 1076 — 1077 — 1078 — 1079 — 1079 — 1080 — 1081 — 1082 — 1083 — 1084 — 1085 — 1086 — 1087 — 1088 — 1089 — 1089 — 1090 — 1091 — 1092 — 1093 — 1094 — 1095 — 1096 — 1097 — 1098 — 1099 — 1099 — 1100 — 1101 — 1102 — 1103 — 1104 — 1105 — 1106 — 1107 — 1108 — 1109 — 1109 — 1110 — 1111 — 1112 — 1113 — 1114 — 1115 — 1116 — 1117 — 1118 — 1119 — 1119 — 1120 — 1121 — 1122 — 1123 — 1124 — 1125 — 1126 — 1127 — 1128 — 1129 — 1129 — 1130 — 1131 — 1132 — 1133 — 1134 — 1135 — 1136 — 1137 — 1138 — 1139 — 1139 — 1140 — 1141 — 1142 — 1143 — 1144 — 1145 — 1146 — 1147 — 1148 — 1149 — 1149 — 1150 — 1151 — 1152 — 1153 — 1154 — 1155 — 1156 — 1157 — 1158 — 1159 — 1159 — 1160 — 1161 — 1162 — 1163 — 1164 — 1165 — 1166 — 1167 — 1167 — 1168 — 1169 — 1169 — 1170 — 1171 — 1172 — 1173 — 1174 — 1175 — 1176 — 1177 — 1178 — 1179 — 1179 — 1180 — 1181 — 1182 — 1183 — 1184 — 1185 — 1186 — 1187 — 1188 — 1189 — 1189 — 1190 — 1191 — 1192 — 1193 — 1194 — 1195 — 1196 — 1197 — 1198 — 1199 — 1199 — 1200 — 1201 — 1202 — 1203 — 1204 — 1205 — 1206 — 1207 — 1208 — 1209 — 1209 — 1210 — 1211 — 1212 — 1213 — 1214 — 1215 — 1216 — 1217 — 1218 — 1219 — 1219 — 1220 — 1221 — 1222 — 1223 — 1224 — 1225 — 1226 — 1227 — 1228 — 1229 — 1229 — 1230 — 1231 — 1232 — 1233 — 1234 — 1235 — 1236 — 1237 — 1238 — 1239 — 1239 — 1240 — 1241 — 1242 — 1243 — 1244 — 1245 — 1246 — 1247 — 1248 — 1249 — 1249 — 1250 — 1251 — 1252 — 1253 — 1254 — 1255 — 1256 — 1257 — 1258 — 1259 — 1259 — 1260 — 1261 — 1262 — 1263 — 1264 — 1265 — 1266 — 1267 — 1267 — 1268 — 1269 — 1269 — 1270 — 1271 — 1272 — 1273 — 1274 — 1275 — 1276 — 1277 — 1278 — 1279 — 1279 — 1280 — 1281 — 1282 — 1283 — 1284 — 1285 — 1286 — 1287 — 1287 — 1288 — 1289 — 1289 — 1290 — 1291 — 1292 — 1293 — 1294 — 1295 — 1296 — 1297 — 1297 — 1298 — 1299 — 1299 — 1300 — 1301 — 1302 — 1303 — 1304 — 1305 — 1306 — 1307 — 1308 — 1309 — 1309 — 1310 — 1311 — 1312 — 1313 — 1314 — 1315 — 1316 — 1317 — 1318 — 1319 — 1319 — 1320 — 1321 — 1322 — 1323 — 1324 — 1325 — 1326 — 1327 — 1328 — 1329 — 1329 — 1330 — 1331 — 1332 — 1333 — 1334 — 1335 — 1336 — 1337 — 1338

πλημμελή ἀκουστικήν τῆς αἰδούσης τῶν συνεδριάσεων, ἀποδίδουν μετὰ φωνογραφικῆς πάντοτε ἀκριβείας.

"Ἐν λεπτὸν τῆς ὡρας πόλιν ἥ διαρρεύσῃ τὸ τέταρτον, ὁ ἐπόμενος καὶ ἀλφητικὴν τάξιν στενογράφος παρακάθηται εἰς τὴν παρὰ τὸ Προεδρεῖον τράπεζαν, καὶ ἄμα ὁ λεπτοδεινῆς τοῦ ἀπέναντι μεγάλου ὀδολογίου δεῖξῃ ὀκριβῶς τὸ διαρρεῦσαν τέταρτον, θίγει διὰ τοῦ δακτύλου τὸν βραχίονα τοῦ στενογραφοῦντος συναδέλφου του, δστις, περατῶν τὴν περίοδον τοῦ ἀγορεύοντος, ἐγείρεται τῆς θέσεώς του, ὑποσημειῶν κάτωθεν τοῦ στενογραφήματός του τὸν ὀριθμὸν τῆς σειρᾶς καὶ τὸ σύμβολον τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν στενογράφου. Κατόπιν μεταβαίνει εἰς τὸ γραφεῖον του, ὅπως μεταφράσῃ τὰ στενογραφήματά του, ὑπαγορεύων αὐτά εἰς τὸν ἀντιγραφέα του, ἀλλοτε μὲν εὐχερῶς καὶ ταχέως, ἀλλοτε δὲ μετὰ κόπου καὶ βραδέως, ἀναλόγως τῆς ταχύτητος τοῦ ἀγορεύοντος.

"Εάν τις τῶν ωριόφων ζητήσῃ τὴν ἴδιαν ἐσπέραν τὴν ἀγόρευσίν του, ὁ στενογράφος σπεύδει ν' ἀντιγράψῃ αὐτήν, οὐχὶ δὲ σπανίως οἱ ωριόφες κονίστρων τοῦ λόγου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Η ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΤΩΝ

Ἐτοι τὰ χειδόνια. "Ἐρχονται ἀπὸ τὴν ἄνοιξι, περνοῦντε μιὰν ἄνοιξι κοντά μας, καὶ φεύγουντε πρὸς τὴν ἄνοιξι. Τὰ φτερωτὰ παιδιά τῶν ἀνοίξεων. Τί μᾶς ἀπόμεινε ἀπὸ τὸ πέρασμά τους; "Ἐνα πλῆθος ἀπὸ μικρὰ καὶ χαριτωμένα πρόγυματα, ποὺ ἀνακατώνονται μὲ τὶς μυρωδιές, μὲ τὰ ροδόκρινα τῆς ἀνθῆς, μὲ τὶς δόξες τοῦ φωτός, μὲ τὴν ἀφροντισιὰ τῆς ζωῆς, μὲ τὸν πόνον ἀν θέλετε, μὲ τὸν οεμβασμὸ—ξέρω γά; σύμφωνα μὲ τὸ κάθε γοῦστο — μὲ τὴν ἀνάμνησι, μὲ τὴν ἀηδία... καὶ μᾶς ἀπόμεινε ἀκόμα κάτι πειδόθεν, πειδόθεν μυστικό, κάτι ποὺ μοιάζει μὲ χαρά καὶ εἶναι λύπη. Καὶ καρτεροῦμε τὴν ἐπάνοδόν τους!

"Ἐτοι καὶ αὐτοί! "Ἐρχονται ἀπὸ τὰ μάκρη τῆς γῆς — χειδόνια ψυχικῶν ἀνοίξεων, ἔρχονται νὰ κελαδήσουν τὸν πόνο, νὰ στροβίλισθοῦν μέσο στὴ χαρά, νὰ φορέσουντε τὸ ζουρλομανδύα, τὸ φάσο, τὴν τήβενο, νὰ κρατήσουν τὸ σκηπτρόν, τὸ μαστίγιον, τὴν ἀλυσσίδα, νὰ κολλήσουντε τὰ φτερὰ τῶν χερουβίμ, τὴν οὐρὰ τοῦ διαβόλου, νὰ γίνουν Ρωμαῖοι, Ὄκταβιανοί νὰ

ἔπιφρέσουν τὰς δεούσας διορθώσεις, προσθαφαροῦντες λέξεις καὶ ὀλοκλήρους φράσεις, ἐν ὃ εἰς ἄλλα Κοινοβούλια ἀπαγορεύεται τοῦτο. Μετὰ τὴν ἀντιγραφὴν ὀλοκλήρουν τῆς σειρᾶς, ἥτις ἔνιστε ἀπαύτει δίωρον ὑπαγόρευσιν, ὁ στενογράφος δέτει αὐτὴν ἐντὸς τοῦ δελτίου, σημειῶν τὸν ἀριθμὸν τῆς σειρᾶς καὶ πάτωθεν τὸ σύμβολόν του, ἀναφέρει ποῖος στενογράφος ἔπειται καὶ ποῖος προηγεῖται, ἔπειτα παραδίδει αὐτὴν εἰς τὸν ὀρχαῖον καὶ ἱκανώτατον ἐπιθεωρητὴν τῶν στενογραφήμενων πρακτικῶν κ. Πολὺς ζωίδην, δστις ταξιδεύει αὐτὰ καὶ δίδει πρὸς τύπωσιν.

Τοιοῦτοι ἔν δίλγοις καὶ οἱ στενογράφοι. Ἐν δὲ μόνον ἐπιθυμοῦμεν νὰ σημειώσωμεν σήμερον διὰ τῶν γενικῶν αὐτῶν γράμμων, τὰς δποίας ἀπευθύνομεν πρὸς τοὺς ταχεῖς τοῦ λόγου χειριστάς, νὰ ἐνθυμοῦνται κάποτε καὶ νὰ λαμβάνουν ὑπὸ δψιν ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου των, ὅπως ἀλλως τε γίνεται εἰς δῆλα τὰ Κοινοβούλια τοῦ κόσμου, τοὺς ἀτυχεῖς αὐτούς, ὅχι ἀντιπάλους, ἀλλὰ συνεργάτας, ἀλλὰ βοηθοὺς καὶ συναγωνιστὰς εἰς τὴν εὐγενῆ ἀλλὰ καὶ τόσον ἐργάδη κονίστρων τοῦ λόγου.

ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ ΩΜΕΓΑ

Δὲν ὑπάρχει δνειρό ποιητοῦ, δὲν ὑπάρχει δάκρυ φιλοσόφου, δὲν ὑπάρχει πάθος — ἡρωϊσμὸς — ἀρετὴ — ἀτιμία, ποὺ νὰ μὴν τὴν ἔζησαν!

Θα ἔταν δύσκολο νὰ τοὺς διαμορφισθήσῃ κανεὶς τὴν ἀλήθεια μᾶς τέτοιας ζωῆς! Αἰσθάνονται μὲ ξένα αἰσθήματα, μὰ τὰ αἰσθήματα ἔκεινη τὴν ὡρα εἶνε δικά τους. Ἡ οὐσία πρέπει νὰ εἶνε ἀληθινὴ δταν εἶνε καὶ ἡ τέχνη. Καὶ αὐτὸι ἔχουν κάνει τὸ αἰσθήμα τέχνην. Ἡ μετάπτωσις στὴν πραγματικότητα, εἶνε γι' αὐτοὺς γεγονός διαβατικόν, σχεδὸν ἀσήμαντον. Κολυμποῦν μέσα στὰ πλούτη τῶν παραμυθιῶν, κ' ἔπειτα, δῆλα αὐτὰ μόλις ἀρκοῦν ν' ἀγορασθῇ ἔνα πιάτο λιτοῦ δείπνου.

Τί σημαίνει; Τὴν ὡρα ποὺ τρῶνε, δὲν συλλογίζονται ποτὲ πῶς ἔχουσαν τὴν περιουσία τους. Αὔριο πάλι θὰ εἶνε δική τους.

Στὴ ζωή... Δὲν ἀνήκουν σὲ καμιὰ κοινωνικὴ τάξι, ίσως γιατὶ δὲν τοὺς δέχεται καμιά. Ἡ πρωτεύη πολυπάθεια ἔχει φυσῆσει μέσο στὴν ψυχή τους ἔναν τέτοιο ἔγωμό, ποὺ δὲν καταδέχονται νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴν κοινωνία τὴ μερίδα τους! Τί νὰ τὴν κάνουν; Δὲν τοὺς χρειάζεται! Αὐτοὶ δὲν θέλουν νὰ εἶναι ἀξιοπρεπεῖς, ἥθυκοι, νοικοκυραῖοι! Ἐνα χειδόνιν δὲν ἔκανε ποτὲ παρόμοιες σκέψεις! "Ἐπειτα — μήν τὸ δεχηνοῦμε —

ἔχουν περάσει ἀπὸ δλες τὶς μορφές, δλων τῶν ἐποχῶν! Καὶ ἀν πρόκειται νὰ ζητῇ κανεὶς μέσα σὲ μιὰ συνθήκη, ποὺ εἶνε ψέμα, αὐτὸι ἐνσαρκούνται χίλια ψέματα, ποὺ εἶνε ἀλήθειες! Ἡ μεγαλυτέρα ἥθυκη τους εἶναι ἡ ὠμορφιὰ καὶ τὸ γοῦ-

ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ ΩΜΕΓΑ

ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ ΩΜΕΓΑ

σιο! Ἡ ἥθυκὴ τῶν ἀνοίξεων! Ἐγκρέμισαν δλες τὶς προλήψεις, ἔξέσχισαν δλες τὶς μάσκες, ἔτσι ἀπὸ ἐνστικτον, χωρὶς νὰ θέλουν μ' αὐτὸ νὰ μᾶς δώσουν τὸν μῖτον τοῦ κοινωνικοῦ λαβυρίνθου... Τί μᾶς μέλει!

Μᾶς ἔκαναν κι' ἐκλάφαμε, κι' ἔχαρήκαμε τὴ χαρὰ τῶν ὡραίων στοχασμῶν, κι' ἐπονέσαμε τὸν πόνον τοῦ μοιραίου. Μᾶς ἀνοίξαν τὴν καρδιὰ καὶ τὸν νοῦ, σὲ κόσμους καλούς, σὲ κόσμους τραγικούς, καὶ σὲ κόσμους μεγάλους. Κι' ἐφύγαμε σκέψεις!

Καὶ ἀπόμεινε στὴν ψυχή μας ἀπὸ τὸ πέρασμά τους, τὰ ροδόκρινα τῆς σκέψεως, ἡ δόξα τῆς τέχνης, καὶ κάτι διάδημα πειδόθεν, κάτι ποὺ μοιάζει μὲ χαρὰ καὶ εἶναι λύπη... Καὶ καρτεροῦμε τὴν ἐπάνοδόν τους.

ΩΜΕΓΑΣ

ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ*

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Τὸ γραφεῖο τοῦ Ἀνδρέα Λώρη, ἀπαράλλακτα ὅπως στὸ πρῶτο μέρος. Εἶναι πρωτ. Ὁ ἥλιος μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοικτὰ παράθυρα.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ, ὁ κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ

[Ο Ἀνδρέας κάθεται σὲ μιὰ πολυυθόρονα, δίπλα στὸ γραφεῖο του, καταβεβλημένος, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα στὸ στήθος του. Ὁ κ. Λαουδάρης ἀπέναντι του μὲ ἀνησυχία ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό του καὶ στὴ στάσι του].

ΑΝΔΡΕΑΣ—Μάταια. Μάταια εἶναι ὅλα τὰ λόγια σου. Μάταια ξητᾶς νὰ μὲ μεταπείσῃς. Τὸ πῆρα ἀπόφασι.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Βιάζεσαι πολύ, φύλε μου, τὸ πάθος σου σὲ παραφέρει. Δῶσε καιρὸν στὸν ξαντό σου νὰ σκεφθῇ μὲ ψυχραίμια. Δὲν εἶναι ἀποφάσεις αὐτές πὸν παίρνονται σὲ μιὰ ὡρα... .

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ο καιρὸς δὲν ἔχει νᾶλλάξῃ τίποτε. Ἐκεῖνο πὸν ἔγινε, δὲν εἰμπορεῖ ὁ καιρὸς νὰ τὸ κάμψῃ νὰ μὴν ἔχῃ γίνει. Εἶμαι ἀποφασισμένος.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Μὰ ἐπὶ τέλους δὲν ἔγινε τίποτε τόσο τρομερό. Ἡ Λιλὴ εἶναι ἔνα παιδί ἀκόμη. Ἐνα παιδί μεγάλο, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ παῖξῃ ἀκόμα μὲ τὶς κούκλες της. Δὲν ἔκαμε τίποτε ἀνεπανόρθωτο.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Μὲ τὶς κούκλες της. Ἄλλοιμονο. Ἐγίνα ἐγὼ ἡ κούκλα της, ἡ κούκλα πὸν ἔσπασε στὰ χέρια της. Ἀνεπανόρθωτο εἴπες; Ἐκεῖνο πὸν ἔγινε εἶναι ἀνεπανόρθωτο.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Σκέψου ἀκόμα, φύλε μου, δη μπορεῖ νὰ μὴν εἰδεῖς καλά, μπορεῖ νὰ σὲ ἀπάτησαν τὰ μάτια σου. Ὁλα συμβαίνονται.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Νὰ μὴν εἶδα. Ἀστεῖο εἶναι αὐτό. Νὰ μὴν εἶδα ἀροῦ τὸ βλέπω ἀκόμα, τὸ βλέπω μπροστὰ στὰ μάτια μου, τὸ ἔβλεπα ὅλη τὴ γύντα ἀπάνω σ' αὐτὴ τὴν καρέκλα, θὰ τὸ βλέπω σὲ ὅλη μου τὴ ζωή. Μήπως βλέπω ὅλο τίποτε ἀπὸ κῆδες τὸ βράδυ;

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Δὲν ητανε μιὰ ἀτιμία, τελοστάντων. Δὲν σὲ ἀτίμασε ἡ γυναῖκα σου.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ἀτιμία! Δὲν ἤξερα τί θὰ πῃ ἀτιμία. Μή με ἀποτιλάνῃς μὲ τὰς λέξεις. Ερέσις πῶς αἱ λέξεις δὲν ἔχουν καμιὰ σημασία γιὰ μένα. Τὰ πράγματα, τὰ πράγματα, τὰ πράγματα, ποὺ δὲν ἔχουν δνομα.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Καλά! Τὰ πράγματα... Τὶ εἶναι ἐπὶ τέλους αὐτὰ τὰ πράγματα; Ἐμαδα ἀπάνω-κάτω τὶ συνέβη.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Μὲ βιάζεις λοιπὸν νὰ σοῦ διη-

γῆθῶ αὐτὸ πὸν ἀνατριχιάζω καὶ νὰ τὸ συλλογίζωμαι;

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Ξέρω κ' ἔγω. Ἐν εἶναι κάπι τι τόσο...

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ἄκουσε λοιπόν. Ἐχθὲς τὸ βράδυ ἐφύγατε δῖλοι μαζὶ ἀποδωμέσα. Ὅλοι μαζὶ μὲ τὴ γυναῖκα μου.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Ναί.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ἐγὼ ἔμεινα μόνος, ἀνύποπτος, χωρὶς σκιὰ ὑπογίας. Μποροῦσα νὰ βάλω τὸ ἔγχειρι μου στὴ φωτιὰ γιὰ τὴ γυναῖκα μου. Ποτὲ ἡ παραμικρότερη ἴδεα δὲν μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. Ναί, ποτὲ. Ἐκαμα δύο βήματα μέσα στὸ δωμάτιο, προχώρησα πρὸς αὐτὸ τὸ παράθυρο ἐκεῖ. Ἡ ἄνοιξις, ἡ μυρωδιὰ τοῦ κήπου μὲ προσκαλοῦσε. Ναί, ἡ ἄνοιξις πὸν μοῦ ἔστηνε μία παγίδα, μὲ προσκαλοῦσε νὰ μοῦ δεῖξῃ τὸ τέχνασμά της.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Λέγε ἐπὶ τέλους.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ναί, τὸ καταλαβαίνω. Λέω λόγια περιπτά. Φοβοῦμαι νὰ φθάσω σ' ἔκεινο πὸν πρέπει νὰ πῶ. Θέλω νὰ κερδίσω καιρό.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Ἡσύχασε λιγάκι, Ἀνδρέα. Ἀφιεσ νὰ συνέλθῃς. Ἐσὺ τρέμεις δλόκληρος.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Οχι. Θὰ σοῦ τὸ πῶ. Πρέπει νὰ τάκουσης. Ἐσκυψα ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ἐσὺ κ' ἡ γυναῖκα σου προχωρούσατε. Ἡ γυναῖκα σου σὲ βαστοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι, σὲ τραβοῦσε μπροστά.

Ίσως τὸ ἔκανε κ' ἔπιτηδες. Ποιὸς ξέρει! Ἰσως εἶναι στὸ στάδιον πὸν μερικές γυναῖκες γίνονται Γαλεότοι.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Τί λές Ἀνδρέα; Ἡ ὑποψία σὲ σκοτίζει. Δὲν ἔρεις τί λέσ...

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ἄς εἶναι. Δὲν ξέρω. Ἐπειτα δὲν ἔχει καὶ σημασία πλέον... Ἡ Λιλὴ εἶχε μείνει πίσω μὲ τὸν ἀνεψιό σου. Προχωροῦσαν σκυφτοὶ κ' οἱ δύο, χωρὶς νὰ μιλῇ δὲν εἶνας μὲ τὸν ὄλλον.

Ἐπειτα ἡ γυναῖκα μου ἔσκυψε ἀπάνω στὰ υυχτολούσουδα. Γύρισε καὶ κάπι τοῦ εἴπε. Ἐκεῖνος πληγίασε. Ἐπειτα εἶδα τὰ δύο πρόσωπά τους ἔνωμένα. Ἀκούσεις; Τὰ δύο χέρια τους σφιγμένα. Ἐπειτα δὲν εἶδα τίποτε... [Πέφτει πρὸς τὸ ἔρεισμό της πολυθόρανα].

[Μικρὴ σιωπὴ]

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Ἄκουσέ με, φύλε μου, ἔλλα στὸν ἔαντό σου. Παραδέχομαι πῶς δι τι εἶδες εἶναι σωστό, πῶς δὲν σὲ ἀπάτησαν τὰ μάτια σου. Ἐστω. Εἶναι κακό. Μιὰ στιγμὴ ἀνοησίας, μιὰ στιγμὴ παραφράς. Ἡ γυναῖκα σου εἶναι παιδὶ ἀκόμη. Μιὰ τρέλλα παιδιακίσια... Δὲν ἔκαμε καμιὰ ἀτιμία...

ΑΝΔΡΕΑΣ—Παιδὶ βέβαια. Βέβαια. Καταβάνω. Ἀντιλαμβάνεσαι καὶ ἐσὺ τὴν ἀπιστία, ποὺ διὸς διόσμος. Θέλεις τὰς ἀποδεῖξεις πὸν

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ

ζητοῦν τὰ δικαστήρια. Θέλεις τὴν ἀτιμία τῆς υλίνης. Αὐτὸ εἶναι τὸ χειρότερο, σὲ βεβαιόνω.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Είσαι υπερβολικός...

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ὑπερβολικός. Ἡ ψυχή της ἀπιστία. Αὐτὴ εἶναι τὸ πᾶν. Αὐτὴ ἡ γυναῖκα — τὸ ἔξορεις; — ἔδωκε τὴν ψυχή της σ' αὐτὸν τὸν ἀνθρωπὸ, τὴν ψυχή της πὸν νόμιζα πώς μοῦ ἀνήκει δλόκληρη.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Δὲν καταλαβαίνω. Πῶς τὸ συμπεραίνεις αὐτό;

ΑΝΔΡΕΑΣ—Πῶς τὸ συμπεραίνω; Τὸ συμπεραίνω. Τὴν ἔδωκε δπως μοῦ τὴν ἔδωκ' ἔμένα πρὸ ἐνὸς χρόνου. Μὲ τὸν ἰδιο τρόπο. Ἀπαράλλακτα. Ἐτοι εἶχαμε κατεβῆσαι στὸν κηπο, στὸ ἰδιο σπίτι, τὸ σπίτι αὐτὸν τοῦ πατέρα της. Ἡτανε ἡ ἰδια ὥρα — ἄνοιξις καὶ τότε — καὶ ητανε τὰ ἰδια νυχτολούσουδα, τὰ ἰδια, στὴν ἰδια θέσι. Αὐτὸ εἶναι φρικτό. Ἐχει τὴ φρίκη τοῦ μοιραίου.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Μὴν κάνης δι τὰς συμπτώσεις σύμβολα. Μὴ δημιουργῆς ἀναλογίες. Μὴ γενικεύῃς ἔτσι, φύλε μου. Κινδυνεύεις νὰ δίνης στὶς σκιες σημασίες ποὺ δὲν ἔχουν. Ἐπειτα τὸ πράγμα ἀλλάζει. Σ' ἔσενα ἔδωκε τὸ πᾶν, ἔδωκε τὴ ζωή της, τὸ σῶμα της...

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Μὴ βεβαιόνω, δι τὸ μεγαλύτερο ποὺ μοῦ ἔδωκε ἥτον αὐτὸ ποὺ μοῦ ἔδωκε ἀπάνω σ' αὐτὴ τὰ νυχτολούσουδα. Αὐτὸ ποὺ ἔδωκε σήμερα σ' ἔναν ὄλλον. Εἶπες τὸ σῶμα της. Τὶ σημασία ἔχει τὸ σῶμα. Ὑπάρχουν σῶματα ποὺ πουλιῶνται. Τὰ βρίσκει κανένας στὴν ἀγορά. Οἱ

ψυχές δὲν πουλιῶνται. Μὲ δλα πλούτη τοῦ Κροίσου δὲν ἀγοράζεις μιὰ ψυχή...

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Ἄλλα τέλος πάντων αὐτὸ Τὸ σῶμα. ΑΝΔΡΕΑΣ—Οχι, δὲν εἶναι αὐτό. Ὑπάρχουν ἀνδρες ποὺ ἀγαποῦν, μὲ δλη τοὺς τὴν ψυχή, μίαν ἰδανική, μίαν ἀγνή γυναῖκα. Καὶ οἱ ἀνδρες αὐτοί, μεθυσμένοι μιὰ στιγμὴ ἀπὸ τὴ ζωή, περνοῦν μέσα ἀπὸ τὰ καταγώγια, μέσα ἀπὸ τὴ ρυπαρότητα, γνωρίζουν τὰ σώματα τὰ πουλημένα, ποὺ τὰ κλωτσάει κανεὶς ὑστερό ἀπὸ τὴν πρώτη γνωριμία. Καὶ οἱ ἀνδρες αὐτοὶ φέρονται στὴν ἐκλεκτὴ τῆς ψυχῆς τους, φέρονται μία ψυχὴ ἀγνή σὰν τὸ χιόνι. Διότι δὲν ἀφίσαν τὴν ψυχὴ τους μέσα στὰ καταγώγια.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Βλέπω δι τὰ λόγια μου εἶναι μάταια. Τὸ πάθος σου σὲ παραφέρει, δὲν είσαι κύριος τοῦ λογικοῦ σου.

ΑΝΔΡΕΑΣ—Ἡ λογικὴ τοῦ πάθους εἶναι ἡ ἀλήθηνη λογική. Είναι ἡ δική μας λογική. Ἡ ἀλληλείναι τῶν βιβλίων καὶ τῶν ἀνθρώπων ποὺ μοιάζουν μὲ βιβλία.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Καὶ τί σκέπτεσαι νὰ κάμψις;

ΑΝΔΡΕΑΣ—Δὲν σκέπτομαι. Τὸ ἀποφάσισα. Καθένας θὰ τραβήξῃ τὸν δρόμο του. Αὐτὴ τὸν δική της κ' ἔγω τὸν δικὸ μου.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ—Είσαι ἀδικος, Ἀνδρέα. Δὲν σκέπτεσαι καλά. Ὁ νοῦς σου πῆρε μιὰ κακὴ διεύθυνσι. Οι θετικὲς ἐπιστῆμες σου ἀποξήραναν

τὴν ψυχή σου. Σοῦ ἀφαιρέσαν κάθε ἐπιείκεια καὶ κάθε συγκατάβασι. Σὲ παρακαλούμενῷ ἀπὸ πολὺν καιρό. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία, αὕτη εἶναι ἡ αἰτία.

ΑΝΔΡΕΑΣ, [σηκώνεται ἀπάνω].—Μή με προκαλῆς νὰ πῶ ἔκεινο ποὺ δὲν θέλω νὰ πῶ. Ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας μου εἶσται ἐσύ. Χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς. Ἀλλὰ εἶσαι ἐσύ.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ — Παραληρεῖς βέβαια. Δὲν βρίσκω ἄλλη ἔξηγησι.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Ἐσύ. Ἡ διδασκαλία σου. Ἡ ἐπιφρούρη σου.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ, [εἰρωνικά].—Ἐφορόντισες δυστυχός νάπομακρυνθῆς γρήγορα ἀπὸ τὴν διδασκαλία μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Ναί. Ἀλλὰ μέσα μου ἔμεινε ἡ ἐπιφρούρη σου. Μ' ἔμαθες νὰ πιστεύω στὴν ἀρετή, στὴν εἰλικρίνεια, στὴν αἰωνιότητα τῆς ἀγάπης, σὲ δὲ τὰ φαντάσματα.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ — Λοιπόν;

ΑΝΔΡΕΑΣ — Λοιπόν δὲν αὐτὰ εἶναι τίποτε. Καπνός. Πφ! Ὡραία διμήλη ποὺ διαλύεται δῶσ προχωρεῖ ἡ ἡμέρα καὶ ἀφίνει πίσω της ἀπογοητεύσεις καὶ ἀσχημίες. Ὁλ' αὐτὰ εἶναι ψεύτικα στολίδια, μὲ τὰ δόποια σκεπάζουμε τὴ γυμνότητά μας. Τὴ γυμνότητα τοῦ ζώου, ποὺ εἴθε νὰ τὴν εῖχαμε. Ὁλ' αὐτὰ στέκουν ἀπάνω μας ψεύτικα, ἔτοιμα νὰ πέσουν, νὰ σκορπισθοῦν. «Οταν κοχλάσῃ τὸ πάθος, δταν ξυπνήσῃ ἡ ζωή, δταν δρθωθῇ στὰ πόδια του τὸ θηρίο, δταν τινάξῃ τὴ καύτη του, δὲν αὐτὰ ἔτεσαν, σκορπίσθηκαν, τὰ πῆρε δὲν ἀνέμος. Γι' αὐτό, γι' αὐτὸ εἶσαι ἐσύ διατιος, ἐσύ, δυστυχισμένε ἀνδρε.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ — Δὲν ἔννοω κατὰ τί θὰ ἥσουν καλύτερα μὲ τὶς δικές σου ίδεες;

ΑΝΔΡΕΑΣ — Δὲν θὰ ἥμουν δυστυχίας σήμερα. Δὲν θὰ πίστευα στὴν αἰωνιότητα τῆς ἀγάπης. Κατάλαβες; Θὰ τὴν ἀπελάμβανα μὲ δῆλη μου τὴ δύναμι, μὲ δῆλο τὸ πάθος, δύσον καιρὸ μοῦ εἶχε δοθῆ, καὶ θὰ ἥμουν προετοιμασμένος νὰ τὴ χάσω μιὰ ἡμέρα.

Ο κ. ΛΑΟΥΔΑΡΗΣ, [σηκώνεται]. — Ἔγὼ δὲν ἔχω λόγο πιὰ νὰ μένω ἔδωπέρα. Εὔχομαι νὰ ξαναέψῃς τὸν δρόμο λόγο. Πηγαίνω. Χαῖρε, Ἀνδρέα. [Φεύγει]. Ἡ ἐπιστήμη σου εἶναι ἡ δυστυχία σου.

ΑΝΔΡΕΑΣ, [μὲ τόνο ἀπελπιστικό]. — Μπορεῖτε νὰ πηγαίνετε. Δὲν μοῦ χρειάζεται κανένας πλέον. Οὔτε δὲν είναις μου. [Ξαναπέφτει στὴν πολυθρόνα. Ἐπειτα σηκώνεται, προχωρεῖ στὸ γραφεῖο του καὶ κτυπάει τὸ κουδούνι. Ἐρχεται ἡ Μαρία].

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΝΔΡΕΑΣ, ΜΑΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ — Μὲ ζητήσατε, κύριε;

ΑΝΔΡΕΑΣ, [ψυχρά]. Ἡ κυρία σου εἶναι στὸ δωμάτιο τῆς;

ΜΑΡΙΑ — Μάλιστα ἀπὸ χθὲς τὸ βράδυ. Ἀπὸ

τὴ στιγμὴ ποὺ κλειδωθήκατε στὸ γραφεῖο σας. Δὲν ἐπῆρε τίποτε σήμερα, οὔτε τὸ τσαΐ της... Καὶ δῆλο κλαίει ἡ Κυρία.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Δὲν σὲ φώτησα αὐτό. Νάπαντας σ' αὐτὰ ποὺ σ' ἐρωτοῦν. Ἀκουσε. Ὁ βοηθός μου ἥρθε σήμερα στὸ ἐργαστήριο;

ΜΑΡΙΑ — Μάλιστα μέσα εἶναι. Ἐργάζεται.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Πές τον δτι τὸν παρακαλῶ νὰ ἔλθῃ ἔδω. [Φεύγει ἡ Μαρία]. [Μόνος του]. Τὸ βιβλίο τοῦ Ἐφωτος. Τὸ βιβλίο τοῦ Ἐφωτος!

[Ο Ἀνδρέας κάθεται μπροστά στὸ γραφεῖο του καὶ φυλλομετρεῖ τὸ χειρόγραφό του. Διαβάζει συγκινημένος].

«Ἄρχισα νὰ γράφω τὸ βιβλίο αὐτὸ τὴν ἵδια βραδυά ποὺ ἡ Λιλή [κρατεῖ ἓνα λαγκάδιον καὶ ἔξακολυθεῖ] ἀπάνω στὰ νυχτολούλουδα».

[Περνᾷ γρήγορα δῆλα τὰ φύλλα καὶ φθάνει στὸ τέλος]. Τί φρικτὴ συμπλήρωσι ποὺ ἔκαμε ἡ Μοῖρα! «Καὶ διακόπτει τὴ στιγμή...» [Βγάζει τὸ μαντύλι του καὶ σκουπίζει τὰ μάτια του. Μπαίνει δὲ Λύσανδρος].

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ, ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ, [μαζεμένος, σὰν νὰ ξέφη κατι τι]. — Καλημέρα σας, κύριε Λάρωη.

ΑΝΔΡΕΑΣ, [μὲ καλοσύνη]. — Καλημέρα, παιδί μου. Κάθισε. Ἐχω νὰ σοῦ δώσω μερικές παραγγελίες.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ — Παραγγελίες; [Κάθεται].

ΑΝΔΡΕΑΣ — Ναί. Ἔγὼ πρόκειται νὰ φρύγω σήμερα. Θὰ ταξιδέψω. Μιὰ σπουδαία ὑπόθεσίς μου μὲ καλεῖ ἄλλον.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ — Θὰ λείψετε πολύ, κύριε Λάρωη;

ΑΝΔΡΕΑΣ — Δὲν ξέρω. Ἰσως πολύ. Σοῦ ἐμπιστεύομαι αὐτὸ τὸ χειρόγραφο. Εἶναι μιὰ ἐργασία ποὺ τὴν παρακαλούνθησες ἔξαρχης. Τὴν ξέρεις γραμμή πρὸς γραμμή. Ἡ βοήθειά σου μοῦ ητονε πολύτιμη. Ἄ! [Σὰν νὰ θυμάται κατί τι, παύνει ἔνα κόκινο μολύβι καὶ σβύνει κατί στὴν πρώτη σελίδα]. Τώρα εἶναι έτοιμο. Τάφινω ἔδω ἀπάνω στὸ γραφεῖο μουν.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ — Γιὰ μένα ἡτον μιὰ εὐχαρίστησις καὶ μία σπουδή. Ποτέ μου δὲν ἔργασθηκα μὲ τόση ἀφοσίωσι καὶ τόση ἀγάπη.

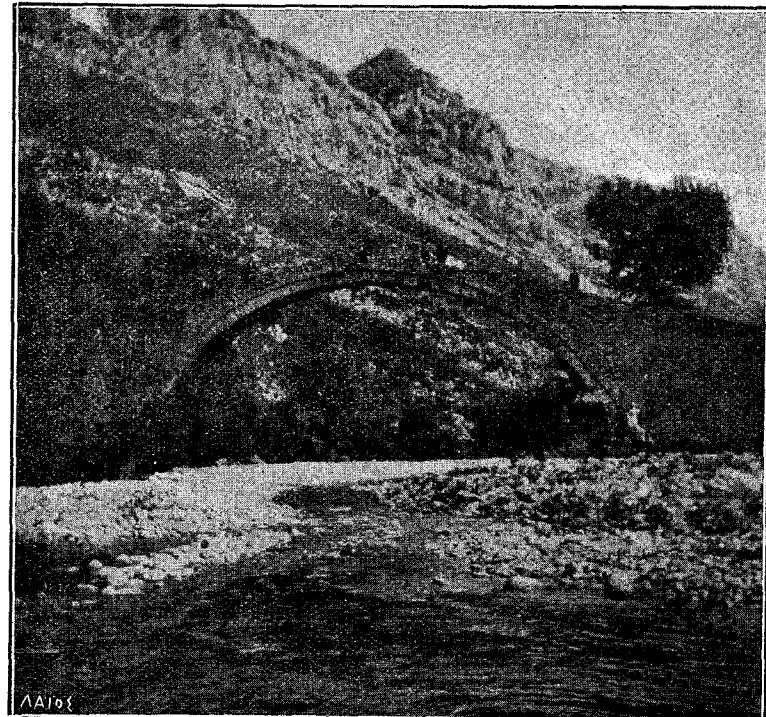
ΑΝΔΡΕΑΣ — Τὸ γνωρίω, φύλε μου, καὶ σ' εὐγνωμονῶ. Λοιπόν σοῦ παραδίδω αὐτὸ τὸ χειρόγραφο. Φύλαξε τὸ δοσο λείπω. Δὲν ξέρω δὲν θὰ προφθάσω ποτὲ νὰ τὸ τελειώσω. Μένει τὸ τελευταῖο κεφάλαιο.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ — Ναί. «Ο Ἐρωτας παρὰ τῷ Ἀνδρῶπῳ». Θὰ εἶναι τὸ πιὸ ἐνδιαφέρον.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Ὁπωδήποτε τὸ πιὸ δύσκολο. Πρέπει δ συγγραφεὺς νάπαλλαχθῇ ἀπὸ τὴν ὑποκειμενική του ἐπιφρούρη. Πρᾶγμα σχεδόν ἀδύνατο.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ — Θὰ τὸ γράψετε στὴν ἐπιστροφή σας.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Δὲν ξέρω. «Ἐνα ταξίδι. Ζωὴ καὶ

ΒΛΗΝΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ — ΠΟΡΤΑ ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΑΡΑ ΤΑ ΤΡΙΚΚΑΛΑ ΦΩΤ. Π. Κ.

θάνατος. Μπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ ἡ ἀνάγκη νὰ τὸ συμπληρώσῃς ἐσύ. Σ' ἐμπιστεύομαι τελείως.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ — «Α! κύριε Λάρωη. Μὴν εἰσθε τόσον ἀπαισιόδοξος.

ΑΝΔΡΕΑΣ — «Ολα πρέπει νὰ τὰ προβλέπῃ κανένας. Θὰ σου δώσω μόνο μιὰ συμβουλή. Νὰ μὴν τὸ γράψῃς πολὺ νέος. «Αφισε νὰ περάσουν τὰ χρόνια. Ο χρόνος αὐξάνει τὴν πείρα μας.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ — Εύχομαι νὰ μὴν εὑρεθῶ ἔγω στὴν ἀνάγκη νάναλάβω ἔνα τόσο βαρὺ ξέργο.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Πάρε καὶ αὐτὰ τὰ δυὸ γράμματα. [Τοῦ δινει δύο φακέλλους] τὸ ἔνα θὰ στείλης στὸν πατέρα τῆς γυναίκας μου, στὰ λουτρά. Τὸ ἄλλο δὲν δώσῃς στὴν ίδια, ἀφοῦ φύγω ἔγω. Αὕτα.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ [σηκώνεται]. Δὲν θὰ σᾶς ίδω πρὸν φύγετε;

ΑΝΔΡΕΑΣ — Πώς δχι; Περίμενε στὸ ἐργαστήριο. Θὰ σὲ φωνάξω.

«Ο Λύσανδρος φεύγει. Ο Ἀνδρέας χτυπᾷ τὸ κουδούνι. Ερχεται ἡ Μαρία].

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ, ΜΑΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ — Διατάξατε.

ΑΝΔΡΕΑΣ — Πές στὴν κυρία σου, δτι τὴν περιμένω στὸ γραφεῖο μουν.

«Η Μαρία φεύγει. Ο Ἀνδρέας στέκεται δρθιος μπροστά στὸ γραφεῖο του καὶ φυλλομετρεῖ κάποιο βιβλίο, σὲ μιὰ ἀνήσυχη προσδοκία. Η πόρτα κτυπᾷ μὲ τὸ δάκτυλο».

Ἐμπρός!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ, ΛΙΛΗ

«Η Λιλή μὲ πρωινή τονιαλέτα, χλωμή, ταραγμένη, πταίνει μέσα μὲ δειλά βήματα μὲ τὰ μάτια σκυμμένα καταγῆς».

ΑΝΔΡΕΑΣ, [μὲ προσποιητή ἀπάθεια]. — «Ο αἰών έτελείωσε. Μοῦ είχες δώσει προθεσμία ἐνὸς αἰώνος. Η προθεσμία ἔληξε ἔχθες τὸ βράδυ. Η ιποχρέωσίς σου τελείωσε. Δὲν εἶν' ἔτσι;

ΛΙΛΗ — «Ἀνδρέα...

ΑΝΔΡΕΑΣ — Σοῦ φαίνεται παράξενο δτι ἐτελείωσε τόσο γρήγορα. Ναί, εἶναι παράξενο. Τῷ οὖντι πολὺ παράξενο.

ΛΙΛΗ — «Οχι, «Ἀνδρέα, δχι. Τίποτε δὲν ἐτελείωσε. Δὲν μπορεῖ νὰ τελειώσῃ... Σοῦ δρκίζομαι...

ΑΝΔΡΕΑΣ — Μὴν δρκίζεσαι ποτέ σου. Κανεὶς δὲν ξέσυσται τὸ μέλλον. «Ο πρωινός σου δρκός δὲν ἐμπόδισε τὴ βραδυνή σου πρᾶξη. Καὶ δρκίζεσαι γι' αῦριο;

ΕΙΔΩΛΙΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ — Φ. ΩΜΠΕΡ

Φ. ΩΜΠΕΡ

Δεν ήμπορεῖ κανεὶς πάντα νὰ διμιῇ περὶ μεγάλων μουσουργῶν. Ἄς διμιήσωμεν λοιπὸν σήμερον περὶ τοῦ Auber, θὰ εἶνε ὑπόθεσις μιᾶς στιγμῆς.

Μερικοὶ τὸν ἀπεκάλεσαν Βολταῖρον τῆς γαλλικῆς μουσικῆς. Δὲν εἶνε παρὰ δὲ Σκρίβ τῆς γαλλικῆς μουσικῆς ἀλλὰ εἶνε Σκρίβ πληρέστατα. Καὶ δὲ Σκρίβ, ἀφ' ἑτέρου, δὲν εἶνε διλιγώτερον ἀκριβῶς, δὲ Ωμπέρ τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου.

«Καὶ οἱ δύο, ἔγραψε δὲ Ερρίκος Χάΐνε περὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ περὶ τοῦ μουσουργοῦ, καὶ οἱ δύο ἔχουν πνεῦμα, χάριν, αἰσθημα, ἀκόμη καὶ πάθος δὲν λείπει ἀπὸ τὸν ἓνα ἢ ἡ ποίησις, ἀπὸ τὸν ἄλλον ἡ μουσική.

Σκρίβ—Ωμπέρ—Σκρίβ, εἶς μόνος θεὸς ἐν δυσὶ προσώποις, καθόδον ὑπῆρξαν πράγματι δὲ θεὸς μιᾶς δλοκήρου γενεῖς. Ἐνυπῆρχε μεταξὺ τῶν δύο συντρόφων κάποια θαυμαστὴ πνευματικὴ συγγένεια. Ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη τὸ κωμικὸν μελόδραμα (opéra-comique) ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν Σκρίβ καὶ ἀπὸ τὸν Ωμπέρ, καθὼς ἡ σταγὸν τοῦ ὕδατος ἀποτελεῖται ἀπὸ δέκανον καὶ ἀπὸ ὕδρογόνον. Δὲν ἥτο ἀνάμεις ἀλλὰ κρᾶσις, καὶ κρᾶσις τόσῳ τελεία, ὅστε αἱ λέξεις ἥδηναντο νὰ εἶνε τοῦ Ωμπέρ καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ Σκρίβ ὅλως ἀδιαφόρως.

Ἐδιάβασα πάλιν καμίαν δωδεκάδα ἀπὸ τὰ

ἔργα των. Ἔζησα πάλιν εἰς τὸν ὅσφ παράλογον τόσῳ καὶ διασκεδαστικὸν αὐτὸν κόσμον τῶν εὐπατριδῶν καὶ τῶν νεανίδων αἱ δοποὶ εἶνε ὑπάλληλοι ἐμπορικῶν καταστημάτων, τῶν διπλωματῶν καὶ τῶν ἀστικῶν, τῶν πατρικίων καὶ τῶν θηλειῶν λεμβούχων. Πάλιν εἶδα τοὺς καὶ τὰς δοκίμους τῶν μοναστηρίων νὰ φοιτοῦν εἰς τοὺς χοροὺς μετημφιεσμένων, τοὺς ληστὰς νὰ ἐρωτοτροποῦν μὲ ἀγγλίδας καὶ ἔνα νεαρὸν περιηγητὴν νὰ νυμφεύεται, —ἀφοῦ ἔπιε σοκολάταν μαζί της, μίαν ἡμέραν ποὺ ἔβρεχεν, ἐπάνω εἰς τὰ ὅρη, —τὴν ἀνεψιὰν ἐνὸς παραχαράκτου, ἡ δοποὶ συμβαίνει νὰ εἶνε ἡ βασίλισσα τῆς Πορτογαλίας. Τὰ θαύματα αὐτὰ λάμβάνουν χώραν ἀναλλοώτως ἐπάνω εἰς ἥχους στροβίλων, τετραχόρων καὶ πόλκας. «Ολα αὐτὰ τραγουδοῦν, χορεύουν καὶ χοροπηδοῦν, γελοῦν καὶ σιρτοῦν καὶ σπινθηροβοιοῦν» ὅλα αὐτὰ δὲν εἶνε ποτὲ χονδροειδῆ ἡ βάναυσα, ἀλλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κοινά καὶ τετριμένα, ἐνίστε θελκτικά ἀλλοτε μὲν πνευματώδη, ἀλλοτε λεληθότως αἰσθηματικά, καὶ ἡ μικρομουσικὴ αὐτὴ ἐπὶ τέλους σὲ ζαλίζει καὶ σὲ μεθᾶ δπως καὶ τὸ ἀκινδυνότερα κρασία.

«Ο Ιούλιος Σίμων διμιῶν κάποτε περὶ τοῦ Ωμπέρ εἶπεν πολὺ δρά. «Τὸ ὄνομά του εἶνε εὐχέρεια».

— «Εἶνε μία λαμπρὰ ἔξαιρεσις», εἶπεν δὲ αὐτὸς ἐπίσης, ἀλλὰ διλιγώτερον δρά. Παρὰ τῷ Ωμπέρ τὸ πᾶν εἶνε εὐχερὲς καὶ εὔκολον, ἀλλὰ τίποτε, ἡ σχεδὸν τίποτε, δὲν εἶνε λαμπρόν. Δὲν εἶνε, ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν δὲ ἀρχηγὸς τῆς γαλλικῆς σχολῆς, καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ περιλαλήτου γαλλικοῦ εἴδους, τοῦ γαλλικοῦ μελοδράματος, οἱ ἀλληθινοὶ διδάσκαλοι εἶνε ὅλοις δὲ Ωμπέρ μετὰ τὸν Mon-signore, μετὰ τὸν Κρετοῦ καὶ τὸν Boieldieu μετὰ τὸν «Λιποτάκτην», μετὰ τὸν «Τιχάρδον τὸν Λεοντόκαρδον» καὶ τὴν «Λευκῆν Δέσποινα» δὲ Κτίστης καὶ οἱ «Ἀδάμαντες τοῦ Στέμματος» εἶνε ἡ ὅλως τυχαία βασιλεία μετὰ τὴν βασιλείαν τὴν νόμιμον. «Demain c'est le sapin du trône (sic) ...»

«Αὔριον θὰ εἶνε τὰ ἀπὸ ἔλατον ἔύλα τοῦ θρόνου ...» Ὁχι, οὕτε αὐτὸν καν τὸ ἔλατον, τὸ ἔύλον τὸ ἀκόμη εὐγενές ἀπὸ τὸ δοποῖον κατασκευάζονται ίστοι διὰ τὴν καταιγίδα καὶ φέρε-

τρα διὰ τὸν θάνατον εἶνε τὸ ἀνάκαρδον (acajon) ἀπὸ τὸ δοποῖον κατασκευάζονται τὰ ἔπιπλα τῶν ἀστῶν.

«Ο Ωμπέρ εἶνε ἀστός. Δὲν εἶνε λαϊκὸς ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τὴν βαθεῖαν τῆς λέξεως ἡ δοποὶα δυνατὸν νὰ εἶνε ὑπέροχος, θεία. »Η μᾶλλον δὲν ὑπῆρξε τοιοῦτος ἡ μόνον ἄπαξ εἰς τὴν «Ἀλαλον» la Muette· ὅχι βέβαια εἰς τὴν κοινοτάτην δυφῶν ἡ δοποὶα ἐν τούτοις ἐπήνεγκε μίαν ἐπανάστασιν. «Τερά ἀγάπη τῆς πατρίδος» — Amour Sacré de la Patrie! —, ἀλλὰ εἰς τὴν μόνην ἀληθῶς θαυμαστὴν σελίδα τὴν δοποὶαν ποτὲ ἔγραψε εἰς τὸ φύσια τοῦ «Υπνου». Εἰς τοῦτο ὅλως τυχαίως ὑπῆρξε λαϊκός. Ἐννόησε τοὺς ἀπλοὺς καὶ τοὺς δυστυχεῖς τοὺς ἐσυμπόνεσε καὶ τοὺς ἥγάπησε. Εἰς ὀλίγους τόνους, τρυφερούς, εὐλαβεῖς, ἐπεκαλέσθη ὑπὲρ αὐτῶν τὸ εὐεργέτημα τῆς ἀναπαύσεως, καὶ ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς καταβεβλημένης κόρης ἡ ἀδελφικὴ φωνὴ τοῦ ἀλιέως ἥπλωσε τὸν πέπλον δὲ δοποῖος δὲν καλύπτει μόνον, καθὼς εἶπεν ὁ Θεορβάντης, ὅλους τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμούς, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους ὅδύνας.

Καὶ ἐπειτα δὲ κωμειδυλλιογράφος μουσικὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὰς μουσικὰς του πομφόλυγας.

Τούλάχιστον ἀν εἰς τὰ πράγματα τὰ ταπεινά, ἡ καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ κοινά, εἶχεν ἀναζητήσει τὴν χάριν, τὴν καλλονὴν ἀκόμη τὴν δοποὶαν περιέχουν δι' ἐκεῖνον δὲ δοποῖος ἡμπορεῖ νὰ τὴν διακρίνῃ! »Αν ἀπὸ τὸν καθημερινὸν βίον καὶ ἀπὸ τὰς μετριωτέρας ἀνθρωπίνους τύχας, ἀν ἀπὸ τὰς μετριόφρονας εὐτυχίας καὶ ἀπὸ τὰς μέσας λύπας εἶχεν ἔξογάγει ὅλα αὐτὰ ποὺ ὑποκρύπτουν εἰς γοητείαν, εἰς ἴδανικὸν καὶ εἰς ἀρωμα! »Αλλὰ

ὅχι. «Αντὶ ν' ἀποδεῖξῃ εἰς τοὺς μικροὺς διτὶ ἔχουν ἐν ἐσυτοῖς ποίησιν καὶ ἀλλήθειαν καὶ διτὶ τὸ ἀνθητικόν τὰ δοποῖα θάλλουν σύρριζα εἰς τὴν γῆν, εἶνε ἀνθητικὴ ἐν τούτοις, τοὺς ἔκαμε νὰ μὴ αἰσθάνωνται πλέον ἀγάπην πρὸς τὸν ἔσαυτόν των καὶ ἵσως νὰ αἰσθάνωνται ἀπὸ τὸν ἔσαυτόν των ἀπογοήτευσιν. Τοὺς ἔρριψεν εἰς δνειρα καὶ ἰδεώδη, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ δοποὶα συνήθως ἔχουν οἱ ρομαντικοὶ ἐμπορίσκοι καὶ οἱ ἔξημμένοι θυρωδοί. Τοὺς «ἔγγρισε

τὰ μιαλά», τοὺς ἐστρέβλωσε τὴν φαντασίαν καὶ τοὺς ἔδωεν ὡς μουσικὴν καὶ ὡς ποίησιν ἥχους τετραχόρων ἐπάνω εἰς στίχους τῶν τριόδων.

«Ἡστεῖζετο, λέγουν. Βεβαίως, καὶ δὲν τὸν λαμβάνομεν ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν καθὼς δὲν ἐλάμβανε καὶ αὐτὸς τὸν ἔσαυτόν του. Ἀλλὰ πόσῳ μικροπρεπῶς καὶ εὐτελῶς ἥστεῖσθη. »Ο Ροσσίνης τούλάχιστον, ὁ μέγας φύλος τοῦ γέλωτος, δὲν ἐγέλα τοιουτορόπως. Διαβάσετε πάλιν τὰς μουσικὰς κωμῳδίας τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Παραβάλετε λόγου χάριν, μὲ τὴν τριφδίαν, ὅσῳ δήποτε θελκτικὴ καὶ ἀν εἶνε, τῆς πρώτης πράξεως τοῦ «Domino Noir», τὴν τελικὴν τριφδίαν τοῦ «Comte Ogy». θὰ ἴδητε πῶς τὸ γλίσχρον ἐκεῖνο ρυάκιον τῆς εὐθυμιάς θὰ χαδῇ μέσα εἰς τὸν ποταμόν, μέσα εἰς τὸν χείμαρρον αὐτὸν τῆς χαρᾶς.

Προκειμένου περὶ κάποιου μουσικοῦ τὸν δοποῖον εὑρίσκει πέραν τοῦ δέοντος σοβαρόν, δὲ Ωμπέρ ἔλεγε κάποτε. «Τὸν περιμένω νὰ τὸν ἴδω ὅταν θὰ θελήσῃ νὰ κάμῃ νὰ τραγουδήσουν ἡ καρέκλαις καὶ ἡ πολυθρόνα! » Δὲν ἥξενδω ἀν δ περὶ οὗ δ λόγος μουσικὸς τὸ ἥθελησε ποτέ. »Ο Ωμπέρ τὸ ἥθελησεν εἰς δλην τοὺς τὴν ζωήν, καὶ ὁμολογῶ διτὶ τὸ ἐπέτυχεν, διτὶ μάλιστα ἐπέτυχεν ἔξαιρέτως ἀλλὰ ἡ καρέκλαις καὶ ἡ πολυθρόνας εἶσαι ἀξιζέουν νὰ τὰς κάμῃ κανεὶς νὰ τραγουδοῦν; Συνέθεσε διὰ τὰ ἔργα τοῦ Σκρίβ τὴν μουσικὴν ἡ δοποὶα περισσότερον ἥριοζεν εἰς αὐτά: ἀλλὰ εἰς τὰ ἔργα τοῦ Σκρίβ δὲν ἔχειοιτο τὸν ισως μουσικὴ καθόλου. Ἡξένωρ πῶς διτὶ δὲν ἀξιζεῖ νὰ λεχθῇ, τὸ τραγουδόν. Τὴν ὅησιν ταύτην τοῦ Beaumarchais ἐδικαίωσε δὲ Ωμπέρ πέραν τοῦ δέοντος.

«Ἄσ μὴ τὸν ἀποκαλοῦν πλέον τὸν κατ' ἔξοχὴν γάλλον μουσικόν. Γάλλος εἶνε βεβαίως ἀλλὰ ὑπὸ χαμαζήλον κοὶ μικρὰν ἔποψιν... Τὸ νὰ πίνῃ κανεὶς τὸν τυχόντα οἶνον τὴν Κυριακήν, ἔξω τῶν προαστείων καὶ κάτω ἀπὸ καμίαν σκιάδα οἶνοπαλείου, μαζὶ μὲ φοιτητὰς καὶ μὲ γριζέττες, καὶ αὐτὸς γαλλικὸν εἶνε ἔπισης: ἀλλὰ ὑπάρχουν ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Γαλλίας γενναιότεροι οἶνοι, μεγαλοπρεπέστεροι τοπία καὶ λαμπρότεροι ἔρωτες.

[Μετάφρ. ΧΡ. ΔΑΡΑΛΕΞΗ] CAMILLE BELLAIGUE

μάτια μὲ ἀρχήν, μὲ μέσην καὶ μὲ τέλος, δὲν ἐνθουσιάσθην πολὺ μὲ τὸ ἀτελείωτον. Καὶ δῆμος εἶνε καὶ αὐτὸῦ ἔνα εἴδος, ἀπὸ τὰ καθιερωμένα. Ὁπωδήποτε εἰμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν δι τὸ δ. κ. Μαροῆς ἐπέτυχεν, ἀποδεῖξας δι τὸ ἐπίτυχη περισσότερον εἰς ποτε σχεδίσθαι, ἀντὶ γεγονότος, ἔνα δῶσα τελειώμενον.

Οἱ ηθοποιοὶ ὅχι πολὺ μελετημένοι,—ὅπως συνήθωσεὶς τὰ μονόπρακτα πού δὲν θὰ κάμουν σειράς. Ἀρκετά φυσικοὶ δῆμοι, καὶ πρὸ πάντων δὲ κ. Παπαγεωνίοι.

* * *

Τὸ τέλος τῆς θεατρικῆς περιόδου ἔξωθενευσαν αἱ τιμητικαὶ καὶ αἱ ἀποχαιρετιστήριοι τῶν ἡθοτοιῶν. Ἡ Δνὶς Κοτοπούλη, εἰς τὴν «Νέαν Σκηνῆν» ἔκαμε τὴν τιμητικὴν της μὲ τὰ «Τρία Φιλία» τοῦ κ. Χρηστομάνου. Τρεῖς κλιμάδες δραχμαῖ, — εἶνε τὸ ρεκόρ ! — εἰσεπρόχθησαν ἐκείνῳ τὸ βράδυ, φροτία δὲ ἀνθέων καὶ δῶρων πολυτίμων προσεφέρθησαν εἰς τὴν κοσμαγάπτητην καλλιτεχνίδα. Ἔτισθις πανηγυρικῶς ἐδόθη εἰς τὴν «Νέαν Σκηνῆν» καὶ ἡ τιμητικὴ τοῦ κ. Σαγιώδη μὲ τὸν ὀρδανὸν τους «Μπριστόντ». Εἰς τὸ Δημοτικὸν, μὲ πρωτοφανῆ κοσμοπληγμάδων ὁ κ. Φύρος ἐδώσε τὴν ἰδιότηταν του μητρικήν, παίξας τὸν «Οὐθέλλον», μὲ Δυσδαιμόνων τὴν Δλα Κοτοπούλη. Τέλος οὗ κ. Κυβέλη Ἀδριανοῦ ἀπεκλιρέτησε τοὺς πολυπληθεῖς θαυμαστὰς τῆς τέχνης της, οἱ δοποὶ εἴσπευσαν γά κιμώσιμον τὸ βράδυ.

τὸ Δημοτικὸν, μὲ τὴν ἴδιην μας «Φωτεινὴν Σάντον». «Ολας αὐτὰς τὰς παραστάσεις ἐτίμησαν δια τῆς παρουσίας των καὶ αἱ Α. Β. Υ. οἱ Πρόγυπτες. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ δόποιν ἔξεδηλωσεν ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πρὸς ἓν τεατρικήν μας κίνησιν. Πρόγυπτες καὶ Προγκίπτες ταχηροκολούνθσαν μετ' ἀγάπης ὅλα σχεδόν τὸ δομέντα φέτος πρωτότυπα ἔργα. Ἀνάλογον δὲ πρὸς τὸ διαφέρον τῆς Βασιλικῆς Οἰκογένειας ὑπῆρξεν ὁμογονεμένως καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ. Τὰ τρία υριστερά ἀθηναϊκά θέατρα, καθ' ὅλην τὴν περίοδον, εἰργάσθησαν λαμπρό, ἐνεθαρρύνθσαν δὲ εἰς δὲ νέα δώσουν πλήθος ἐλληνικῶν ἔργων, — προτάττοντα τὸ «Πανελλήνιον» τῆς Κυβέλης, μὲ τὴν ὀληῆς φωτισμένη διεύθυνσίν του, — μερικὰ τῶν ὄποιων χαρά ἐπιτυχίαν ζηλευτήν. Κατὰ τὴν γνώμην μας, τὸ πάτερον τῶν δοθέντων φέτος δοματικῶν ἔργων εἶνε «Κόκκινο Πουκάμισο» τοῦ κ. Μελά. ἔπειτα οἱ «Περιοχῆδες» τοῦ κ. Χόρν. Διὰ τὴν δοματικὴν του νησῶν εἰς τοὺς χαρακτῆρας του, ἀξιοσημείωτον ἐπίσης οἱ φύνεται τὸ πωτόλειον τοῦ κ. Παπαζαφειροπούνη, ἡ «Χειραφανέμην». Διὰ τὰ φιλολογικά των χαρέατα, τὰ δύο ἔργα τοῦ κ. Νικβάνα, «τὸ Χολιδόνι» καὶ Λαριά ή Πενταγάλισσα. Καὶ τέλος τὰ «Τρία Φιλιά», τὰ τέλεα τῶν ἔργων δι ποιητῆς κ. Χρηστοπομᾶνος.

μετοικών τῶν ἐλαφροτέρων, καὶ τῶν πνευματωδεστέρων, διατάσσουσί την ἡ «Πρωθυπουργίνα» τοῦ κ. Μωραΐτην καὶ ὁ «Ιωάννης Κωλέττης» τοῦ κ. Δημητρακοπούλου. Ὁ δὲ «Κινηματογάφος» τοῦ ίδιου πρέπει, νομίζομεν, νὰ θεωρηθῇ ώς ἡ εὐθυμοτέρα τῶν μέχρι τούδε Ἐπιθεωρήσεων.

Δέν είμεθα βέβαια ήμεις οἱ ἀριμοδιώτεροι διὰ νὰ κατατάξωμεν καὶ τὴν «Φωτεινὴν Σάντρη». Οὔτε γνω-
οῦσιμεν καῦν ἐχῆν θέσιν μεταξὺ τῶν ἔργων, τὰ δοῖα
προσανεφέρομεν. Τὸ μόνον τὸ ὅποιον εἰμποροῦμεν νὰ
εἴταιον, ἐξ ἀγντικευμένου πλέον, εἶναι ὅτι ἐκ τῶν δρα-
μάτων ἀντί εἰχε τὴν μεγαλυτέραν θεατρικὴν ἐπιτυχίαν,
δοθεῖσα 14 ἐν δῆλῳ φοράς, μολονότι παραστάσεις
της ἥρχισαν ἀργά, περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου, εἰς ἀσκε-
πὲς θεατρον, διαποκεῖσαι κ' ἐν τῷ μεταξὺ ὡς ἐκ τοῦ
πρώτουν ψυχροῦ φυντοπάθου. Ἀπέδειξε δὲ ὅτι κ' ἔνα
δράμα είμπορει ἵστως νὰ συναγωνισθῇ μὲ τὰς ἐπιθεωρή-
σεις, ὅταν ἐχῇ μίαν Κυβέλην ὡς πρωταγωνίστριαν, καὶ
ὅτι ἐσυνοφραντοῦμεν τὸ ἀθηναϊκὸν κοινὸν λέγοντες ἔως
τώρα, ὅτι δὲν θέλει δράματα.

·Ως δεῖγμα τῆς ζωηρότητος τῆς ἐφετινῆς θεατρικῆς

κινήσεως πρέπει ίσως νά θεωρηθῇ και ή ίδρυσις τῆς Ἐπαρχίας τὸν Ἑλλήνων θεατρικῶν Συγγραφέων, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρόγκιπος Νικολάου, ὃ δοτοῖς δὲν εἶναι μόνον θεορμό φύλος τοῦ θεάτρου, ἀλλὰ καὶ δραματικὸς συγγραφεὺς δῆδος. Οἱ συγγραφεῖς μας ἐνόησαν ἐπιτέλους ὅτι τὸ θέατρον εἶναι καλὴ δουλειά, καὶ ὅτι διὰ νά γίνη καλλιτέρα, ἔπρεπε νά συμφωνήσουν καὶ νά συνεννοηθοῦν πρὸς ἀμοιβαίαν ὑποστήσοιεν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΣΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

«Ο οἶκος αὐτοῦ ἐγ τάξει

Τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον ἀντὸν δρᾶμα τοῦ Ἀρθούρου Pinero ὁ ὄποιος εἶνε ὁ γνωστότερος καὶ διασημότερος ἀπὸ τοὺς συγχρόνους ὅγγιλους δραματουργούς, μεταφρασθὲν εἰς τὴν Ελλὰκινήν ἐπαίχθη εἰς τὸ θέατρον Βοδεβίλ τῶν Παρισίων. Πρόσκειται εἰς τὸ δρᾶμα αὐτὸν περὶ τῆς ἴστορίας μιᾶς δευτέρας συζύγου εἰς οἴκον ὃ ὄποιος εὐώδιῃ, ὃν ἡδύνατο κανεῖς νά επέλει, ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν τῆς πρώτης συζύγου. Ἡ πρώτη Κυρία Τζέσσον ήτο γυνὴ ὑπέρδοχος, τοῦλάχιστον οὕτω διατείνεται ὁ σύζυγός της, οἰκονομὸς ἀπαράμιλλος, μοναδικὴ εἰς τὸ νᾶ διατηρητὴ τῶν οἴκον αὐτοῦ ἐν ταξί. Ὄποια ἀντίθεσις μὲ τὴν δευτέραν, αὐτῆν τὴν ἐλαφρόν, τὴν ἀσυλλόγηστην Νίναν τὴν ὄποιαν κατά δυστυχίαν τοῦ ἔνυμφου Βεβαίως ὅτι θὰ εἶνε ἵκανη αὐτῇ νὰ διατηρήσῃ τὴν τάξιν τοῦ οἴκου του ἣ ὄποια εἰς τὸν σύζυγον εἶνε τόσον ἐκιθυμητή. Ἀναγκάζεται λοιπὸν αὐτὸς γὰρ προσφύγη εἰς ἔνα πρόσωπα, τὰ δόπια ἀντὶ τῆς ὀνικάνου νεαρᾶς γυναικός, ὃν μεριμνήσουν διὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκίας. Τὰ ἔνεα αὐτὰ πρόσωπα, εἰνὲ οἱ συγγενεῖς, πατήτη καὶ μήτη, ἀδελφοί καὶ ἀδελφαὶ τῆς μακαρίτιδος καὶ προσφιλοῦς συζύγου, οἱ Ρίδζελεῡ ἔκυριεςαν οὗτοι ἔξ ἐφόδου τῶν οἴκον τοῦ πόρθη γαμβροῦ των χρυσαρχοῦν ἀπολύτως δὲν ὑπάρχει ταπείνωσις καὶ ἔξεντελισμὸς τὸν ὄποιον δὲν ἐπιβάλλουν εἰς τὴν ἀντικῆταν Νίναν. Τὸ δρᾶμα οὕτως ἔξακολουθεῖ ὑπὸ τὴν ηνίονας τὴν ὄποιαν μαντεύετε. Ἀλλά, ἔξαφνα, τί συμβαίνει; Νὰ εἰσθε βέβαιοι ὅτι μὲ δραματουργὸν τόσῳ πιτίδειον ὥς τὸν Pinero εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συμβῇ ἀστάτι τι ἐντελῶς ἀπρόσποτον. Ἡ Νίνα, ἡ ἔνεα ἐντὸς τοῦ διόν της οἴκου, ἐρευνῶσα μέσα εἰς ἓν ἔρωμάκιον, ἀναλύπτει τὰς τυχοίως ἓν δέμα ἐπιστολῶν. Καὶ αἱ πιστολαὶ αυτὰ ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ πρώτη γυνὴ τοῦ συζύγου της, ἡ «Ἄγια» ἐκείνη, τῆς ὄποιας τάς ἀρετάς ἦς φίτιουν διαρκῆς κατά πρόσωπον, ἥτοι σύζυγος νοχος. Ἡ Νίνα θὰ ἡδύνατο νὰ θριαμψεύσῃ τόρα. Ἐντιγένεστα στέργει νὰ μὴ εἴτη τίποτε εἰς τὸν σύζυγον της. Ἀλλ᾽ ὁ σύζυγος μανθάνει οὐλὴ ἡττον τὸ γεγονός ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του ὃ ὄποιος ἀνεκάλυψε τὸ ἀπόρητον. Τότε οἱ ὄφθαλμοι του ὀνίρουσιν παρακαλεῖσθαι τηρητὸν τοῦ λοιποῦ ἐν τάξει μόνη ἡ σύζυγός του...

«Ο καλοκάγαθος βασιλεὺς Δαγοβέρτος»

ΤΕΤΡΑΠΡΑΚΤΟΝ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἀνδρέου Ρι-
βιονᾶ ἐπάχθη εἰς τὸ θέατρον τῆς Γαλλικῆς Κωμῳ-
δίας. Εἶνε ἐλευθερία, ἐλευθεριωτάτη παράφρασις τοῦ
επικού γαλλικοῦ δημοτικοῦ ἀσματος. Οὐ βασιλεὺς Δα-
ρέδρος δὲν είνε πλέον ἐρείπιον, ὅλη νέος, σφριγών.
ηρευτής, ἀτρόμητος καὶ ἀφηρημένος ἐφόρεσε κάποτε,
εριβώς τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὄποιαν ἀρχῆς εἰ τὸ
ἄπα, το πανταλόνι του ἀνάποδα καὶ ἐληγμόνησεν
ε ἐννυμένετο τὴν ώραιοτέραν βασιλοπούλαν τοῦ
σμού, τὴν κόρην τοῦ βασιλέως τῆς Ἰστανίνας. Κατα-
τάνει τέλος, καὶ ἡ νεαρὰ βασιλισσα τὸν ὑποδέχεται
πολλὴν ἀνύμιαν, διότι λατρεύει τὸν ἔξαδελφόν της

δό ποιος ἔμεινεν εἰς τὴν πατρίδα τῶν καὶ ὀρκίσθη νὰ μεινῇ πιστή εἰς αὐτὸν. Ἀφ' ἑτέρου διμως δὲν θέλει νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν πατέρο της, ἀποκρύψουσα σκανδαλώδως γάμουν ἐνέχοντα πολιτικὴν σημασίαν. Πῶς νὰ κάμη διὰ νὰ συμβιβάσῃ ὅλα αὐτά; . . .

Ο μέγας Ἀγνος Ἐλλου γνωρίζει τὴν ἀστατον διάθεσιν τοῦ Δαγοβέρτου γνωρίζει διτὶ μετὰ μίαν ἔβδομαδα διβασιλεὺς θύδι βαψυνθῆ τὴν νέαν του σύζυγον ἀπόφασίζει λοιπὸν ἐν τῇ οσφίᾳ αὐτοῦ, διτὶ κατὰ πᾶσαν νύκτα, εἰς τὴν ἀληθῆ βασιλισσαν θάτη ὑποκαθίσταται ἡ χαριτωμένη δούλη Ναντίλδη. Αὕτη συνανείπει τὴν ὑπόκρισιν αὐτῆν, διιότι ἀγαπᾷ τὸν βασιλέα. Ἀγαπῶσα αὐτὸν τρυφερώτατα, κατορθῶντι καὶ ν' ὅματηθῇ ἀπὸ αὐτόν. Ο Δαγοβέρτος ἔχει ηδη δύο συζύγους: μίαν τῆς ἡμέρας καὶ μίαν τῆς νυκτός. Ή βασιλισσα, κεντριζομένη ἀπὸ τὴν ζηλοτυπίαν, γίνεται εὐαίσθητος: ὀνκαλέλπτει θέληγητος εἰς τὸν βασιλέα αὐτὸν ὃ ὅποιος δὲν τῆς ἥρεσεν ἀλλ' εἶνε παραπολὺ ἀρρών. Ἔπιστρέφει ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τῆς. Καὶ ή Ναντίλδη καὶ ὁ Δαγοβέρτος, εἴνε ευτυχεῖς.

«^οΙσραὴλ»

Το τρίτρακτον αυτὸ δρᾶμα τοῦ Ἐρρίκου Μπερονστάιν
ἐπαιχθή ἐις τὸ θέατρον τῆς Ρεζάν. Ὁ πρίγκηψ
Τιμπώ δὲ Κρουσύν εἰλε νό νεαρός ἀρχιγῆς τοῦ ἀντιο-
μιτικοῦ κόμματος. Ἐνεργητικός, σφριγός, δρμητικώ-
τας θέλει πρός παραδειγματισμὸν τῶν Ἱσραηλίτων
ν' ἀποπέμψῃ ἀπὸ τὴν Λέσχην τὸν Ἰσραηλίτην ἔκαπομ-
μυριοῦσχον Γκυτλνέβ̄ καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἀφεῖται νὰ
παρατητῇ, δι' ἐνός ἁβδισμού τοῦ ςίπει τὸ κατέλο
κατὸ γῆς. Ὑπὸ τὴν ὑδρίνην ἐν τούτοις δὲ Γκυτλνέβ̄ ἀπο-
μενεὶ σιωπᾶλος καὶ ὀπλήτος, παραπολὺ ώχρος μόνον.
Διότι δὲ Τιμπώ εἰλε νόθος υἱός του καὶ δούκισσα
Ἀγνή δὲ Κρουσύν, ἡ μήτηρ του, μὴ δυναμένη ἀλλως νὰ
ἀποσοβῆῃ τὴν ἐπικειμένην μονομαχίαν ἀναγκάζεται
ν' ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν υἱόν της καὶ υἱὸν τοῦ Ἱσραηλί-
του τὸ ἀπόρρητον τῆς γεννήσεως του. Ο Τιμπώ τότε
θέλων ν' αὐτοκτονήσῃ ἀποτρέπεται ἀπὸ τὸν πνευματι-
κόν του καὶ σχεδόν πειθέται νὰ ὑπάγῃ εἰς μοναστή-
ριον. Ἀλλὰ προσκαλεῖ τὸν Γκυτλνέβ̄ διὰ νό τοῦ δώσῃ
ἴκανοποίησιν. Οὗτος μανθάνων δτι δι' υἱός του θὰ γίνη
εἰς ἀπὸ τὸν ἱερώμνους ἔκεινους τοὺς δποίους βδε-
λύσσεται, ἔξανταται καὶ μὲ σκληρῶς ἐπιμονὴν ἀπο-
δεικνύει εἰς αὐτὸν δτι δὲν εἰλε Ἐβραϊος μόνον λόγῳ
τοῦ αἰματος ἀλλὰ καὶ λόγῳ τοῦ πνεύματος, τοῦ χαρα-
κτῆρος, τῆς ίδιοσυγκρασίας. Εἰς τὸν ἀγῶνα του κατὰ
τῶν Ἐβραϊων δὲν ἐπέδειξεν ἡ Ἱσραηλίτικας ἀρεταῖς,
ὑπῆρξεν γήνησις γόνος τῆς φυλῆς του παλαιών κατ'
αὐτῆς. Πρὸ τῆς νέας αὐτῆς ἀποκαλύψεως, ἡ ὥποια εἰνε
τρομερώτατα ἴσως δι' αὐτὸν ἀπὸ τὴν πρώτην, δι' Τιμπώ
αὐτόκτονεν.

XQ. A.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Tò ἄσμα εἰς τὸ Ὁδεῖον

ΤΡΕΙΣ πρώτης τάξεως φωνητικαὶ δυνάμεις συνηνώθησαν ἐφέτος εἰς τὸ Ψδεῖον ἀπὸ τὰς ὄποιας περιμένοντες πολλά. Ἡ Καὶ Φεραλῆ, ἡ Καὶ Φωκᾶ καὶ ἡ Δις Γεννάδη. Εἶνε τόσον γνωστὴν ἡ ἀξία της ἡ εὐσυνελήπτης ἔγρασία καὶ τῶν τοιῶν ἀντέρω καθηγητούμενη, ὅπετε τολμῶ νὰ εἴπω ὅτι ἀμφιβάλλω ἀν καὶ εἰς ὅλλα Ψδεῖα τὸ ἄσμα εὑρέθη εἰς τοιοῦτον κολοφώνα, ὃσον τῷρα εἰς τὸ Ψδεῖον μας, εἰς τὸ δόπιον ὃν κατέχῃ τὴν πρότην τὴν θέσιν. Καὶ δικαίως, διότι τὸ ἄσμα εἶναι τὸ πρώτιστον στοιχεῖον τῆς μουσικῆς ἰδιοφυΐας, είναι νῦν ἀναβιβασίς τῆς καρδιᾶς εἰς τὸ χείλη καὶ συνεπῶς ὁ ἀμεσώτατος ἔξαγγελος ὃλων τῶν συναισθημάτων μας. Οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοι μας ἐκαλλιέργουν πολὺ τὸ ἄσμα, εἰς δὲ τὰ ἐκπαιδευτήρια τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων τὸ δέδειν κατείχει τὴν πρότην τὴν θέσιν καὶ προηγεῖτο τοῦ φορούμενον, λιρίζειν καὶ αὐλεῖν. Αὐτὸς οὗτος ὁ Νέρων,

πτως μᾶς βεβαιοῦ ὁ Σουετώνιος, τὸ φωνητικὸν τάλαν-
τον ἐδέσθει ὡς θεῖον δῶρον, συχνὰ δὲ ἥρεσκετο νὰ
προαγούνδῃ καὶ πολλὰ βραβεῖα εἰς διαφόρους μουσικοὺς
ἀνδνανές εἰχε λάβη. Λεγεται μάλιστα ὅτι τόσον περι-
ποιείστη τὴν φωνήν του, ὕστε διὰ νὰ τὴν διατρῆψῃ,
καμνεν ὀντηρόν διαίταν, ἐλάμβανε φάρμακα, ὅταν
ἐκοιμάτο ἐτοποθέτει ἐπὶ τοῦ στομάχου του μίαν λεπτήν
αιμολυβδίνην πλάκα καὶ δλγη τὴν ἔργασίαν του τὴν
διεὐθηγεν ἐγγράφως, ἀποφεγγών οὕτω νὰ διμῇ πολύ.
Ἄλλα καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὴν Ἔδρωπτην οἱ ἀσ-
τοὶ ἀπόλαυμβάνουν βασιλικωτάτους τιμῶν. Διὰ τοῦτο
καὶ τὸ μελόδραμα θεωρεῖται ὡς τὸ ἀνώτατον εἶδος τῆς
μουσικῆς τέχνης, διότι εἰς αὐτὸν πρωτεύει τὸ ἄσμα,
ταρῷ ὅλην τὴν ἀντιτολίτευσην τὴν διόπαν ὀνταπτύσσει
μεριδον ἢ συμφωνική λεγομένη μουσική.

Άλλα ὁ λάρυγξ κρύπτει μυστήρια. Είναι κάτι περισ-
σότερον ἀπὸ λαβύρινθος. Ο λάρυγξ είναι ἡ ἔδρα τῆς
φωνῆς καὶ διώμας διὰ νὰ τοποθετηθῇ ἀντητεῖται εἰς τὴν
θέσιν της ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ τέχνη, πόσαι δυσκολίαι
κρεοιάζονται, πόσαι διατυπώσεις, πόση λεπτότης. Διὰ
τοῦτο τὸ ἐννέα δέκατο τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς ἀξίας
μιᾶς φωνῆς είναι ἡ τοποθέτησί της (*L'impasto*).

Τάς δυσοκολίας λοιπὸν αὐτὰς καὶ τὰ μιστήρια τοῦ Λόρουγγος ἀνέλαβον νὰ διαχειρισθοῦν αἱ τρεῖς καθηγήσαις. Ἡ κ. Φωκᾶ, γνωστοτάτη εὐφύμοτατα εἰς τὸν γαλλιτεχνικὸν κόσμον, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία διὰ ὃν πότεν αἴγιδα τοῦ Κρέδειον θὰ μᾶς παρουσιάσῃ καλοὺς καρπούς. Ἡ κ. Φερράρδη, κάτοχος ἀκόμη καὶ τῆς σκηνικῆς ὑποκρίσεως, μεγάλως θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν δόσον δύνατὸν ἀριτιωτέραν μόρφωσιν ἐκείνων δοσὶ θὰ ἔρθελαν νὰ ἀνέλθουν ποτὲ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἡ Δινίς Γεννανδρίη, μόλις ὅποι ἐνὸς ἔτους διδάσκουσσα, δὲν ἔχει φυσικὰ σούδη λίαν ἐπαγγείλη ἀκόμη καρπούς. Ἐν τούτοις ἡ μέχρι παῦδη λίαν ἐπαγγείλης διδασκαλίας τῆς καὶ ἡ προσωπικὴ γαλλιτεχνικὴ ἀξία, ἡ ὄποια πρὸς τὸ νεαρὸν τῆς ἥλικιας τῆς ἀποτελεῖ λίαν εὐέλιτιδα ἀντίθεσιν, μᾶς ἐγγυᾶται διὰ δὲν θὰ ὑστερήσῃ ποσσός τῶν ὅλων συναδέλφων τῆς εἰς πλουσίαν καὶ ἐκελετὴν παραγωγῆς. Ἡ ἐφετινὴ ἀντιτροσώπευσις τοῦ ἕσματος εἰς Κρέδειον αὐτή εἶναι. Αἱ διδασκάλισσαι αὐτὰ εἶναι. Ἀπὸ τούς μαθητὰς καὶ μαθητρίας των δὲν ἔχω νὰ ἀπαιτήσω παρατὰ ἐν καὶ μαίον: νὰ τὰς ἀκούσουν. Αὐτὸς φθάνει.

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Oι Αιαραιϊκοὶ πάπυροι τῆς Αἰγύπτου

Ο κ. Βελέλης, δι βαθής ἐπιστήμων τῆς ἔβραικής φιλολογίας, ἐδημοσίευσε τελευταίως εἰς τὸ «Vessillo Saaristicum» περὶ ὅλην διαλέξεως του περὶ τοῦ Κιβδήλου τῶν Ἀμαρακάνων Παπύρων τῆς Αιγύπτου, τὴν δοτίαν καὶ μεταφράσεων :

καθαρός ἀήρος. Πολλά τῶν μελῶν ἀπεφάσισαν, ἀποχωρίζομενα ἀπὸ τοὺς δύο συλλόγους, νὰ συστήσουν νέαν Ἐταιρίαν. Τὴν «Ἐταιρίαν τῶν Ἀεροφάγων».

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Τερά καὶ εὐγενικὴ ἔορτὴ καθιερώθη εἰς ὅλα τὰ σολεῖα τοῦ Κράτους ἡ ἔορτὴ τῆς Σημαίας. Τὴν 16 Ὁκτωβρίου ἡ σημαία παρεδόθη εἰς τοὺς μαθητὰς οἱ δοτοὶ ἐνθουσιωδῶς ἐξητωγραύγαζαν διὰ τὸ Ἐθνος καὶ τὸν Βασιλέα.

Ο συνεργάτης μας κ. Σίμος Μενάρδος, τοῦ ὅποιον εἴχαμεν ἀναγγείλει τὸν διορισμὸν ὡς καθηγῆτον εἰς τὴν Ὀξειδῶν ἔκαμε τὸν ἐνακτήριον λόγον του περὶ τῆς βιζαντινῆς καὶ τῆς νεωτέρας ἐλληνικῆς φιλολογίας. Ο ἀντιπρόύταντος τοῦ παπειστημόνιου καιριστῶν τὸν νέον καθηγητήν εἶπε: «Δὲν είνε μόνον οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες διδάσκαλοι μας· ὅπως βλέπετε ἔχομεν καὶ σήμερον ἀκόμη νό διδαχθῶμεν παρὰ τῶν Ἑλλήνων».

Ο φύλος καὶ συνεργάτης μας κ. Γεώργιος Στρατήγης ἐκδίδει προσεχῶς νέον τόμον ποιημάτων «Τραγούδια τοῦ Νησιοῦ». Τὰ ποιήματα είναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν Τήνον τὴν ὅποιαν τόσον ὀραῖα περιέγραψεν εἰς τὸ τελευταῖον μας τεῦχος. Κάθε ποίημα στολίζεται καὶ μὲν ἔνα καλλιτεχνικὸν σκίτσο.

Εἰς τὴν ἐν Καίρῳ κτιζομένην ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἡ κυρία Θάλεια Φλωρᾶ· Καρμβία να ἔγραψιση τὸν Χριστὸν λέγοντα: «Ἄφετε τὰ παιδία ἐλθεῖν πρός με, καὶ τὴν ἀγίαν Αἰκατερίνην».

Ἀπέθανε 80 ἑτῶν ὁ Γάλλος δραματικὸς Βικτωριανὸς Σαρδού, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

KΑΘΕ Συνδρομητής τῶν «Παναθηναίων» δ. ὅποιος ἐγγράφει ΕΝΑ νέον συνδρομητὴν ἐτήσιον καὶ συναποστέλλει τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς, λαμβάνει ὡς δῶρον ΟΚΤΩ δραχμῶν βιβλία ἐκ τοῦ κατωτέρω καταλόγου.

Διατιμῶμεν χάριν εὐκολίας τὰ βιβλία τῆς Α' Σειρᾶς πρὸς Δρ.—Φρ. ι ἐκαστον καὶ τῆς Β' Σειρᾶς πρὸς 3.

Τὸ βιβλία θ' ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομῶν τελῶν.

Ἄλλος ἔκτὸς τῶν βιβλίων τοῦ καταλόγου μας, ἀναλαμβάνομεν ν' ἀποστέλλομεν διὰ δήποτε βιβλίον μᾶς ἐντηθῆ μὴ ὑπερβαίνον τὰς Δρ.—Φρ. 8 διὰ κάθε νέαν ἐγγραφῆν.

Κάθε συνδρομητής μας ἔχει βεβαίως ἔνα στενὸν φίλον ἢ συγγενῆ φιλαναγνώστην, διατεθειμένον νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἔργον ἐνὸς περιοδικοῦ. Αὔτον τὸν φίλον ἢ συγγενῆ ἀς θελήσῃ νὰ τὸν ἐγγράψῃ εἰς τὰ «Παναθηναίων». «Ο, τι ζητοῦμεν ἀπὸ τοὺς συνδρομητὰς μας εἰναι ἐλάχιστον διὰ κάθε ἔναν χωριστά. ΜΕΓΙΣΤΗ ὄμως θὰ ἦναι ἡ ἐκ τοῦ συνόλου ἐνίσχυσις τῶν «Παναθηναίων».

Σ Ε Ι Ρ Α Α'

- X. Ἀννινος:
 - Δ. Βικέλας:
 - N. Ἐπισκοπόπουλος:
 - Δ. Γρ. Καμπούρογλους:
 - K.M. Κωνσταντόπουλος:
 - Σπ. Λοβέρδος:
 - M. Μαλαζάνης:
 - Γ. Μαυρογιάννης:
 - Σπύρος Μελάς:
- Ἐδῶ κ' ἔκει.
Λουκῆς Λάρας, διήγημα.
Ἐρημες ψυχές, δρᾶμα.
Mémoires du Prince N. Ypsilanti.
Τσοτοία τῆς βιζαντ. τέχνης.
H. Ἄγια Πόλις.
H. Κυρά τοῦ Πύργου, δρᾶμα.
Βιζαντ. τέχνη καὶ καλλιτέχναι.
O Γυιός τοῦ Ισκιου, δρᾶμα.

Τὸ «Ἐλληνικὸν Μελόδραμα» ὑπὸ τὸν κ. Λαυράγκαν ἀρχίζει τὰς παραστάσεις του. Νέα ἔργα θὰ δώσῃ τὴν «Μισέιγ», τὸν «Φρά-Διαβόλον», τὴν «Μανὸν» καὶ ἄλλα.

Τὸ λαχεῖον τοῦ Στόλου ἀπέδωκε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 975,000 δρ. εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Στόλου καὶ 300,000 δρ. εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρίαν.

ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων»
— ἀδείᾳ τοῦ Υπουργείου —

Ἐκ προηγουμένων εἰσφορῶν Δραχ. 2.269.40

Τὸ ἀπαιτούμενον ὀλικὸν ποσὸν εἶναι 3,500 περίπον. Υπολείπονται περὶ τὰς 1,500. Καὶ τὸ ὑπενθυμίζομεν εἰς δλους. Ολοὶ ἔχουσαν καὶ ζοῦν μὲ τὸν στίχους τοῦ ὑμνητοῦ τῆς ἐλευθερίας.

Αἱ εἰσφοραὶ στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων», δός δὲ Αριστοτέλους 35.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐλεγχος καὶ ἀνασκευὴ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. N. Πάρκα δημοσιεύσιος πραγματείας «περὶ τῆς ἐλληνικῆς τοῦ Ἰησοῦ ἐπιταδεύσεως» ὑπὸ Χρυσάνθου K. Μακρῷ. Αθῆναι τυπογρ. τοῦ Κράτους» δρ. 1.

Στὸν ἥσκο τῆς συκιᾶς, διηγήματα Πέτρου Βλαστοῦ Αθήνα, τυπογρ. «Εστία» Μάϊσνερ καὶ Καργαδόνη. (Στέλλεται χάρισμα: Κα. Δ. Βλαστοῦ δός δὲ θωνα ἀρ. 12, Αθήνα).

Il segreto del nevajo, Salvatore Farina, romanzo Milano fr. 3.

Άντ. Μηλιαράκης:

Γεωγραφία πολιτική νέα καὶ ἀρχαία Αγοραλίδος καὶ Κορινθίας. Όμοια Κεφαλληνίας.

Κίμων Μιχαηλίδης:
Παῦλος Νιεράνας:

Σάν Ζωή καὶ σὰν Ποραμύδη. Γλωσσική αὐτοβιογραφία. Αρχιτέκτων Μάρθας, δρᾶμα. Τέχνη καὶ Φρενοπάθεια. Παγάλ Λαλέοντα. ποιήματα. Σαλώμη, δρᾶμα.

Οσκαρ Ουάιλδ:
Σπυρίδων Παγανέλης:

Πέραν τοῦ Ισθμοῦ, Εγνυπώσεις. Πάρεργα Φύλλα.

Κωστῆς Παλαμᾶς:
Κ. Παπαρογγόπουλος:
Κώστας Παρορίτης:

Υμος εἰς τὴν Λαθηνᾶν. Ιστορικαὶ πραγματεῖαι. Απὸ τὴν Ζωὴ τοῦ Δειλινοῦ, διηγήματα.

I. Πολέμις:
I. Πολύλας:
Γ. Στρατήγης:

Ἐξωτικά, ποιήματα. Η Φιλολογικὴ μας Γλῶσσα. Τραγούδια τοῦ Σπιτοῦ. Απομνημονεύματα τόμος Α'.

Λεύκωμα «Παναθηναίων».

Πανηγυρικὸν τεῦχος «Εστίας»: Ολυμπ. Αγῶνες 1896. Σπαρτιατικὸν Ήμερολόγιο: Ετος 1906.

» 1907.

Σ Ε Ι Ρ Α Β'

Δ. Βικέλας:
Γεργγόριος Ξενόπουλος:

Λουκῆς Λάρας ἐκδ. πολυτελής.
Μαργαρίτα Στέφα.

Διηγήματα Σειρά Α'.
» » B'.
» » Γ'.

Τόμοι τῶν «Παναθηναίων» χαρτόδετοι 1ος, 2ος, 4ος, 6ος, 7ος, 8ος, 9ος, 11ος, 12ος.